

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
TÜRK YE İŞ KURUMU GENEL MÜDÜRLÜ ĞÜ

**TÜRK YE'DE ORGAN İZE SANAYİ BÖLGELER
VE KÜÇÜK SANAYİ İSTELERİNDE İHTİYAÇ
DUYULAN MESLEKLER İLE YETER İNCE
KAR İLANAMAYAN MESLEKLER VE BU
KONUDA İŞ KUR'UN ROLÜ**

Emrullah ASLAN
İstihdam ve Meslek Uzman Yardımcısı

Ankara 2007

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
TÜRK İŞ KURUMU GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

**TÜRK İŞİNDE ORGANİZASYONEL SANAYİ BÖLGELERİ
VE KÜÇÜK SANAYİ ŞİRKETLERİNDE İHTİYAÇ
DUYULAN MESLEKLER İLE YETERLİ
KARŞILANAMAYAN MESLEKLER VE BU
KONUDA İŞİN ROLÜ**
(Uzmanlık Tezi)

Emrullah ASLAN
İstihdam ve Meslek Uzman Yardımcısı

Tez Danışmanı
Ferudun G. RESUN
Daire Başkanı

Ankara 2007

KABUL SAYFASI

TÜRK YE KURUMU GENEL MÜDÜRLÜ ÜNE

stihdam ve Meslek Uzman Yardımcısı Emrullah ASLAN'a ait, "Türkiye'de Organize Sanayi Bölgeleri ve Küçük Sanayi Sitelerinde ihtiyaç Duyulan Meslekler le Yeterince Kar ılanamayan Meslekler ve Bu Konuda KUR'un Rolü " adlı bu Tez, Yeterlik Sınav Kurulu tarafından UZMANLIK TEZ olarak kabul edilmi tir.

	Unvanı	Adı ve Soyadı	mzası
Ba kan :			
Üye :			
Üye :			
Üye :			
Üye :			

Tez savunma tarihi : ...../...../20.....

TEZDEN YARARLANMA

Türkiye Kurumu Genel Müdürlü ü stihdam ve Meslek Uzman Yardımcısı Emrullah ASLAN tarafından hazırlanan bu Uzmanlık Tezinden yararlanma ko ulları a a ıdaki ekildedir:

1. Bu Tez fotokopi ile ço altılabilir.
2. Bu Tez, pdf formatında internet ortamında yayınlanabilir.
3. Bu Tezden yararlanılırken kaynak gösterilmesi zorunludur.

Emrullah ASLAN
stihdam ve Meslek Uzman Y.

...../...../20.....

mza

ÖNSÖZ

Ça ımıza teknoloji alanında ya anan geli meler, ileti im alanında ya anan ilerlemeler ve küreselle me olgusu birçok de i ikli i beraberinde getirmi , çalı ma ya amında da bir dönü üm ya anmasına neden olmu tur. Bu geli meler neticesinde vasıfsız i gücüne olan talep azalmı , nitelikli i gücü arzı artmı tır. İ letmelerin vasıfsız i gücüne olan talebinin azalmasıyla vasıfsız i gücü istihdam dı ına itilmi tir. Planlı kalkınmanın önemli bir aracı olarak uygulamaya konulan Organize Sanayi Bölgeleri ve Küçük Sanayi Siteleri, nitelikli i gücü ihtiyacının yo un olarak talep edildi i küçük ve orta boy i letmelerden olu maktadır.

“Türkiye’de Organize Sanayi Bölgeleri ve Küçük Sanayi Siteleri’nde İhtiyaç Duyulan Meslekler İle Yeterince Kar ılanamayan Meslekler ve Bu Konuda KUR’un Rolü” konulu bu çalı mada, Organize Sanayi Bölgeleri ve Küçük Sanayi Siteleri incelenip, buralarda ihtiyaç duyulan ve kar ılanmasında güçlük çekilen meslekler ortaya konulduktan sonra, KUR’un i gücünün niteli ini ve istihdam edilebilirli ini arttırmaya yönelik düzenli olarak vermi oldu u “ gücü Yeti tirme Kursları”nın ortaya çıkan ihtiyacı ne kadarıyla kar ıladı ı ortaya konmaya çalı ılmı tır.

Bu çalı ma sürecinde bana ve arkadaş larıma her türlü deste i veren ve bizlerden yardımlarını esirgemeyen yöneticilerimize, gücü Uyum Dairesi Başkanı ve tez danışmanımız Sayın Ferudun G RESUN’a, tez konumuzun seçim a masında bizlere yardımcı olan Sayın Faruk AHN’e, her zaman her konuda gösterdi i deste i bu konuda da gösteren can dostum Sayın Yücel KARAKOYUN’a, manevi destekleriyle hep yanımda olan aileme ve ni anlım Seda KOYUNCU’ya en derin duygularıyla teşekkürlerimi sunuyorum.

Saygılarımla.

Ç NDEK LER

ÖNSÖZ.....	
Ç NDEK LER	
TABLolar L STES	V
KISALTMALAR	X
G R	1

B R NC BÖLÜM

ORGAN ZE SANAY BÖLGELER VE KÜÇÜK SANAY S TELER

1.1 ORGAN ZE SANAY BÖLGELER (OSB)	3
1.1.1 Organize Sanayi Bölgeleri'nin Tanımı ve Kavramı.....	3
1.1.2 Organize Sanayi Bölgeleri'nin Tarihsel Geli imi.....	4
1.1.3 Organize Sanayi Bölgeleri'nin Özellikleri	5
1.1.4 Organize Sanayi Bölgeleri Uygulamasının Amaçları	5
1.1.5 Organize Sanayi Bölgesi Çe itleri.....	6
1.1.5.1 Uygulama ekilleri yönünden organize sanayi bölgeleri	6
1.1.5.2 Devlet ve özel sektör i birli iyle kurulan organize sanayi bölgeleri	7
1.1.6 Organize Sanayi Bölgelerinde Kurulu Yeri Seçimi.....	7
1.1.7 Organize Sanayi Bölgelerinin Önemi.....	9
1.1.7.1 OSB'lerde Bulunan letmeler Üzerindeki Önemi.....	9
1.1.7.2 Organize Sanayi Bölgelerinin Kentle me ve Çevre Üzerindeki Önemi	9
1.1.7.3 Organize Sanayi Bölgelerinin Bölgesel Kalkınma ve Ekonomi Üzerindeki Etkisi	10
1.2 KÜÇÜK SANAY S TELER (KSS).....	10
1.2.1 Küçük Sanayi Siteleri'nin Tanımı ve Kapsamı	10
1.2.2 Küçük Sanayi Siteleri'nin Özellikleri	11
1.2.3 Küçük Sanayi Siteleri'nin Amaçları	12
1.2.4 Küçük Sanayi Siteleri'nin Sa layaca ı Yararlar	13

K NC BÖLÜM

TÜRK YE'DE SANAY LE ME VE ÖZELL KL YATIRIM BÖLGELER

2.1 TÜRK YE'DE SANAY LE ME	14
2.1.1 Sanayile me Tanımı ve Kavramı.....	14

2.1.2 Türkiye’de Sanayile me Süreçleri.....	14
2.1.2.1 XIX. Yüzyıl Öncesinden Cumhuriyet Dönemine Türkiye’de Sanayile me ..	15
2.1.2.2 Cumhuriyet Dönemi Sanayile me.....	16
2.1.2.3 Devletçi Sanayile me Dönemi	18
2.1.2.3.1 Birinci Be Yıllık Sanayi Planı (1934-1938).....	19
2.1.2.3.2 İkinci Be Yıllık Sanayi Planı	19
2.1.2.4 1938-1960 Dönemi	20
2.1.2.5 Planlı Kalkınma (1960-1980).....	22
2.1.2.6 1980 ve Sonrası: hracata Dayalı Sanayile me Stratejisi	23
2.2 TÜRK YE’DE ÖZELL KL YATIRIM BÖLGELER	24
2.2.1 Teknoloji Geli tirme Bölgeleri Teknoloji Geli tirme Bölgeleri	24
2.2.2 Endüstri Bölgeleri	25
2.2.3 Organize Sanayi Bölgeleri Ve Küçük Sanayi Siteleri	26
2.2.3.1 Tarihsel Geli im	26
2.2.3.1.1 Organize Sanayi Bölgelerinin Geli imi.....	27
2.2.3.1.2 Küçük Sanayi Sitelerinin Geli imi.....	29
2.2.3.2 Kalkınma Planları Ve Yıllık Programlarda Organize Sanayi Bölgeleri ve Küçük Sanayi Siteleri.....	30
2.2.3.3 Organize Sanayi Bölgeleri ve Küçük Sanayi Sitelerinin Mevcut Durumu	34
2.2.3.4 Organize Sanayi Bölgeleri ve Küçük Sanayi Sitelerini Destekleyici Kurumların Faaliyetleri.....	39
2.2.3.4.1 Sanayi ve Ticaret Bakanlı ı	39
2.2.3.4.2 Hazine Müste arlı ı	39
2.2.3.4.3 Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi Geli tirme ve Destekleme dairesi Bakanlı ı (KOSGEB).....	40
2.2.3.4.4 TOBB.....	40
2.2.3.4.5 l Valilikleri	41
2.2.3.4.6 Yerel Yönetimler.....	41
2.2.3.5 Organize Sanayi Bölgeleriyle Küçük Sanayi Sitelerine Sa lanan Te vikler .	41
2.2.3.5.1 Hazine Müste arlı ı’nın Sa ladı ı Te vikler	41
2.2.3.5.2 Sanayi ve Ticaret Bakanlı ı’nın Sa ladı ı Destekler	43
2.2.3.5.3 KOSGEB’in Sa ladı ı Destekler.....	44

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ORGAN ZE SANAY BÖLGELER VE KÜÇÜK SANAY S TELER NDE HT YAÇ DUYULAN VE KAR ILANMASINDA GÜÇLÜK ÇEK LEN SANAY MESLEKLER

3.1 GENEL OLARAK	46
3.1.1 Konu le İgili Yapılan Çalı malar	46
3.1.2 Yapılan Çalı maların De erlendirilme ekli.....	47
3.2 MARMARA BÖLGES	49
3.2.1 En Çok İhtiyaç Duyulan Sanayi Meslekleri	49
3.2.2 Temininde En Çok Güçlük Çekilen Sanayi Meslekleri.....	50

3.3	Ç ANADOLU BÖLGES	52
3.3.1	En Çok İhtiyaç Duyulan Sanayi Meslekleri	52
3.3.2	Temininde En Çok Güçlük Çekilen Sanayi Meslekleri	53
3.4	EGE BÖLGES	55
3.4.1	En Çok İhtiyaç Duyulan Sanayi Meslekleri	55
3.4.2	Temininde En Çok Güçlük Çekilen Sanayi Meslekleri	56
3.5	AKDENİZ BÖLGES	58
3.5.1	En Çok İhtiyaç Duyulan Sanayi Meslekleri	58
3.5.2	Temininde En Çok Güçlük Çekilen Sanayi Meslekleri	59
3.6	KARADENİZ BÖLGES	61
3.6.1	En Çok İhtiyaç Duyulan Sanayi Meslekleri	61
3.6.2	Temininde En Çok Güçlük Çekilen Sanayi Meslekleri	62
3.7	GÜNEYDOĞU ANADOLU BÖLGES	64
3.7.1	En Çok İhtiyaç Duyulan Sanayi Meslekleri	64
3.7.2	Temininde En Çok Güçlük Çekilen Sanayi Meslekleri	65
3.8	DOĞU ANADOLU BÖLGES	67
3.8.1	En Çok İhtiyaç Duyulan Sanayi Meslekleri	67
3.8.2	Temininde En Çok Güçlük Çekilen Sanayi Meslekleri	68
3.9	TÜRKİYE GENELİ	69
3.9.1	En Çok İhtiyaç Duyulan Sanayi Meslekleri	69
3.9.2	Temininde En Çok Güçlük Çekilen Sanayi Meslekleri	70

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

İHTİYAÇ DUYULAN VE KARŞILANILAN İLANMASINDA GÜÇLÜK ÇEKİLEN SANAYİ MESLEKLERİNİN TEMİNİNDE KURUN ROLÜ

4.1	KURUN YAPISI	73
4.1.1	Genel Olarak	73
4.1.2	Kurumun Görev Alanı	74
4.1.3	2008-2012 KUR Stratejik Planında Belirlenen Amaç Ve Hedefler	74
4.2	KURUN TARAFINDAN DÜZENLENEN GÜÇLÜK YETİTİRME KURSLARI	75
4.2.1	Düzenli Olarak Gerçekleştirilen Güçlü Yetiştirme Kursları	77
4.2.1.1	İstihdam Garantili Güçlü Yetiştirme Kursları	77
4.2.1.2	Kendini Kılmak İsteyenlere Yönelik Meslek Edindirme Kursları	77
4.2.1.3	Özürllülere Yönelik Mesleki Eğitim ve Rehabilitasyon Faaliyetleri	77
4.2.1.4	Hükümlülerin Mesleki Eğitimine Yönelik Çalışmalar	78

4.2.1.5	Emeklilik Sigortası Kapsamında Sizlere Verilen Etkimler.....	78
4.2.2	Düzenlenecek Kursların Belirlenmesi.....	78
4.2.3	İstihdam Kurullarının Görev Ve Yetkileri	79
4.2.4	Kurslar Konusunda Birlikli Olunacak ve Hizmet Satın Alınacak Kurum Ve Kurullar.....	81
4.3	MARMARA BÖLGESİ	82
4.3.1	KUR Tarafından Sanayideki Mesleklere Yönelik Düzenlenen Kurslar	82
4.3.2	Kursların İhtiyaca Uygunluğunun Değerlendirilmesi.....	84
4.4	ÇANADOLU BÖLGESİ	85
4.4.1	KUR Tarafından Sanayideki Mesleklere Yönelik Düzenlenen Kurslar	85
4.4.2	Kursların İhtiyaca Uygunluğunun Değerlendirilmesi.....	88
4.5	EGE BÖLGESİ	89
4.5.1	KUR Tarafından Sanayideki Mesleklere Yönelik Düzenlenen Kurslar	89
4.5.2	Kursların İhtiyaca Uygunluğunun Değerlendirilmesi.....	91
4.6	AKDENİZ BÖLGESİ	92
4.6.1	KUR Tarafından Sanayideki Mesleklere Yönelik Düzenlenen Kurslar	92
4.6.2	Kursların İhtiyaca Uygunluğunun Değerlendirilmesi.....	94
4.7	KARADENİZ BÖLGESİ	96
4.7.1	KUR Tarafından Sanayideki Mesleklere Yönelik Düzenlenen Kurslar	96
4.7.2	Kursların İhtiyaca Uygunluğunun Değerlendirilmesi.....	98
4.8	GÜNEYDOĞU ANADOLU BÖLGESİ	99
4.8.1	KUR Tarafından Sanayideki Mesleklere Yönelik Düzenlenen Kurslar	99
4.8.2	Kursların İhtiyaca Uygunluğunun Değerlendirilmesi.....	101
4.9	DOĞU ANADOLU BÖLGESİ	103
4.9.1	KUR Tarafından Sanayideki Mesleklere Yönelik Düzenlenen Kurslar	103
4.9.2	Kursların İhtiyaca Uygunluğunun Değerlendirilmesi.....	105
4.10	TÜRKİYE GENELİ	106
4.10.1	KUR Tarafından Sanayideki Mesleklere Yönelik Düzenlenen Kurslar	106
4.10.2	Kursların İhtiyaca Uygunluğunun Değerlendirilmesi.....	111
SONUÇ VE DEĞERLENDİRME		114
KAYNAKÇA		118
ÖZGEÇMİŞ		123

TABLULAR L STES

Tablo 1: İk Dört Planda Amaçlar ve Öncelik Sıraları	22
Tablo 2: İk Dört Planda Sektörlere Göre GSMH Hedefleri-Gerçekle meleri.....	23
Tablo 3: Organize Sanayi Bölgelerinin Co rafi Bölgelere Göre Da ılımı	35
Tablo 4: Küçük Sanayi Sitelerinin Co rafi Bölgelere Göre Da ılımı.....	35
Tablo 5: Kalkınmada Öncelikli Yöre Kapsamındaki llerdeki Organize Sanayi Bölgeleri	36
Tablo 6: Kalkınmada Öncelikli Yöre Kapsamındaki llerdeki Küçük Sanayi Sitelerinin Da ılımı	38
Tablo 7: Organize Sanayi Bölgelerine Tanınan Vergi Muafiyetleri	42
Tablo 8: Küçük Sanayi Sitelerine Tanınan Vergi Muafiyetleri.....	43
Tablo 9: MEGEP - Gelecek 12 Ay çinde En Çok Artı Beklenen Meslekler (Marmara).....	49
Tablo 10: KUR - Gelecek 12 Ay çinde En Çok Artı Beklenen Meslekler (Marmara)	50
Tablo 11: MEGEP - Eleman Temininde En Çok Güçlük Çekilen Meslekler (Marmara)	51
Tablo 12: KUR - Eleman Temininde En Çok Güçlük Çekilen Meslekler (Marmara)	51
Tablo 13: MEGEP - Gelecek 12 Ay çinde En Çok Artı Beklenen Meslekler (ç Anadolu)	52
Tablo 14: KUR - Gelecek 12 Ay çinde En Çok Artı Beklenen Meslekler (ç Anadolu).....	53
Tablo 15: MEGEP - Eleman Temininde En Çok Güçlük Çekilen Meslekler (ç Anadolu).....	54
Tablo 16: KUR - Eleman Temininde En Çok Güçlük Çekilen Meslekler (ç Anadolu)	54
Tablo 17: MEGEP - Gelecek 12 Ay çinde En Çok Artı Beklenen Meslekler (Ege).....	55
Tablo 18: KUR - Gelecek 12 Ay çinde En Çok Artı Beklenen Meslekler (Ege).....	56
Tablo 19: MEGEP - Eleman Temininde En Çok Güçlük Çekilen Meslekler (Ege)	57
Tablo 20: KUR - Eleman Temininde En Çok Güçlük Çekilen Meslekler (Ege).....	57
Tablo 21: MEGEP - Gelecek 12 Ay çinde En Çok Artı Beklenen Meslekler (Akdeniz).....	58
Tablo 22: KUR - Gelecek 12 Ay çinde En Çok Artı Beklenen Meslekler (Akdeniz)	59

Tablo 23: MEGEP - Eleman Temininde En Çok Güçlük Çekilen Meslekler (Akdeniz)	60
Tablo 24: KUR - Eleman Temininde En Çok Güçlük Çekilen Meslekler (Akdeniz).....	60
Tablo 25: MEGEP - Gelecek 12 Ay içinde En Çok Artı Beklenen Meslekler (Karadeniz)	61
Tablo 26: KUR - Gelecek 12 Ay içinde En Çok Artı Beklenen Meslekler (Karadeniz)	62
Tablo 27: MEGEP - Eleman Temininde En Çok Güçlük Çekilen Meslekler (Karadeniz)	63
Tablo 28: KUR - Eleman Temininde En Çok Güçlük Çekilen Meslekler (Karadeniz).....	63
Tablo 29: MEGEP - Gelecek 12 Ay içinde En Çok Artı Beklenen Meslekler (Güneydo u)....	64
Tablo 30: KUR - Gelecek 12 Ay içinde En Çok Artı Beklenen Meslekler (Güneydo u)	65
Tablo 31: MEGEP - Eleman Temininde En Çok Güçlük Çekilen Meslekler (Güneydo u)	66
Tablo 32: KUR - Eleman Temininde En Çok Güçlük Çekilen Meslekler (Güneydo u)	66
Tablo 33: KUR - Gelecek 12 Ay içinde En Çok Artı Beklenen Meslekler (Do u Anadolu)	67
Tablo 34: KUR - Eleman Temininde En Çok Güçlük Çekilen Meslekler (Do u Anadolu) ...	68
Tablo 35: MEGEP - Gelecek 12 Ay içinde En Çok Artı Beklenen Meslekler (Türkiye Geneli).....	69
Tablo 36: KUR - Gelecek 12 Ay içinde En Çok Artı Beklenen Meslekler (Türkiye Geneli).....	70
Tablo 37: MEGEP - Eleman Temininde En Çok Güçlük Çekilen Meslekler (Türkiye Geneli).....	71
Tablo 38: KUR - Eleman Temininde En Çok Güçlük Çekilen Meslekler (Türkiye Geneli).....	71
Tablo 39: KUR Tarafından Sanayideki Mesleklere Yönelik Düzenlenen Kurslar - 2005 (Marmara)	82
Tablo 40: KUR Tarafından Sanayideki Mesleklere Yönelik Düzenlenen Kurslar - 2006 (Marmara)	82
Tablo 41: KUR Tarafından Sanayideki Mesleklere Yönelik Düzenlenen Kurslar - 2007 (Marmara)	83
Tablo 42: KUR Tarafından Sanayideki Mesleklere Yönelik Düzenlenen Kurslar - 2005 (ç Anadolu)	86
Tablo 43: KUR Tarafından Sanayideki Mesleklere Yönelik Düzenlenen Kurslar - 2006 (ç Anadolu)	86
Tablo 44: KUR Tarafından Sanayideki Mesleklere Yönelik Düzenlenen Kurslar - 2007 (ç Anadolu)	87

Tablo 45: KUR Tarafından Sanayideki Mesleklere Yönelik Düzenlenen Kurslar - 2005 (Ege).....	89
Tablo 46: KUR Tarafından Sanayideki Mesleklere Yönelik Düzenlenen Kurslar – 2006 (Ege).....	90
Tablo 47: KUR Tarafından Sanayideki Mesleklere Yönelik Düzenlenen Kurslar - 2007 (Ege).....	90
Tablo 48: KUR Tarafından Sanayideki Mesleklere Yönelik Düzenlenen Kurslar - 2005 (Akdeniz)	93
Tablo 49: KUR Tarafından Sanayideki Mesleklere Yönelik Düzenlenen Kurslar - 2006 (Akdeniz)	93
Tablo 50: KUR Tarafından Sanayideki Mesleklere Yönelik Düzenlenen Kurslar - 2007 (Akdeniz)	94
Tablo 51: KUR Tarafından Sanayideki Mesleklere Yönelik Düzenlenen Kurslar - 2005 (Karadeniz).....	96
Tablo 52: KUR Tarafından Sanayideki Mesleklere Yönelik Düzenlenen Kurslar - 2006 (Karadeniz).....	97
Tablo 53: KUR Tarafından Sanayideki Mesleklere Yönelik Düzenlenen Kurslar - 2007 (Karadeniz).....	97
Tablo 54: KUR Tarafından Sanayideki Mesleklere Yönelik Düzenlenen Kurslar - 2005 (Güneydo u Anadolu).....	100
Tablo 55: KUR Tarafından Sanayideki Mesleklere Yönelik Düzenlenen Kurslar - 2006 (Güneydo u Anadolu).....	100
Tablo 56: KUR Tarafından Sanayideki Mesleklere Yönelik Düzenlenen Kurslar - 2007 (Güneydo u Anadolu).....	101
Tablo 57: KUR Tarafından Sanayideki Mesleklere Yönelik Düzenlenen Kurslar - 2005 (Do u Anadolu)	103
Tablo 58: KUR Tarafından Sanayideki Mesleklere Yönelik Düzenlenen Kurslar - 2006 (Do u Anadolu)	104
Tablo 59: KUR Tarafından Sanayideki Mesleklere Yönelik Düzenlenen Kurslar - 2007 (Do u Anadolu)	104
Tablo 60: KUR Tarafından Sanayideki Mesleklere Yönelik Düzenlenen Kurslar - 2005 (Türkiye Geneli).....	106
Tablo 61: KUR Tarafından Sanayideki Mesleklere Yönelik Düzenlenen Kurslar - 2006 (Türkiye Geneli).....	108
Tablo 62: KUR Tarafından Sanayideki Mesleklere Yönelik Düzenlenen Kurslar - 2007 (Türkiye Geneli).....	110

KISALTMALAR

- a.g.e.** : adı geçen eser
- a.g.m.** : adı geçen makale
- AB** : Avrupa Birliği
- ABD** : Amerika Birleşik Devletleri
- BYKP** : Beş Yıllık Kalkınma Planı
- C.** : Cilt
- CMD** : Central Manufacturing District
- DPT** : Devlet Planlama Teşkilatı
- EB** : Endüstri Bölgeleri
- ESO** : Eskişehir Sanayi Odası
- Haz.** : Hazırlayan
- . .B.F** : İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi
- IBRD** : Dünya Bankası
- DT** : İktisadi Devlet Teşekkülü
- ILO** : Uluslararası Çalışma Teşkilatı
- IMF** : Uluslararası Para Fonu
- ISCO - 88** : Uluslararası Standart Meslek Sınıflandırma Sistemi
- KUR** : Türkiye Kurumu
- TÜ** : İstanbul Teknik Üniversitesi
- KOB** : Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler
- KOSGEB** : Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı
- KÖY** : Kalkınmada Öncelikli Yörelere

- KSS** : Küçük Sanayi Sitesi
- MEGEP** : Mesleki Eğitim ve Öğretim Sistemini Güçlendirme Projesi
- MPM** : Milli Produktivite Merkezi
- NATO** : Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü
- No.** : Numara
- OECD** : Ekonomik Birliği ve Kalkınma Teşkilatı
- ORTEM** : Ortak Kullanım Eğitim Merkezleri
- ORTKA** : Ortak Kullanım Atölyeleri
- ORTLAB** : Ortak Kullanım Laboratuvarları
- OSB** : Organize Sanayi Bölgesi
- RG.** : Resmi Gazete
- S.** : Sayı
- s.** : sayfa
- TGB** : Teknoloji Geliştirme Bölgeleri
- TOBB** : Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği
- TÜB TAK:** Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu
- vd.** : ve diğerleri

G R

Mesleki ilerleme, mobilite imkanlarının artırılması, istihdam edilebilirli e ve günün artlarına cevap verebilecek yeterliliklere sahip olmanın yollarından birisi ya am boyu ö renme imkanlarının ve kalitesinin artırılmasından geçmektedir. Ulusların her noktasında ve uluslararası alanda da geçerlili inin sa landı ı ya am boyu e itim imkanı toplumsal refahın vazgeçilmez ve ihmal edilemez bir gerçe idir.

“Türkiye’de Organize Sanayi Bölgeleri ve Küçük Sanayi Siteleri’nde İhtiyaç Duyulan Meslekler le Yeterince Kar ılanamayan Meslekler ve Bu Konuda KUR’un Rolü” konulu çalı mamızın amacı; de i en ve geli en nitelikli i gücünün ön plana çıktı ı, i letmelerin vasıfsız i gücünü istihdam dı na itti i günümüzde; i letmelerin yo unlukla bir arada bulundu u ve planlı kalkınmanın en önemli araçlarından olan Organize Sanayi Bölgeleri (OSB) ve Küçük Sanayi Siteleri’ni (KSS) incelemek ve bunların, de i en teknoloji ile birlikte ihtiyaç duydu u ve kar ılamakta güçlük çekti i meslekleri ortaya koyarak, Türkiye Kurumu’nun (KUR) i gücünün niteli ini ve istihdam edilebilirli ini arttırmaya yönelik düzenli olarak vermi oldu u “ gücü Yeti tirme Kurslarının” OSB ve KSS’lerin ortaya çıkan ihtiyaçlarını kar ılamadaki yeterlili ini ortaya koymak ve yetersiz kalınan noktalarda alınabilecek önlemleri ortaya koymaktır.

Çalı manın, KUR tarafından yapılacak olan i gücü arz ve talebinin belirlenmesine yönelik çalı malara ve düzenlenecek olan i gücü yeti tirme kurslarının i gücü piyasası beklentilerine uygun olarak yapılmasına kaynak te kil etmesi ümit edilmektedir.

Bu çalı mamızda; kitap, makale, dergi gibi basılı kaynaklardan, internet ortamında yer alan kaynaklardan, mevzuat metinlerinden, Mesleki E itim ve Ö retim Sistemini Güçlendirme Projesi (MEGEP) kapsamında yapılmı olan ve KUR tarafından yapılmı olan anket çalı malarından ve kurumsal istatistiki verilerden yararlanılmı tır.

Çalı mamız dört ana bölümden oluşmaktadır. Organize Sanayi Bölgeleri ve Küçük Sanayi Siteleri'nin anlatıldığı birinci bölümde, OSB ve KSS'lerin tanımı ve kavramı, tarihsel gelişimi, özellikleri, amaçları, çeşitleri, OSB ve KSS'lerde yer seçimi ile OSB ve KSS'lerin önemi vurgulanmaktadır.

Türkiye'de Sanayileme ve Özellikle Yatırım Bölgeleri başlığını taşıyan ikinci bölümde, sanayileme kavramı, Türkiye'de sanayileme süreçleri ile Türkiye'de özellikle yatırım bölgelerinden olan Teknoloji Geliştirme Bölgeleri ve Endüstri Bölgeleri'ne değinilerek Türkiye'de OSB ve KSS'ler anlatılmaktadır.

Üçüncü bölüm; MEGEP tarafından yapılan “2005 Gücü Piyasası Ve Beceri ihtiyaçları incelemesi” ile KUR tarafından uygulanmış olan “2006 Yılı Gücü Piyasası Bilgileri Anketi”nin verilerinden yararlanılarak, Türkiye genelinde ve bölge düzeyinde OSB ve KSS'lerde ihtiyaç duyulan ve karşılanmasında güçlük çekilen sanayi mesleklerinin ortaya konulduğu bölümdür.

Çalı mamızın son bölümü olan dördüncü bölümde ise; KUR'un düzenli olarak verdiği “Gücü Yetiştirme Kursları”nın Türkiye genelinde ve bölge bazında değerlendirilerek ortaya çıkan ihtiyacın karşılanmasındaki rolü incelenmiş, çalı mamızla elde edilen sonuç ve değerlendirmeler yapılarak sonuçlandırılmıştır.

B R NC BÖLÜM

ORGAN ZE SANAY BÖLGELER VE KÜÇÜK SANAY S TELER

1.1 ORGAN ZE SANAY BÖLGELER (OSB)

1.1.1 Organize Sanayi Bölgeleri'nin Tanımı ve Kavramı

Organize sanayi bölgeleri için pek çok tanım yapılmaktadır. Birle mi Milletler tarafından benimsenen tanıma göre OSB, “Birbiriyle i birli i halinde üretim yapan orta ve küçük i letmelerin, planlı bir alanda ve ortak altyapı hizmetlerinden yararlanacak ekilde standart fabrika binaları içinde toplanmalarıdır.”¹

Bir ba ka tanıma göre Organize Sanayi Bölgesi; ula ım, su, elektrik, kanalizasyon, banka, kantin, ilk yardım vb. olanaklarla donatılmı uygun bir alanda teknik ve genel hizmetlerin de sa landı ı, ekonomik bir ölçek içinde gruplanmı fabrika yerle im birimleridir.²

Di er bir tanımda ise; “A ır sanayi ve kompleksleri için de il, fakat uyumlu ve birbirini tamamlayan bir üretim biçiminde olmak üzere, küçük ve orta sanayi ölçek ve boyutundaki üretim birimlerinin, kapsamlı bir plan gere ince sınırları tayin edilmi bir alanda organize edildi i bir bölge” olarak açıklanmaktadır.³

Türkiye’de organize sanayi bölgelerinin resmi olarak kabul gören genel tanımı Sanayi ve Ticaret Bakanlı ı’nca geli tirilmi ve “Karma ekonomi artları altında küçük ve orta ölçekli endüstrilerin geli tirilmesi için gerekli olan planlı yerle me alanlarının, altyapı ve ortak hizmet ihtiyaçlarının in a edilerek sa lanması yoluyla belli standartlarda geli tirilmesi

¹ Çezik, Asuman-Ayda Eraydın; **Türkiye’de Organize Sanayi Bölgeleri (1961-1981)**, DPT Yayınları, Ankara 1982, s.1.

² Eyübo lu, Dilek; **2000’li Yıllarda Organize Sanayi Bölgelerimiz**, MPM Yayınları, s.2. <http://www.mpm.org.tr/OSB.pdf> (12.03.2007)

³ Dinler, Zeynel; **Bölgesel ktisat**, Ekin Kitapevi Yayınları, 6. Baskı, Bursa 2001, s. 62.

ve organize edilmesidir.” ekinde tanımlanmı tır.⁴ Aynı zamanda Organize Sanayi Bölgesi, “organize edilmi sanayi bölgesidir” ekinde çok basit olarak da tanımlanmaktadır.⁵

Ülkemizde OSB kavramı, 4562 sayılı OSB Kanununda “Organize Sanayi Bölgeleri; sanayinin uygun görülen alanlarda yapılanmasını sa lamak, kentle meyi yönlendirmek, çevre sorunlarını önlemek, bilgi ve bili im teknolojilerinden yararlanmak, imalat sanayi türlerinin belirli bir plan dâhilinde yerle tirilmeleri ve geli tirilmeleri amacıyla, sınırları tasdikli arazi parçalarının gerekli alt yapı hizmetleriyle ve ihtiyaca göre tayin edilecek sosyal tesisler ve teknoparklar ile donatılıp planlı bir ekinde ve belirli sistemler dâhilinde sanayi için tahsis edilmesiyle olu turulan ve bu Kanun hükümlerine göre i letilen mal ve hizmet üretim bölgeleri,” ekinde bir tanım yapılmı tır.⁶

OSB’ler sanayi kelimesinin pe inden gelen “bölge”, “park”, “saha”, “site”, “çar ı”, “belde” hatta “ ehir” gibi isimlerle kurulmu tur.⁷ Türkiye’de yasalarla belirlenmi olan Organize Sanayi Bölgesi temel alınmı tır.

1.1.2 Organize Sanayi Bölgeleri’nin Tarihsel Geli imi

1896’da bir giri imci tarafından Manchester’da kurulan Trafford Park, dünyada OSB’lerle ilgili ilk bilinçli uygulama giri imidir. Mersey Nehri üzerinden dünyaya açılmayı, hammadde ithali ve ticari malların ihracını mümkün kılan, Manchester Gemi Kanalının in asına ba lı olarak kurulmu tur. Sanayi Bölgesi kavramının ilk ortaya atıldı ı Kuzey Amerika’da ise uygulamalar geç ba lamakla birlikte, daha ileri bir anlayı la yapılmı tır. Nitekim, 1905 ve 1909 yıllarında özel giri imciler tarafından Chicago ehrinde geli tirilen “Central Manufacturing District (CMD)” ve “Clearing” adlı bölgeler, modern sanayi bölgelerinin ilk örneklerini te kil etmi tir.⁸

OSB’lerin ilk uygulamaları özel sektör tarafından kar elde etmek amacıyla gerçekte tirilmi tir. Ancak kinci Dünya Sava ından sonra organize sanayi bölgeleri bir devlet yatırımı olarak uygulanmaya ba lanmı ve az geli mi ülkelerde küçük ve orta ölçekli

⁴ Asuman, Yücel; **Türkiye’de Organize Sanayi Bölgeleri Uygulaması**, DPT Yayınları, Ankara 1986, s.3.

⁵ Onal, G.; **Organize Sanayi Bölgeleri ve Uygulamadaki Durum**, Eski ehir Sanayi Odası Yayınları, Yay. No:12, Eski ehir, Kasım 1974. s.21.

⁶ **4562 Organize Sanayi Bölgeleri Kanunu**, RG. 15.04.2000-24021.

⁷ Onat, Esen; **Organize Sanayi Bölgeleri, Fiziki Planlama Esasları**, TOBB yayınları, Ankara 1969. s.22.

⁸ Onat, a.g.e., s. 9.

i letmelerin geli tirilmesi amacına hizmet eder bir biçimde düzenlenmi tir.⁹

1.1.3 Organize Sanayi Bölgeleri'nin Özellikleri

Organize sanayi bölgelerinin özellikleri u ekilde sıralanabilir;¹⁰

- OSB'lerde ki kurulu lar aynı üretim dalında faaliyet gösteren ya da ürettikleri ürünler birbirinin yan ürünü veya tamamlayıcısı olan kurulu lardır.
- letmeler üretim amaçlı ve belli bir ölçektedir. Bu bölgelerde yer alacak kurulu lar, orta ve küçük i letmelerdir,
- Mekansal olarak toplanmı ve sektörel olarak uzmanla mı , genel olarak küçük ve orta i letmelerin olu turdu u bir kümelenmeye sahiptir,
- Mal, hizmet, bilgi ve insanların hem pazar hem de pazar-dı ı de i imleri üzerine kurulu, ileri, geri, yatay ve i gücü piyasası ba lantılarının olu turdu u yo un bir bütündür,
- Kümelerin içindeki ekonomik birimleri destekleyen yerel, kamusal ve özel kurumların olu turdu u bir a a sahiptir.

1.1.4 Organize Sanayi Bölgeleri Uygulamasının Amaçları

OSB'ler mekan düzenleme aracı oldu u gibi, aynı zamanda bir geli me aracıdır. OSB'ler örgütlü, düzenli ve planlı bir yakla ımın ürünleridir. Sanayi i letmelerinin etkin çalı abilmeleri bakımından da uygun bir ortam sunmaktadır. Ayrıca organize sanayi bölgeleri, giri imcilere sanayi tesisi kurmaya uygun arazileri göstererek; tarıma elveri li alanların korunmasını sa lamaktadır.

Bu çerçevede, OSB uygulamasının amaçları öyle sıralanabilir:¹¹

- Giri imcilere uygun ortamların sa lanması,
- Sa lanan altyapı deste inin yanında sa ladı ı dı sal yararlarla i letmelerin hem rekabet güçlerini hem de karlılıklarını artırılması,
- Hızlı bir sanayile menin gerçeikle mesi ve sanayile menin yurt düzeyinde

⁹ Eyübo lu; **a.g.e.**, s.4.

¹⁰ Ertürk, M.; **letme Biliminin Temel lkeleri**, Beta Yayınları, stanbul 2001. s.209.- Çezik- Eraydın; **a.g.e.**, ss.1,2.

¹¹ Dinler; **a.g.e.**, s.61.- Ersungur, . Mustafa; **Bölgesel ktisat**, Atatürk Üniversitesi BF Yayını, Erzurum, 3. Baskı, 2005, s.14.

yayılmasının sağlanması,

- Kontrolsüz kentleşmenin önüne geçilmesi için mekan düzenleme aracı olarak kullanılması,
- Ekonomik gelişimin yurt düzeyine dengeli dağılmasını sağlayarak bölgesel gelişmeyi dengeli hale getirmesi,
- Büyük kentlere olan göçün hızını azaltması,
- Standardizasyonun sağlanması,
- OSB'lerin devlet gözetiminde kendi organlarıncayönetilmesinin sağlanması,
- Kısaca, organize sanayi bölgeleri uygulamasıyla planlı sanayileme, bölgesel gelişimliliğindengeli hale gelmesi ve düzenli bir kentleşme sağlanması amaçlanmaktadır.

1.1.5 Organize Sanayi Bölgesi Çeşitleri

OSB'ler uygulama şekilleri yönünden ve devlet ya da özel sektör işbirliği ile kurulan OSB'ler olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Ayrıca uygulama şekilleri yönünden OSB'ler dört bölüme, devlet ya da özel sektör işbirliği ile kurulan OSB'ler ise üç bölüme ayrılmaktadır.

1.1.5.1 Uygulama şekilleri yönünden organize sanayi bölgeleri

Sadece arazinin satıldığı bölgeler: Uygun bir arazi parçasının bulunup, engebeleri giderilmekte ve çeşitli büyüklükteki parsellere ayrılarak girişimcilere satılmaktadır. Bu tür girişimler arazi sahipleri ya da arazi alım satımı ile uğraşan firmalar tarafından, belirli bir arazinin satışının kolaylaştırılması amacıyla gerçekleştirilmektedir. İlave hizmetlerin olmaması, organize sanayi bölgelerinin sağlayacağı faydaları sunmaktan uzak olmasına neden olmaktadır.

Hizmetle donatılan arazinin satıldığı bölgeler: Yatırıma uygun hale getirilen araziye ek olarak yol, su, elektrik gibi bir takım hizmetler de satışa sunulmaktadır. Gerçekleştirilen hizmet maliyetlerinin satış fiyatına eklenmesiyle arazi satışlarının daha karlı olacaktır düşünülmektedir. Ancak bu sanayi bölgeleri kar amaçlı olmayan kamu kurumlarıncayözenlendiğinde ise bu hizmetler temel unsuru olmaktadır.

Fabrika binalarının hizmete dahil olduğu bölgeler: Yapılan hizmetlere ek olarak birde bina eklenmektedir. Bu tip bölgelerde sanayici firma arsayı aldıktan sonra tesisini kendisi inşa

edebilece i gibi, hazır binayı kiralayarak ya da satın alarak, inaat giderlerinden ve zamandan tasarruf ederek üretime daha çabuk ba layabilir.

ehir planının parçası olarak düzenlenen bölgeler: Ço unlukla konuya ehirlenmesi açısından bakan kamu yönetimleri tarafından kurulmaktadır. ehirlenme sürecinde sanayinin yerinin de tespit edildi i bu uygulamada, ehirlenme sürecinde planlanan organize sanayi bölgelerinin yanında, bu bölgede kurulacak sanayinin çekebilece i nüfusu barındırabilecek bir kent de planlanmaktadır. Amaç, büyük ehirlenmelerin daha fazla plansız büyümesini önlemek ve sanayilemenin getirdi i problemleri dü ük düzeylerde tutmaya çalı maktır.¹²

1.1.5.2 Devlet ve özel sektör i birli iyle kurulan organize sanayi bölgeleri

Özel sektör tarafından kurulan OSB'ler: Arazi sahipleri veya yatırımcılar tarafından kar elde etmek amacıyla kurulan bölgelerdir. Arazi de erini arttırmak ya da daha karlı satı mla ilgili geçikle tirmek amacıyla, arazinin düzenlenmesi, alt yapı inası ve hatta fabrika binalarının inası söz konusu olabilmektedir.

Özel sektör ve kamu kuruluşlarının i birli iyle kurulan OSB'ler: Genellikle yerel yönetimlerin yöredeki yatırımcılar veya arazi sahipleri ile i birli inde geli tirilen organize sanayi bölgeleri türüdür. Bu ekilde, kamu kuruluşlarının finansman sorununda kolaylık sa lanırken, özel girişimciler için de kamunun sa ladı ı destek ve güvenceler, yatırımlarının daha karlı olmasını sa lamaktadır. Arazi sahipleri arazilerini, yatırımcılar ise paralarını de erlendirmekte; yerel yönetimler de kamusal hedeflerini gerçekle tirmiş olmaktadır.

Kamunun kurdu u OSB'ler: Genellikle kar amacı güdülmeyen kamu yararı dü ünülerek gerçekle tirilen OSB'lerdir. Kalkınma, isizlik, ehirlenme ve di er çevre sorunlarına çözüm getirmek amacı ile kurulan bölgelerdir.¹³

1.1.6 Organize Sanayi Bölgelerinde Kurulu Yeri Seçimi

Bazı yörelerde sanayi kuruluşları adeta üst üste yığı lmışken, bazı yörelerde ise hiçbir sanayi kuruluşu bulunmamaktadır. Bu nedenle bölgeler ve iller düzeyinde e it olmayan bir dağılım meydana gelmektedir. Ku kusuz bir yerde sanayi bölgesi oluşturulması, kuruluş

¹² Onal, Güngör; **Organize Sanayi Bölgeleri ve Uygulamadaki Durum**, ESO Yayınları, No:12, Eski ehirlenme 1974, s. 23,24.

¹³ Onal, **a.g.e.**, s. 25.

yerini belirleyen faktörlerle yakından alakalıdır.

Belli bölgelerde sanayi faaliyetlerinin yapılmasına neden olan faktörler çok çeşitli olup birbiriyle ilişkili değildir. Aynı zamanda kuruluş yeri faktörleri her bir sanayi kolunun özelliğine göre değişik özellikler göstermektedir. Örneğin, doğal kaynakları içeren sanayi kuruluşları hammadde kaynaklarına yakın alanlarda (tekstil, demir-çelik, ta ve toprağa dayalı sanayi gibi), gıda sanayi tüketiciye yakın alanlarda, petrokimya sanayi limanlara yakın yerlerde kurulmaktadır.¹⁴

Temel yer seçme kararlarını belirleyen ve bölgesel faktörler olarak da nitelendirilen etmenler şöyle sıralanabilir:¹⁵

- Toprak
- Gücü
- Sermaye
- Ulaşım
- Sanayiler arası ekonomiler (dış salımlar)

Bölgesel ölçekte verilen yer seçim kararından sonra, sanayi işletmeleri seçtikleri bölgelerin neresinde konumlanacaklarına karar vermek için ikinci bir seçim kararı daha vermektedirler. Bu faktörlere yerel faktörler de denilmektedir. İşletmeler genellikle aşağıda sıralanan kriterlerin uygunluğu doğrultusunda karar verirler.

- Seçilen alanın, tarımsal niteliğinin olmaması veya oldukça düşük seviyede olması,
- Arazinin inşaat faaliyetlerine uygun olması,
- Alt yapı maliyetleri artırmayacak bir oranda elektrik ve su ile sağlanabilir olması (maksimum elektrik oranı % 10),
- Temel ulaşım ağlarına yakın olması,
- Su, elektrik (doğal gaz) gibi kaynaklara erişilebilirliğin fazla olması,
- Alanın ileride genişlemeye uygun ve konut yerleşim alanlarını içermeyecek bir yerde olması,¹⁶

¹⁴ Yağar, Okan; "Sanayide Kuruluş Yeri Faktörlerinden Sermaye, Devlet, İklim ve Ulaşım Konularının Hedefleri ve Önerilen Teknikleri", **Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi**, Bahar 2005, C: 3 S: 12, s. 57.

¹⁵ Ardoğan, Leman vd.; **Türkiye'de ve Dünyada Sanayi Bölgeleri Uygulamaları**, T.O.B.B. Yayını, Ankara 1983, s. 25.

¹⁶ Ardoğan vd.; **a.g.e.**, s. 28.

1.1.7 Organize Sanayi Bölgelerinin Önemi

1.1.7.1 OSB'lerde Bulunan İşletmeler Üzerindeki Önemi

OSB'lerde bulunan firmalar yeni üretim teknikleri, pazar koşulları, teknolojik gelişmeler ve benzeri konularda karlılıklı bilgilendirme ve etkileşim içindedirler. Ortak altyapı hizmetlerinden, arıtma tesislerinden, personel eğitim merkezlerinden, banka, kantin ve benzeri hizmetlere kadar pek çok hizmet ve olanağa ulaşmak mümkün olmaktadır. Bu hizmetleri tek başlarına sağlamak için işletmeler, yatırım giderlerini yükselmekte, bu hizmetlerin birim maliyetlerini arttırmakta ve üretim maliyetlerini arttırmaktadırlar.¹⁷

Ayrıca bu bölgelerde yatırım yapan kuruluşlar mevcut altyapı olanaklarından yararlanarak, imalat girdilerini düşürmekte, servis olanaklarından yararlanmakta ve işletme maliyetini düşürerek karı maksimize etmektedirler.¹⁸

1.1.7.2 Organize Sanayi Bölgelerinin Kentleşme ve Çevre Üzerindeki Önemi

Sanayi işletmelerinin dağınık ve birbirinden kopuk olması şehir planlaması açısından bir çok sorun yaratmaktadır. OSB'ler, sanayi işletmelerinin çevresel etkilerinin etkin bir biçimde kontrol edilebilmesi ve çevreye verilebilecek kirliliği önleme açısından önem taşımaktadır.¹⁹

OSB'ler için sanayiciler, iyi nitelikli tarım alanlarının kaybına yol açmadan, daha düşük nitelikteki arazilere yönlendirilmelidir. Böylece, tarımsal verimli arazilerin korunması sağlanacaktır. OSB'lerin çevredeki yerleşme birimleri ve tarımsal üretim alanlarını olumsuz yönde etkileyip etkilemeyeceği, yer seçimi aşamasında gözden geçirilmelidir.²⁰

Sanayinin kentleşmeyi hızlandıran önemli bir dinamik olduğu ve sanayi işletmelerinin yerleştikleri bölgeye konut ve yan sanayi gibi diğer kentsel faaliyetleri de çektiği düşünülürse, planlı bir kentsel gelişmenin, öncelikle sanayinin planlı gelişim ve yerleşimini hedeflemesi

¹⁷ DPT; **Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı Sanayi Politikaları Özel İhtisas Komisyonu Raporu**, s. 99.

¹⁸ Yüzer, Ayşe - Cengiz Giritlioğlu; "Sanayi Alanları Yeni Düzenleme Stratejileri - İstanbul Örneği", **TÜB Dergisi/a Mimarlık, Planlama, Tasarım**, C:2, S:1, Mart 2003, s. 126.

¹⁹ Özbay, Erdoğan - Mahmut Özdemir; **Organize Sanayi Bölgelerinin Durum Tespit Raporu**, DPT, Ankara 1990, s. 4.

²⁰ TÜB TAK; **Organize Sanayi Bölgelerinde Çevre Sorunları ve Çözüm Projeleri Tanıtım Toplantısı**, Ankara 1994, s. 12.

gere i kaçınılmazdır.²¹

1.1.7.3 Organize Sanayi Bölgelerinin Bölgesel Kalkınma ve Ekonomi Üzerindeki Etkisi

OSB'nin temel amaçlarından ve en önemlilerinden birisi ülke ve bölgesel kalkınma aracı olarak algılanmasıdır. Bir ülkenin kalkınması ve refah seviyesinin yükselmesi, de i en ve geli en toplum ihtiyaçlarını karşılayacak üretim birimlerinin artması ve geli mesi ile do ru orantılıdır.²²

Organize sanayi bölgeleri bölgesel kalkınmanın sanayile medeki aya nını olu turur. Dengeli kalkınmayı amaçlayan sanayile me Organize Sanayi Bölgesi olmadan mümkün olamayacaktır. Organize sanayi bölgelerinin bölgesel kalkınma amacına hizmet eden önemli bir katkısı da, kuruldu u yörede yeni istihdam olanakları yaratmasıdır. Ek gelirler sa lanması özellikle geri kalmı bir yöreye ekonomik canlılık getirece i gibi, makro açıdan ülkenin dengeli kalkınma hedefine de hizmet etmi olmaktadır.²³

Ayrıca üretim birimleri içinde önemli bir yer tutan Küçük ve Orta Boy İletmelerin (KOB) yo un olarak bulundu u alanlar OSB'lerdir. Ba ka bir anlatımla KOB 'lerin desteklenmesi, te vik edilmesi ve geli tirilmesi için en uygun ortamlardan birisi OSB'lerdir. KOB 'lerin desteklenmesi ve te vik edilmesi ülke ekonomisine büyük katkılar sa layacaktır.²⁴

1.2 KÜÇÜK SANAYİ SİTELERİ (KSS)

1.2.1 Küçük Sanayi Siteleri'nin Tanımı ve Kapsamı

Küçük Sanayi Sitesi uygulamalarından önce, en ba ta küçük İletmeler olmak üzere esnaf ve sanatkarlarımız, oldukça da nık bir yapıda, her türlü sa lık ko ullarından ve ça da ticaret anlayı mından uzak, plansız ve denetimsiz bir ekilde yapıla mı , mahalle ve sokakların izbe kö elerinde sıkı ıp kalmı dükkan ve atölyelerde zor artlarda üretim yapmaktaydı. Bu artlarda gösterilen faaliyetler, ba ta insan sa lı nı tehdit etmi , daha sonra da çevre kirlili i

²¹ DPT, a.g.e., s. 99.

²² Ketten, M.; **Sanayile me Hareketinde Küçük Sanayinin Yeri ve Önemi**, Ankara Ticaret Odası Yayınları No:2, Ankara 1974. s.7.

²³ Berbero lu, Güne N.; "Eski ehir Organize Sanayi Bölgesinin ehri Ekonomisine ve Sanayiine Katkısı", **Anadolu Üniversitesi .B.F. Dergisi**, C:3, S: 2, Kasım 1985, s. 203.

²⁴ Özdemir, Mahmut; **Türkiye'de Organize Sanayi Bölgeleri**, TOBB 40. Yıl Yayınları, Ankara 1990, s.14.

ve plansız kentleşme gibi olumsuz sonuçların doğmasına neden olmuştur.²⁵

Küçük sanayi işletmeleri; bir kişi veya çok az kişi ile kurulup, bunların ortak sermayeleri ile faaliyete geçen ve müşteri taleplerine göre üretim yapan işletmelerdir. Bu tür işletmeler büyük sanayi işletmelerine oranla daha emek yoğun olarak çalışmaları, düşük maliyetli iş gücü kullanması, çok amaçlı makine yardımıyla faaliyette bulunması, basit üretim teknikleri kullanarak üretim gerçekleştirirler.

Küçük Sanayi Siteleri ise; değişik kollarında üretim ve tamirat yapacak olan küçük sanayicilerin, ihtiyaçları gereği ihtiyaç duydukları bütün fonksiyonları yerine getirmeye imkan bulabilecekleri ve sağlıklı çevre koşullarında verimli olabilecekleri, şehir imar planlarına uygun seçilen araziler üzerinde planlanan ve her türlü altyapı ve üstyapı tesisleri ile inşaat edilen küçük sanayi işletmeleri topluluğudur.²⁶

Küçük Sanayi Siteleri; büyük sanayi işletmelerine yan sanayi olarak yardım eden, büyük sanayinin gelişmesine ön ayak olan, bölgesel sanayinin problemlerini çözmeyi ve özel beceri isteyen bazı malları imal etmeyi amaçlayan, ülke kalkınmasına yardım eden küçük sanayi işletmeleri olarak da tanımlanabilir.

1.2.2 Küçük Sanayi Siteleri'nin Özellikleri

Küçük Sanayi Siteleri'nin özelliklerini aşağı şekilde sıralayabiliriz;

- Küçük Sanayi Sitelerindeki kuruluşlar büyük sanayi işletmelerine yan sanayi olarak hizmet verebilecek alanlarda çalışmalıdır.
- Plansız ve programsız sanayi yerleşiminin sorunları dikkate alınarak küçük sanayi sitelerinin planlı bir alana yerleştirilmesi gerekmektedir. Çünkü plansız sanayileşme; ekonomik yüklerin yanında, düzensizleşmeye getireceği çevre sorunlarına da neden olmaktadır.
- Küçük Sanayi Sitelerine yerleşecek sanayilerin; ulaşım, haberleşme, su, elektrik, kanalizasyon ve sosyal tesisler ve benzeri altyapı hizmetlerinden yararlanmaları söz konusudur.

²⁵ “KSS Tanımı ve Kuruluş Hedefleri”, <http://www.sanayi.gov.tr/webedit/gozlem.aspx?sayfano=1429> (16.03.2007).

²⁶ Sanayi ve Ticaret Bakanlığı; **Organize Sanayi Bölgeleri ve Küçük Sanayi Siteleri Sempozyumu**, Ankara 1996, s.41.

Görüldü ü gibi OSB'lerin ve KSS'lerin özellikleri benzerlik göstermekle birlikte ölçek olarak farklılıklar vardır.

1.2.3 Küçük Sanayi Siteleri'nin Amaçları

Küçük Sanayi Siteleri'nin geli mi; nüfusun, co rafi da ılımının dengeli olması ve büyük kentlere göçün önlenmesi amacıyla desteklenmektedir. Devlet; Küçük Sanayi Siteleri kanalıyla, küçük sanayi i letmelerine kredi sa layarak istihdam yaratmayı amaçlamı tır. Küçük sanayi i letmeleri orta ve ortanın altında bir gelir düzeyine sahiptirler. Devlet. Küçük Sanayi Siteleri'ni destekleyerek, anılan kesimin gelir düzeyini arttırmayı hedefler. Ayrıca devlet Küçük Sanayi Siteleri'ni destekleyerek geri kalmı yörelerin geli imini arttırmayı hedeflemi tir.

Küçük Sanayi Siteleri sıhhi artlara sahip, teknik ve ekonomik yönden günün icaplarına uygun, modern i yeri in a etmek suretiyle, hem tamirattan imalata, hem de imalattan seri imalata, dolayısıyla tamircilikten küçük sanayiye ve orta sanayiye geçi lerine imkan verilm i olmaktadır.²⁷

Küçük Sanayi Siteleri'nin ba lıca amaçları;

- ehir içinde da ınık biçimde yerle mi ve elveri siz çalı ma ko ulları altında çalı an yapımcı ve onarımcı küçük sanayicileri, planlı bir ekilde ça da ve düzenli, her türlü altyapı ve üstyapı olanaklarına sahip birer i yerine kavu turmak.Böylece çevrenin de tahrip olmasını engellemek,
- Küçük sanayi i letmelerinin çalı ma ko ullarını iyile tirip, aralarında dayanı ma ve organizasyon geli tirerek verimlili i artırmak,
- Sanayiin disipline edilmesi,
- ehirin planlı geli mesine katkıda bulunulması,
- Birbirini tamamlayıcı ve birbirinin yan ürününü te vik eden sanatkarların bir arada ve bir program dahilinde üretim yapmalarıyla, üretimde verimlili in ve kar artı mın sa lanması,
- Sanayiin az geli mi bölgelerde yaygınla tırılması,
- Tarım alanlarının sanayide kullanılmasının disipline edilmesi,
- Sa lıklı, ucuz, güvenilir bir altyapı ve ortak sosyal tesisler kurulması,

eklinde sıralanabilir.²⁸

²⁷ Sanayi ve Ticaret Bakanlı ı; **a.g.e.**, s.23.

²⁸ <http://www.sanayi.gov.tr/webedit/gozlem.aspx?sayfano=1429>

1.2.4 Küçük Sanayi Siteleri'nin Sağlayacağı Yararlar

Küçük sanayi işletmelerinin bir arada yer seçimi, firmalar arası ilişkileri geliştirerek önemli verimlilik artışı sağlayacaktır. Bu verimlilik artışı, hem teknik yardım sağlanması bakımından, fiziksel yakınlıktan, hem de bu bölgelere yerleşmesi sonucu ortaya çıkacak olan ölçek büyümesinden kaynaklanacaktır. Farklı bölümlerde ihtisaslaşmış bir çok küçük işletme bir arada yerleştiklerinde, bir büyük birim gibi çalışabilmektedir. Toplanmaları teşvik edilen tüm küçük sanayiler, bugün kentlerde konut ve ticaret bölgeleri içinde yer almaktadır. Bu durumda, çevre koşullarının iyileştirilmesinde, Küçük Sanayi Siteleri iyi bir yol olarak görülmektedir. Altyapının tek bir arazi parçası üzerinde kısa bir süre içinde yapılmasından dolayı ekonomik kazanç elde edilir. Su, kanalizasyon, yol, elektrik ağının bir tek arazi parçası üzerinde bir arada geliştirilmesi önemli ölçek ekonomilerine yol açar. Sanayi bölgeleri için kent dışındaki geniş araziler uygun fiyatlarla alınabilir.

Küçük sanayi işletmeleri kendi bünyelerine resmi işlemlerle ilgilenseler, formalitelerin tamamlanması ve gerekli belgelerin toplanmasının zaman alması nedeniyle bu işlemler yıllar sürebilir, bu da gerek mali gerekse iş gücü bakımında büyük zararlara sebep olur. Kooperatifler tüm bu süreçleri tüm üyeleri adına bir kerede ve daha az masrafla yerine getirir.²⁹

Küçük Sanayi Siteleri, de işleri kollarında üretim ve tamirat yapacak olan küçük sanayicilere, ihtiyaçları gerektiren, ihtiyaç duydukları bütün fonksiyonları yerine getirmeye imkan bulabilecekleri ve sağlıklı çevre koşullarına kavuşacakları bir alan sağlar. Böylece sanayicilerin verimliliği artar ve büyük sanayi işletmelerine yan sanayi olarak hizmet vererek büyük sanayinin gelişmesine yardımcı eder.

---

²⁹ Sanayi ve Ticaret Bakanlığı; **Türkiye'de Küçük Sanayi Sitesi Projesi**, Ankara 1986, s.24.

K NC BÖLÜM

TÜRK YE'DE SANAY LE ME VE ÖZELL KL YATIRIM BÖLGELER

2.1 TÜRK YE'DE SANAY LE ME

2.1.1 Sanayile me Tanımı ve Kavramı

Sanayi i lenmemi yani hammaddelerin veya yarı i lenmi ürünlerin taınabilir ve tüketilebilir ürünler haline getirilmesidir.³⁰

Sanayile me ise açık ve geni kabul gören bir tanıma kavu mu oldu unu söylemek güçtür. Bir tanıma göre sanayile me; daha verimli ve yeni teknolojilerin ortaya çıkması, bu teknolojilerin uygulanması ve ülke geneline yayılması olarak tanımlanmaktadır. Sanayile me bir ba ka ifadeyle; tarıma ve zanaatlara dayalı bir üretim biçiminden, seri üretimin ve sanayinin egemen oldu u bir ekonomiye geçilmesi sürecini anlatmaktadır.³¹

Sanayile me Dünya Bankası'na göre yapılmı olan bir tanımda ise; “ülkenin iktisadi geli mesinde sanayinin, tarımdan hızlı büyümesi ve kademeli olarak ekonomide öncü rol oynar hale gelmesi a aması” olarak tanımlanmaktadır.³²

Geli ebilmek için uygulanabilecek farklı türde yöntem ve programlar mevcuttur. Sanayile me, dü ük gelirli ülkelerin sorunu olmakla birlikte bir ülkenin geli ebilmesi için oldukça önemlidir.

2.1.2 Türkiye'de Sanayile me Süreçleri

Türkiye'nin sanayile me süreci çe itli kültürel, siyasi ve ekonomik ili kileri nedeniyle Batı kaynaklı olmu tur.

³⁰ Ertin, Gaye; “Türkiye'de Sanayi”

<http://www.aof.edu.tr/kitap/IOLTP/2291/unite10.pdf> s.165 (22.03.2007)

³¹ <http://www.geocities.com/emrah2007/sanayi.doc> (22.03.2007)

³² “World Bank. Glossary”, <http://www.worldbank.org/depweb/english/beyond/global/glossary.html> (12.03.2007)

Sanayile me, sadece yeni teknolojilerin kullanılarak sınıai hasılatın artması olarak algılanmamalı, sanayile menin meydana getirece i toplumsal, sosyo- kültürel ve siyasi etkile imleri de göz önünde bulundurulmalıdır.

Sanayile me açısından 19. yüzyıl incelendi inde, Türkiye'nin sanayile me hamlesinin ate leyicisi olan çe itli olaylara sahne oldu u görülmektedir.

2.1.2.1 XIX. Yüzyıl Öncesinden Cumhuriyet Dönemine Türkiye'de Sanayile me

Osmanlı mparatorlu u'nda XIX. yüzyıldan kullanılan teknik oldukça azgeli mi ve aslında el eme i üzerine kurulu oldu u görülmektedir.

Devletin askeri mühimmat üretimi için teknik kapasiteleri di erlerinden pek farklı olmayan az sayıda tesisi olmakla birlikte, üretim henüz zanaatkarlık a masında atölyelerde yapılırdı. Osmanlı Devleti, XVIII. yüzyıl ba ında bir devletçilik hareketi ile atıl vaziyette duran madenleri i letmek ve batıdakilere benzer fabrikalar kurmak istemi tir. Ancak ya anan iç karı ıklıklar ve sava ların da etkisi ile sanayile me gerçekte tirilememi tir.³³

Ayrıca, Avrupa devletlerinin Osmanlı topraklarında aktif olarak rol almaları nedeniyle devletin ekonomideki kontrolünün zayıfladı ı da belirtilmelidir.³⁴

Co rafi ke ifler ile birlikte yeni ticaret yollarının bulunması Avrupa'nın yeni ülkelere açılmasını sa larken, Sanayi Devrimi ile de Avrupa artık sanayi kapitalizmine geçiyordu. Bu geli meler ilk kez ngiltere'de ba lamı ve batı insanının hayat tarzını ve seviyesini köklü biçimde de i tirmi tir.³⁵

Sanayi Devrimi ile ekonomiye hakim olan sektör olarak ziraatın yerini sanayi almı ve yerle ti i her toplumda çok büyük yapısal de i imlere yol açmı tır.³⁶

³³ Küçükömer, dris; **Düzenin Yabancıla ması**, Ant Yayınları, stanbul 1969, s. 52.

³⁴ Suraiya Faroqhi.; **ktisat Tarihi (17. ve 18. Yüzyıllar)**, Haz.: Sina Ak in, Zirveden Çökü e Osmanlı Tarihi, C. 2, Milliyet Yayınları, stanbul 2005, s. 203.

³⁵ Güran, Tefvik; **ktisat Tarihi**, Acar Matbaacılık, stanbul 1999, s.113.

³⁶ Carlo M. Cipolla; **Dünya Nüfusunun ktisat Tarihi**, Çev.: Mehmet S. Gezgin, Ötüken Ne riyat, stanbul 1992, s. 20.

Ülkemizde sanayile me faaliyetleri 1839 yılında Tanzimat hareketleri ile birlikte hız kazanmış tersane, demirhane gibi tesisler kurulmaya başlanmıştır. Ancak Avrupa'da yaşanan büyük sanayi devrimi ülkemizde kurulmuş olan tesisleri ve buna bağlı olarak sanayii olumsuz yönde etkilemiştir. Bununla birlikte Avrupa devletleri ile imzalanan kapitülasyonlar Osmanlı imparatorluğuna bazı yükümlülükler getirmiştir. Gümrük vergilerinin yükseltilmesi dışarıdan gelen mallarda rekabeti engellemiştir, bu nedenle kurulan çoğu fabrika zarar ederek kapanmıştır.

Bu dönemde ülke gereksinimini karşılayacak birkaç küçük tesis bulunmaktaydı. Bunlar ise tarımsal ürünleri mamul mal haline getiren, deri imen, sabun, makarna, yağ ve konserve fabrikaları, basit dokuma yapan tesisler, deri fabrikaları, çimento, kereste, tulla fabrikaları, birkaç gemi ve makine onarım atölyelerinden oluşuyordu. Bu kurulmuş olan tesislerin ve fabrikaların büyük bir kısmı Batı Anadolu'da yer almaktaydı.³⁷

2.1.2.2 Cumhuriyet Dönemi Sanayile me

Bu dönemde, I. Dünya Savaşı ve Kurtuluş Savaşı gibi çok ağır koşullardan geçerek yeni bir devlet kurulması esnasında yurdun çok zor durumda olduğu bir dönemdir.

Bu zor şartlarda bulunan ekonomiyi düzleştirme ve gerçek anlamda sanayile e bilemek amacıyla özel girişime öncelik veren liberal, korumacı nitelikte devletçi, kamu-özel ortaklığı gibi alternatif yaklaşımlar sergilenmiş ve çeşitli politikalar uygulanmıştır.

Bu dönemde Zonguldak'ta kömür, Afyonkarahisar'da maden suyu, Konya'da tuz, Ergani'de bakır, Kars ve Ardahan'da da kaya tuzu gibi maden yatakları işletiliyordu. Bununla birlikte zmit'te deniz kuvvetlerine ait ilkel bir tersane ve Eskişehir'de demiryolu tamir (cer) atölyesi, Kayseri'de pastırmacılık yapan işletmeler, Konya'da döküm atölyeleri ve fabrikalar, Kastamonu'da kereste fabrikaları vardı.³⁸

³⁷ <http://www.aof.edu.tr/kitap/IOLTP/2291/unite10.pdf> s.165

³⁸ Aksoy, Yağar; **Kalpakh Kalkınma (Atatürk'ün Ekonomi Devrimi)**, Ümit Yayıncılık, Ankara 1998, s. 34.

Kapitülasyonların Lozan Antlaşması ile kaldırılmasına kadar yukarıda sayılmış olan işletmelerin, atölyelerin ve fabrikaların Avrupa ile rekabet etmesi oldukça güç olmuştur.³⁹

Özel teşebbüsün devletçe desteklenmesi, teşvik edilmesi, özel sermayenin giremediği, girmediği veya yeterli olmadığı alanlarda devletin yatırım yapması, bir devlet bankasının kurulmasıyla sanayiinin kredilerle desteklenmesi gibi kararları içeren İzmir İktisat Kongresi 17 Şubat 1923 tarihinde toplanmıştır. Sanayicisinden çiftçisine, işletmesinden tüccarına katılım gösterilen ve Cumhuriyetin ilanından önce yapılan İzmir İktisat Kongresi Cumhuriyet dönemine, sanayile meşguliyet açısından, başarılı olmuştur.⁴⁰

Sanayiinin gelişmesini sağlamak açısından İzmir İktisat Kongresi'nde alınan kararlar ışığında önlemler alınmıştır. Bunların en önemlileri 1924 yılında Türkiye Bankası'nın kurulması, 1925 yılında Sanayi ve Maadin Bankası'nın kurulması, 1927 yılında Sanayii Teşvik Yasası'nın çıkarılmasıdır.⁴¹

Özel sektörün desteklenmesine hız verildiği bu dönemde sermaye birikiminin sağlanması için Türkiye Bankası devlet desteğiyle kurulmuştur.⁴²

Sanayi ve Maadin Bankası'nın kurulmasının amacı ise, özel sektörün kredilerle desteklenmesi, özel sektörle ortaklıklar kurulması, devlete ait olan sanayi kuruluşlarını geçici olarak işleterek özel sektöre devretmek olarak sıralanabilir. Ancak özel sektör sermaye taahhütlerini yerine getiremedikleri için banka işletmesini yerine getirememiştir.

1927 yılında çıkarılan Sanayii Teşvik Yasası, 1913 yılında çıkarılan aynı adlı yasanın kapsamı genişletilerek tekrar yayımlanmıştır. Harçlardan, gümrük ve gelir vergilerine kolaylıklar sağlayan bu yasa uygun görülen girişimlere, karlıksız arazi verilmesi, telefon ve telgraf giderlerinin hükümetçe karşılanması, devlet tekelinde bulunan maddelerin indirimli satılması gibi girişimciyi özendirici ve sanayiinin gelişmesine olanak sağlayacak kolaylıklar içeriyordu.

³⁹ <http://www.aof.edu.tr/kitap/IOLTP/2291/unite10.pdf> s.166

⁴⁰ Kara Kuvvetleri Komutanlığı; **Atatürk'ün Ekonomi Görüşü**, Kara Kuvvetleri Komutanlığı Yayınları No: 3, Ankara 1982, s. 8.

⁴¹ Kepenek, Yakup - Nurhan Yentürk; **Türkiye Ekonomisi**, Remzi Kitapevi, 13. Basım, Ocak 2003, s.44.

⁴² Aysan, Mustafa A; **Atatürk'ün Ekonomi Politikası**, Toplumsal Dönüşüm Yayınları, (6. Baskı), İstanbul 2000, s. 145.

Ya anan bu geli meler neticesinde, 1927 yılında yapılan Sanayi Sayımında yaklaşık 65.000 işletmenin %43,59'unu tarım, %23,88'ini dokuma, %22,61'ini ise maden sanayii, makine yapımı ve onarımı oluşturmaktadır. Ayrıca çalışan toplam 256.855 kişinin %43,01'i tarım, %18,70'i ise dokuma sanayiinde toplanmıştır.⁴³

1929 yılında Dünya Ekonomisini etkileyen ekonomik krizin ortaya çıkması ve özel sektörün arzulan seviyeye ulaşamaması sonucunda sanayile mede ve ekonomide yeni arayışlara gidilmiştir yeni politikalar izlenmiştir.

2.1.2.3 Devletçi Sanayile me Dönemi

1930'ların başında ortaya çıkan iç ve dış koşullar olarak da nitelendirilebilen nedenler devletçi uygulamayı zorunlu kılmıştır. Bununla birlikte Türkiye'nin sanayile me dönülmesinde ilk ciddi adımlarını attığı yıllar olarak nitelendirilmelidir.⁴⁴ Ancak Türkiye'nin ithal ikameci ve devletçi tarza basitçe geçtiği söylenemez.⁴⁵

Devletçi bir politika izlenmesine neden olan iç gelişmeler kısaca şöyle söylenebilir; Cumhuriyetin ilk yıllarında uygulanan ekonomi politikalarının en az başarılı olanı sanayi üretiminin arttırılmasıydı. Tarımsal ürün fazlasının veya ticaret, bankacılık ve benzeri alanlarda elde edilen karların sanayi üretime dönüştürülmemesi başlıca sorun niteliğindeydi. Özel sektör yoluyla sanayile me olanı çok sınırlı oldu undan devlet sanayile me konusunda önlemler almak durumundaydı.

Üretim yapısı nedeniyle tarıma öncelik verilerek, sanayide gelişme sağlanması açısından, kısa bir sürede sonuç alınamayacağından devletin ekonomiyi hareketlendireceği tek alan sanayiydi. Devletçi bir politika izlenmesi ülke yönetiminin isteklerinden de il içinde bulunan ekonomik durumun bir sonucuuydu.⁴⁶

Ya anan dış gelişmeler ise; 1929 yılında yaşanan ve tüm dünya ekonomisini derinden etkileyen ekonomik kriz bu gelişmelerin en önemlilerinden birisidir. Üretimin kapasitenin çok altında yapılması, fiyatların düşmesi ve işsizlik ekonomik krizin özellikleridir. Dış satım mallarının fiyatları dünya piyasasında gittikçe düşüyordu. Bu

⁴³ Kepenek – Yentürk; **a.g.e.**, ss.44,45.

⁴⁴ Boratav, Korkut; **Türkiye İktisat Tarihi 1908-2002**, İnce Kitapevi Yayınları, Ankara 2003, s. 70.

⁴⁵ Saner, Deniz Can; **Zenginler, Yoksullar ve Robotlar**, 1993, s. 126.

⁴⁶ Kepenek – Yentürk; **a.g.e.**, ss. 61,62.

nedenle Türkiye Cumhuriyeti dışarıya satamadığı ürünleri işlemeliydi ve bu sanayile me alanında olumlu adımlar atılmasının gerekliliğini ortaya çıkarıyordu.⁴⁷

Bu gelişmeler ışığında devletçi sanayile me döneminde planlı sanayile me dönemine geçilmiştir ve Birinci Be Yıllık Sanayi Planı ve İkinci Be Yıllık Sanayi Planı hazırlanmıştır.

2.1.2.3.1 Birinci Be Yıllık Sanayi Planı (1934-1938)

Devlet öncülüğünde planlı sanayile menin gereği olarak yürürlüğe konulan planın temel dayanakları şöyledir:

- Doğal kaynaklara dayalı olan sınai tesislerinin kurulması,
- İleri teknoloji ve büyük sermaye gerektiren projelere öncelik verilmesi,
- Temel tüketim mallarının yerli üretimine öncelik verilmesi.

Plan, bu ilkelere dayanılarak Kimya, Kağıt-Selüloz, Madencilik, Tekstil, Seramik, ve Demir-Çelik fabrikalarının kurulmasının uygun olacağını öngörmektedir.

Bu dönemde iplik dokuma, bez, kağıt, ipe-cam, gülyarı fabrikaları kurulmuştur. Ancak özellikle nitelikli iş gücü yetersizliği, yönetim ve sermaye yetersizliği gibi nedenlerden dolayı kurulmuş olan fabrikalar düşük kapasiteyle çalışmak zorunda kalmıştır.⁴⁸

2.1.2.3.2 İkinci Be Yıllık Sanayi Planı

Birinci Sanayi Planının uygulaması başarıyla devam ederken 1936'da İkinci Be Yıllık Sanayi Planı'nın hazırlıkları başlamıştır. Birinci planın aksine ara ve yatırım malları üretimine öncelik veren bir sanayi planı idi. Ayrıca elektrifikasyon, madencilik ve limanlar gibi altyapısal gelişmeleri de içeriyordu.

1938 yılına gelindiğinde, İkinci Dünya Savaşı'nın patlak vermesi Türkiye'nin içinde bulunduğu kaynak sıkıntısının ve yaklaşık bir milyon insanın silah altına alınarak

⁴⁷ Kepenek – Yentürk; **a.g.e.**, ss. 62,63.

⁴⁸ Tokgöz, Erdinç; **Türkiye'nin İktisadi Gelişme Tarihi (1914-1999)**, maj Yayıncılık, 5. Baskı, 1999, ss.67-69

yeti mi i gücü sıkıntısının boyutlarını daha da çok büyüt mü tür. Bu nedenle hazırlanmı olan kinci Be Yıllık Sanayi Planı uygulanamamı tür.⁴⁹

Ülkenin do al kaynaklarını kullanacak ve tüketim malları ve kısmen de olsa ara malları üreten sanayilerin kurulmasına yönelinen bu dönemde yapılan yatırımlar ba arılı olmu ve temel tüketim mallarının yerli üretiminin sa lanması büyük ölçüde gerçekleştirilmi tir. En önemli geli me Dokuma (yatırımların % 50’si) sanayiinde olmakla birlikte, eker sanayi, Kimya sanayi, Maden sanayi, Ka ıt ve ürünleri sanayi, Topra a dayalı ürünler sanayiinde yo unla mı tür.⁵⁰

2.1.2.4 1938-1960 Dönemi

II. Dünya Sava ı’nın ba lamasıyla birlikte sava ekonomisi içine giren Türkiye’nin 1938-1945 yıllarını kapsayan bu dönemde sanayile me ata ı duraklamı ve yeni yatırımların yapılması yava lamı hatta durma noktasına gelmi tir.

Sava sonrasında, 1946 yılında yeni bir plan yapılmı tür. Yeni sanayile me hedeflerini saptamak üzere planlanan “1946 vedili Sanayi Planı”; a a ıdaki iki özelli i ile di er planlardan ayrılmaktadır.

1. Geni kapsamlı bir “ Planı”, “ Programı” ekinde hazırlanmı tür.

2. Üretim hedefleri, tüketim normlarına göre 10 yıllık olarak hesaplanmı tür.⁵¹

Yukarıda görüldü ü gibi plan hem tüketimi, hem üretimi birlikte düzenlemi tir. Ancak ya anan siyasi ve ekonomik sıkıntılar neticesinde bu plan da uygulamadan çekilmi yerini “1947 Türkiye ktisadi Kalkınma Planı”na bırakmı tür.

Sava sonrası yeni küresel düzende, Birle mi Milletler, IMF, Dünya Bankası (IBRD), NATO ve OEEC (sonraları OECD) gibi kurulu lar rol almı tür.⁵²

1923-1950 arasındaki yıllarda özel sektörün sınai yatırımlara ilgisi son derece sınırlı kalmı tür. ktisadi, mali ve teknik yönünden özel sektör büyük sınai yatırımları

⁴⁹ Kepenek – Yentürk; **a.g.e.**, ss. 69.

⁵⁰ Aydemir, evket Süreyya; **kinci Adam**, C. 1, Remzi Kitapevi, stanbul 1973, s. 236.

⁵¹ Ba ol, Koray; **Türkiye Ekonomisi**, Anadolu Matbaası, 7. Baskı, zmir 2001, s. 65.

⁵² Tekeli, lhan - Selim lkin; **Cumhuriyetin Harcı (kinci Kitap) (Köktenci Modernitenin Ekonomik Politikasının Geli imi)**, stanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, stanbul 2004, s. 369.

yapacak bir örgütlenmeye sahip de ildi. Devletçilik döneminde kurulan sına i letmeleri ülkede sanayici geli mesine ortam hazırlamı tır.⁵³

1950’de yapılan seçimlerde tek parti yönetiminin son bulmasıyla gerek iç gerekse dış ekonomik ilikilerde liberal bir dönem başlamı tır. ktisadi alanda özel giri imi esas alan dü üncenin egemenli inde, “devlet, özel sektörün yatırım yapmadı alanlarda faaliyette bulunmalı” anlayı ktisadi ekonomi yönetiminde hakim olmu tur. Bununla birlikte, yeni ktisadi Devlet Te ekkülleri (DT) kurulmaması, halihazırda var olanların satılması dü üncesi hakimse de bunun tersi olmu , yeni DT’ler kurulmu tur.⁵⁴

Dönemin sanayisinde, ara malları üreten alt sektörlerde (çimento, kimya, yapı malzemesi ve lastik-plastik bunların içinde en önemlileri olarak sayılabilir) önemli üretim artı ları sa lanmı tır. Ancak dayanıklı tüketim malı ve yatırım malları üreten alt sektörlerin durumu de i memi tir. Bunun sonucunda madeni e ya, elektrikli ve di er makineler, ta ıt araçları alt sektörlerinde bir üretim artı sa lanmamı tır.⁵⁵

Bununla birlikte bu dönem “tarıma mı, yoksa sanayiye mi a ırlık verilmesi gerekti i” tartışmalarının 1960’lı yıllara kadar sürdü ü bir dönemdir. Ancak Odalar Birli i’nin hazırlattı ı “Türkiye’de Sanayile me ve Yatırım Meseleleri” ba lıklı incelemede sanayinin tarımdan daha verimli oldu u, dolayısıyla sanayiye öncelik verilmesinin gerekti i belirtiliyordu.⁵⁶

Böylece, sanayile menin “itici gücü” olan devlet kesiminin simgeledi i devletçi modele benzeyen; ancak, devlet kesiminin özel sektöre destek niteli inin ön plana çıkması nedeniyle ondan ayrılan yeni bir “karma ekonomi” anlayı do mu tur.⁵⁷

Karma ekonomiye geçi le birlikte özel sanayi in geli mesine katkı sa lamak amacıyla 1950 yılında Türkiye Sınai Kalkınma Bankası kurulmu tur. Türkiye Sınai Kalkınma Bankası’nın kurulma amaçları sanayile me politikasının bir göstergesidir. Amaçları ise u ekilde sıralanabilir;

---

⁵³ Tokgöz; **a.g.e.**, ss.121,122.

⁵⁴ Kuyucuklu, Nazif; **Türkiye ktisadi**, Filiz Kitapevi, stanbul 1993, s. 196.

⁵⁵ Kepenek – Yentürk; **a.g.e.**, s. 112.

⁵⁶ Kazgan, Gülten; **Tanzimat’tan 21. Yüzyıla Türkiye Ekonomisi**, stanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, stanbul 2002, s. 86.

⁵⁷ Boratav, Korkut; “ ktisat Tarihi (1908-1980)”, (Haz.: Sina Ak in), **Yakınça Türkiye Tarihi**. C. 1, Milliyet Yayınları, stanbul 2005, s. 348.

- Özel sanayiın kurulmasına ve geni lemesine yardımcı olmak,
- Yerli- yabancı ortaklı ı biçimindeki sınai kurulu ları özendirmek,
- Pay senedi ve tahvillerin özel mülkiyete geçmesine ve özel mülkiyette kalmasına yardım etmek.⁵⁸

2.1.2.5 Planlı Kalkınma (1960-1980)

1954-1958 yıllarını içeren plansız sanayile me döneminde ekonomi, krize girince kalkınmanın planlı yürütülmesi zorunlu hale gelmi tir. 1963'ten itibaren be yıllık planlı kalkınma dönemine ba lanmı tir. Türkiye'de Organize Sanayi Bölgesi uygulamaları da bu dönemde gerçekleştirilmi tir.

1963 yılından itibaren kalkınma planlarının hazırlanması, ekonominin her yıl belli bir hızda büyümesi ve sanayile meye öncelik verilmesi sanayinin planlı bir biçimde geli mesinde etken olmu tur.⁵⁹

Bu planlar, iktisadi kalkınma için zorunlu görülen devlet müdahalesinin bir plana göre yapılması arzusundan do mu tur. Ayrıca bu planlar kamu sektörü için mecburi, özel sektör için yol gösterici bir nitelik ta ımaktadır.⁶⁰

İlk dört plandaki amaçlar ve öncelik sıraları Tablo: 1'de gösterilmektedir.

Tablo 1: İlk Dört Planda Amaçlar ve Öncelik Sıraları

Amaçlar	Büyüme Hızı (%)	Sanayile me	İstihdam Artı ı	Fiyat Stikrarı	Gelir Da ılımı	Dı Denge
I.BYKP	7	1	2	3	4	5
II.BYKP	7	1	4	3	5	2
III.BYKP	7,9	1	2	3	4	5
IV.BYKP	8,2	1	4	3	5	2

Kaynak: Soyak, Alkan; "Planlı Dönemde Sanayile me", **75 Yılda Çarklardan Chip'lere**, Tarih Vakfı Yayınları, İstanbul 1999, s. 171.

Tabloda da görüldü ü gibi kalkınma planlarında sanayile me hep ilk öncelik olmu tur. Hemen arkasından istihdam artı ı ve dı denge gelmektedir.

⁵⁸ Kepenek – Yentürk; **a.g.e.**, s. 109,110.

⁵⁹ <http://www.aof.edu.tr/kitap/IOLTP/2291/unite10.pdf> s.166

⁶⁰ Zarakolu, Avni; **İktisat İminin Temel İlkeleri**, C. 1, Sevinç Matbaası, 3. baskı. Ankara 1975, s. 57.

İlk dört plandaki GSMH'nin sektörler arasındaki dağılımına bakacak olursak sanayiye diğer sektörlerden daha çok önem verildiği daha açık bir şekilde görülmektedir.

Tablo 2: İlk Dört Planda Sektörlere Göre GSMH Hedefleri-Gerçekleşmeleri

Sektör	I.BYKP (1963-67) %		II.BYKP (1968-73) %		III.BYKP (1973-77) %		ARA PLAN (1978) %		IV.BYKP (1979-83) %	
	Hedef	Ger.	Hedef	Ger.	Hedef	Ger.	Hedef	Ger.	Hedef	Ger.
Tarım	4,2	3,1	4,1	3,3	4,0	3,4	4,1	2,4	5,3	2,2
Sanayi	12,3	9,9	12,0	7,6	11,2	9,8	8,0	3,7	9,9	1,7
Hizmetler	6,8	7,3	6,3	7,7	6,8	6,9	6,1	4,1	3,5	2,5
GSMH	7,0	6,6	7,0	7,1	7,9	6,5	6,1	3,0	3,0	2,0

Kaynak: Ülken, Yüksel; **1923'ten 1993'e Cumhuriyet Ekonomisi**, Filiz Kitabevi, İstanbul 1994, s. 35

2.1.2.6 1980 ve Sonrası: İhracata Dayalı Sanayileme Stratejisi

Ekonomi politikası tercihini değiştiren Türkiye, 1980 sonrası sanayileme sürecinde, önceki programlardan farklı olarak yapısal dönüşüm içeren üstelik geçici olmayan bir tedbirler paketini uygulamaya koymuştur. 24 Ocak 1980 tarihli karar Kararları olarak da bilinen program ile Türkiye, sanayileme hedefini ihracata dayalı olarak sürdürmüştür.⁶¹

Bu program ile, özel sektörün öncülük ettiği, uluslararası rekabet ortamına uygun, dinamik bir ekonomik yapı yaratmak için kambiyo rejimini önemli ölçüde serbestleştiren, esnek kur uygulamasına geçilmesini sağlayan, ithalatta liberasyonu arttıran, ihracatı desteklemeye öncelik veren ve yabancı sermayeye kolaylıklar sağlayan politikalar uygulamaya çalışılmıştır.⁶²

1980'lerden sonra Türk ekonomisinde gözlenen en önemli gelişme ihracatın yapısında yaşanan değişimdir. Bu değişimin birincisi, toplam ihracat içindeki imalat sanayi ihracat payının artması, ikincisi ise, teknolojisi yüksek ürünlerin ihracatındaki artımdır.⁶³

⁶¹ Tonus, Özgür; "Gümrük Birliği Sonrasında Türkiye'de Dış Açıklık Ve Sanayileme", **Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, S: 17, Nisan 2007. s.194.

⁶² Özbey, Funda Rana; "Türk Sanayileme Sürecinde Bütünleştirilmiş Strateji", **Afyon Kocatepe Üniversitesi İktisadi İstatistik Dergisi (hakemli)**, C.: II, S.: 1, Temmuz 2000, s.75-93.

⁶³ Kırmancı, Hasan; **Türk İmalat Sanayi İhracatı: Güney Kore ile Bir Karşılaştırma (1975Q1-1997Q4)**, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul 2004, s. 301.

1990'lı yıllara gelindi inde Türkiye'nin sanayile me süreci devam etse de, bu hedef sadece Be Yıllık Kalkınma Planları'nda yer almı tır. 2001 yılında ya anan krizin ardından ula ılan yüksek büyüme rakamları ve ihracat kapasitesindeki artı lar bir dönü ümüm olaca ı yönünde bir hava yaratmı tır.

Türkiye sanayile me sürecini tamamlamamı olmakla birlikte, izledi i dı a açık ekonomi politikalarıyla hem küreselle me süreci içerisinde konumlanmak hem de Avrupa Birli i (AB) ile ili kilerinde üyelik hedefine hızlı ula masını sa layacak bir ekonomik yapıya ula mak durumundadır.⁶⁴

2.2 TÜRK YE'DE ÖZELL KL YATIRIM BÖLGELER

Türkiye'de yasal düzenlemelerle belirlenen özellikli yatırım bölgelerini üç grupta toplamak mümkündür. Bunlar Teknoloji Geli tirme Bölgeleri, Endüstri Bölgeleri ile Organize Sanayi Bölgeleri ve Küçük Sanayi Siteleri'dir.⁶⁵

Konuyla ilgili olarak Teknoloji Geli tirme Bölgeleri ve Endüstri Bölgeleri'ne kısaca de inilerek OSB ve KSS'ler detaylı olarak ele alınacaktır.

2.2.1 Teknoloji Geli tirme Bölgeleri Teknoloji Geli tirme Bölgeleri⁶⁶

2001 yılında 4691 sayılı yasayla kurulan Teknoloji Geli tirme Bölgelerinde; teknolojik bilginin üretilmesi, üretilen bilginin ticarile tirilmesi, üründe ve üretim yöntemlerinde ürün kalitesi ve standardının yükseltilmesi, verimlili i artıracak ve üretim maliyetlerini dü ürecek yeniliklerin geli tirilmesi küçük ve orta ölçekli i letmelerin yeni ve ileri teknolojilere uyumunun sa lanması, ara tırmacılara i imkanlarının sa lanması ve ileri teknoloji yatırımları yapacak yabancı sermayenin ülkeye giri inin hızlandırılması, sanayinin rekabet gücünün artırılması amaçlanmaktadır.

2001 yılından itibaren uygulamaya konulan ve sanayicimizi, ara tırmacılarımız ve üniversitemiz ile bulu turarak teknoloji yo un üretime yönelik yeni ürün ve

---

⁶⁴ Tonus; **a.g.m.**, s.194.

⁶⁵ Türkiye Yatırım Danı ma Konseyi; **lerleme Raporu**, T.C. Ba bakanlık Hazine Müste arlı ı, Yabancı Sermaye Genel Müdürlü ü, Ankara Ocak 2005, s. 36.

⁶⁶ "Teknoloji Geli tirme Bölgeleri", <http://www.sanayi.gov.tr/webEdit/gozlem.aspx?menuSec=202&sayfaNo=2535&> (27.04.2007)

üretim yöntemleri geli tirmelerini sa layacak bu kanun kapsamında Ekim 2007 tarihi itibariyle 28 adet Teknoloji Geli tirme Bölgesi (Ankara 5 adet, stanbul 3 adet, Kocaeli 3 adet, zmir, Konya, Antalya, Kayseri, Trabzon, Adana, Erzurum, Mersin, Isparta, Gaziantep, Eski ehir, Bursa, Denizli, Edirne, Elazı , Sivas ve Diyarbakır illeri) kurulmu tur.

2.2.2 Endüstri Bölgeleri ⁶⁷

Ülke ekonomisinin geli mesini ve teknoloji transferini sa lamak, üretim ve istihdamı artırmak, yatırımları te vik etmek, yurt dı nda çalı an Türk i çilerinin tasarruflarını Türkiye’de yatırıma yönlendirmek ve yabancı sermaye giri ini artırmak amacıyla hazırlanan 4737 sayılı Endüstri Sanayi Bölgeleri Kanunu 19.01.2002 tarihinde Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlü e girmi olup, Bürokrasinin azaltılması ve uygulamaya ili kin hususlara açıklık getirilmesi amacıyla Endüstri Bölgeleri Kanununda de i ikli e gidilmi ve 5195 sayılı Endüstri Bölgeleri Kanununda De i iklik Yapılması Hakkında Kanunla yapılan de i ikler 01.07.2004 tarih ve 25509 sayılı Resmi Gazetede Yayınlanarak yürürlü e girmi tir.

Endüstri Bölgeleri; Kanun uyarınca, Sanayi ve Ticaret Bakanlı mın önerisi üzerine Endüstri Bölgeleri Koordinasyon Kurulunca belirlenen yerlerde, Bakanlar Kurulunca kurulabilmektedir.

Endüstri bölgelerinin kurulu undaki ana hedef, yerli ve yabancı yatırımcı için bürokratik i lemlerin asgariye indirilmesi, planı onaylı ve altyapısı hazır bölgelerde gerekli izin ve onaylarını en kısa sürede alarak faaliyete geçmelerinin, bu yolla ülke ekonomisine yararlı olmalarının sa lanmasıdır.

Organize sanayi bölgeleriyle endüstri bölgeleri arasındaki farklar ise öyle sıralanabilir.

1. Organize sanayi bölgelerinden farklı olarak, endüstri bölgelerinde, arazi Hazine adına kamula tırılmaktadır. OSB, kamu yararı gerekçesiyle adına kamula tırma yapılabilen veya yaptırılabilen bir özel hukuk tüzel ki ili idir.

---

⁶⁷ Endüstri Bölgeleri; <http://www.sanayi.gov.tr/webedit/gozlem.aspx?sayfano=1256> (27.04.2007)

2. Kamula tırma ve altyapı in aatı giderleri Sanayi ve Ticaret Bakanlı ı bütçesinden kar ılanmakta, bunun için gerekli ödene in geri dönü ü olmamaktadır.
3. OSB'lerde yatırımcıya OSB yönetim kurulu tarafından parsel satı ı yapılırken, endüstri bölgelerinde sabit yatırım tutarının yüzde 0.5'i kar ılı nda yatırımcıya irtifak hakkı tesis edilmektedir. Böylece, yabancı yatırımcılar, yerli firmalarla ortaklık kurmalarına gerek kalmadan, endüstri bölgelerinde do rudan yatırım yapabilmektedir.
4. Endüstri bölgelerinde, OSB'lerden farklı olarak, yatırımcı, öncelikle Sanayi ve Ticaret Bakanlı ı'na ba vurmaktadır.

2.2.3 Organize Sanayi Bölgeleri Ve Küçük Sanayi Siteleri

2.2.3.1 Tarihsel Geli im

Türkiye'de 1960 yılında ba latılan planlı kalkınma hareketi, ba ta temel altyapı hizmetleri olmak üzere, organize sanayi bölgeleri ve küçük sanayi sitelerinin geli tirilmesini de öngörmü tür. Planlı kalkınma döneminde, sanayiinin "lokomotif" sektör oldu u saptanmı ve ekonomik dengenin kurulması, ekonomik ve toplumsal kalkınmanın birlikte gerçeikle tirilmesi, belli bir hızda büyüme ve sanayile meye önem verilmesi gibi uzun vadeli hedefler belirlenmi tir.⁶⁸

Planlı kalkınma döneminde Türkiye, sanayile mesini oldukça kapsamlı ve karma ık bir te vik ve muafiyetler sistemiyle gerçeikle tirmeyi hedeflemi tir. Bu çerçevede, Organize Sanayi Bölgesi ve Küçük Sanayi Sitesi uygulamaları, yerli sanayiinin geli tirilmesi ve sınai üretimin artırılması amacıyla, sanayi te vik politikalarının bir parçası olarak kullanılmı tir. Özellikle, organize sanayi bölgelerinin kurulması, bu te vik politikalarının uygulanması yoluyla sınai kalkınmanın gerçeikle tirilmesiyle beraber yerli sanayiinin düzenli ve planlı geli imini de sa lamayı amaçlamı tir.⁶⁹

---

⁶⁸ OSBUK, "Türkiye'de Organize Sanayi Bölgeleri'nin Kurulu u ve Geli imi", <http://www.osbuk.org/doc/OSBUKuygulamalar.doc> (26.04.2007)

⁶⁹ Uzuno lu, Sadi – Kerem Alkin; **Dünyada ve Türkiye'de Özel Sanayi Bölgeleri**, stanbul Ticaret Odası Yayınları, Yayın No: 2003-7, stanbul 2003, s.11.

Bu dönemde, sanayiinin mekansal dağılımı, organize sanayi bölgeleri ve küçük sanayi siteleriyle yönlendirilmeye çalışılmıştır.⁷⁰ Özellikle, Organize Sanayi Bölgelerine yüklenen fonksiyonlardan biri de, ülkemizde planlı şehirciliği sağlamasıdır. Bunun da nedeni, 1960'lı yıllara kadar sanayi yerleşiminin dağınık ve plansız bir şekilde şehirlerin etrafında yayılmasıdır. Bundan dolayı, OSB'lerin kurulması, fiziki mekan düzenlemesi bakımından olumlu bir araç olarak görülmüştür. Bu çerçevede, politika ve tedbirler geliştirilmiş ve bunlar, plan ve programlarda yer almıştır.⁷¹

Böylece, organize sanayi bölgeleri ve küçük sanayi siteleri, dengesiz bölgesel kalkınma ve çarpık kentleşimin yol açtığı sorunların çözümünde birer araç olarak görülmüştür.

2.2.3.1.1 Organize Sanayi Bölgelerinin Gelişimi

Planlı kalkınmayla belirlenen hedefler doğrultusunda, ülkede sanayiinin geliştirilmesi amacıyla birçok teknik tedbir uygulanmaya konulmuştur. Uygulamaya konulan tedbirlerden biri de, Organize Sanayi Bölgeleri uygulamasıdır. Dolayısıyla, OSB düşüncesi, Türk sanayiinin plan ve programlara bağlı olarak geliştirilmesi ve teşvik edilmesi çabalarıyla birlikte başarı kazanmaya başlamıştır. Hükümet tarafından 1961 yılında yaptırılan etütler sonucunda hazırlanan raporda, OSB'lerin Türk sanayiine sağlayacağı faydalara değeri değerlendirilmiş ve örnek olarak Bursa'da bir "Pilot Organize Sanayi Bölgesi"nin kurulması teklif edilmiştir.⁷²

Nitekim, OSB uygulamalarına, ilk olarak 1962 yılında, Dünya Bankası'ndan alınan krediyle gerçekleştirilen Bursa Organize Sanayi Bölgesi'nin kurulmasıyla başlamıştır.⁷³ Bursa OSB, tüm sorunlarına rağmen başarılı olmuştur ve Türkiye'de Organize Sanayi Bölgesi kavramının kabul edilmesine öncülük etmiştir. Bursa OSB deneyiminin ardından, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı bünyesinde Organize Sanayi Bölgelerine kredi sağlayan bir fon oluşturulmuştur. Bu fon, devlet bütçesinden kaynaklanmıştır ve bu fon kullanılarak, OSB'lerin yapımına başlamıştır.

⁷⁰ DPT, **Türkiye Sanayi Politikası (AB Üyesi Ülkeler İçin)**, DPT Müsteşarlığı, Ankara Ağustos 2003, s.12.

⁷¹ Özdemir; **a.g.e.**, s. 8.

⁷² Özdemir; **a.g.e.**, s.14.

⁷³ DPT; **Organize Sanayi Bölgeleri Özel İhtisas Komisyonu Raporu**, T.C. Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilatı, Yayın No: DPT: 1504, Ankara 1976, s.3.

O tarihlerde, OSB'lerin kurulması, 5 yıllık kalkınma planlarındaki hedefler do rultusunda, Bakanlar Kurulu Kararları ile gerçekle tirilmi tir. Kurulması kararla tırılan Organize Sanayi Bölgelerinin altyapı yatırımlarının yüzde 99'u bu fondan, yüzde 1'i ise OSB'yi kuran ticaret ve sanayi odaları/sanayi odaları veya ticaret odaları ile yerel yönetimler tarafından kar ılanmı tir.⁷⁴

Görüldü ü gibi Devlet, Organize Sanayi Bölgelerinin ilk kuruldu u yıllarda, çok büyük katkı sa lamı tir. Bu yıllarda kurulan bütün OSB'lerin tüm altyapısını yaparak sanayii özendirme çabası içinde olmu tur.

Organize Sanayi Bölgeleri, Türkiye'de sanayile menin önemli bir unsuru olarak nitelendirilmektedir. Almanya, talya ve Japonya'da oldu u gibi, devletin öncülü ünde orta ölçekli giri imcilerin sermayelerinin de erlendirildi i alanlar olarak görülmü tür. 1962'den bu yana OSB'lerin temel hedeflerini kısaca sıralamak gerekirse: Sınai üretimi artırmak, sanayi yatırımlarını özendirmek, geri kalmı bölge illerinin kalkınmalarını te vik etmek ve böylece bölgeler arası geli mi lik farklılıklarını ortadan kaldırmak, verimli tarım alanlarının sanayide kullanılmasının önüne geçmek, ortak altyapı tesisleriyle evre kirlili ini önlemek, sanayiler arası etkile imi geli tirmek, ulusal rekabetten uluslararası rekabete açılabilme, olarak sıralanabilir.

OSB'lerin, dengeli kalkınmanın ve düzenli ehirle menin önemli bir aracı olarak görülməsi ve desteklenmesi, ayrıca sanayicilere sa ladı ı ucuz arsa tahsisi, altyapı ve sosyal tesis olanakları, Organize Sanayi Bölgelerinin ülkemizde giderek yaygınla masının en önemli nedenleridir. Organize Sanayi Bölgeleri uygulamasıyla, bir taraftan sanayiinin ü lke sathına dengeli da ılımı ve düzenli ehirle me hedeflenmi , di er taraftan da evre kirlili i sorunları en aza indirilmi , ihtisasla maya, daha örgütlü üretim süreçleri tasarlamaya, teknoloji geli tirmeye ve kapasite artırımına dönük sanayile me desteklenmi tir.⁷⁵

Bursa deneyiminin ba arısı ve devletin sa ladı ı desteklerin sonucunda, Türkiye'de OSB'lerin sayısı hızla artmı tir. Bursa'dan sonra; Konya, Manisa, Gaziantep, Eski ehir ve Erzurum'da Organize Sanayi Bölgeleri kurulmu tur. OSB'ler, zamanla il merkezlerinden ilçelere de kaymı tir. erkezköy, Gerede, Tuzla, Osmaniye,

⁷⁴ <http://www.osbuk.org/doc/OSBUKuygulamalar.doc>

⁷⁵ TOBB; **Organize Sanayi Bölgeleri'nde evre Sorunları ve özümleri Projesi Tanıtım Toplantısı**, TÜB TAK ve TOBB birli iyle, Ankara 18 Kasım 1994, s.7.

Gebze, Bor, Menemen, skenderun, Ünye, Tarsus, Mustafa Kemal Pa a, Akhisar, Merzifon ve Tire, OSB'lerin kuruldu u ilçelere örnek olarak gösterilebilir.⁷⁶

Zamanla ihtisas Organize Sanayi Bölgelerinin kurulması gündeme gelmi , Be inci Be Yıllık Kalkınma Planında, ihtisas Organize Sanayi Bölgelerinin kurulması öngörölmü tür. Bugün için; deri, plastik, gıda, mermer, kimya, ta ıt araçları yan sanayi, boya-vernik, ta -toprak, kömür ve besi-hayvan gibi pek çok ihtisas OSB kurulmu tur.⁷⁷

Planlı kalkınmanın, sanayile menin ve kentle menin gerçekte tirilebilmesi için bir uygulama aracı olarak görölen OSB'lerin, sanayi yatırımlarımızın yo unla tı ı alanlar içindeki payı gittikçe artmaktadır. 1962'den bugüne kadar geçen süre içerisinde Organize Sanayi Bölgelerinin sayısı da giderek artmı tır. 2006 yılı sonu itibariyle, bitirilen OSB'lerin sayısı 93'ü bulmu tur. Türkiye genelindeki bu 93 OSB, 20.699 hektar büyüklü ündeki bir alana yayılmı tır.⁷⁸

2.2.3.1.2 Küçük Sanayi Sitelerinin Geli imi

Planlı kalkınma döneminde Organize Sanayi Bölgeleri uygulaması hızla yaygınla tırılırken, küçük sanayi siteleri de ihmal edilmemi tir. Bu süreçte, küçük sanayi; büyük sanayiye yardımcı ve onu destekleyen bir yan sanayi sektörü olarak de erlendirilmı tir. Sanayi ve Ticaret Bakanlı ı, 1965'ten bu yana "dü ük faizli uzun vadeli kredi deste i" ile küçük sanayi sitelerini de toplum hizmetine sunmu tur. Küçük sanayi siteleri uygulamasının yaygınlık kazanmasının temel nedeni ise bu uygulamanın, kent içinde da nık biçimde ve elveri siz i yeri ko ullarında faaliyette bulunan küçük sanayicilere, ça da imkanlar sunmasıdır.⁷⁹

KSS uygulamasıyla, ana sanayi-yan sanayi ili kilerinin geli tirilmesi gibi ana amaçların yanı sıra, yo un sanayile menin meydana getirdi i düzensiz ehirle menin ve çevre kirlili inin önlenmesi de amaçlanmı tır. Öte yandan, ülkemizde ki küçük sanayiciyle esnaf ve sanatkarların toplu ve düzenli bir biçimde faaliyet göstermelerini ve daha verimli üretim yapabilmelerini, tarım arazilerinin korunmasını, geri kalmı

⁷⁶Sanayi ve Ticaret Bakanlı ı; **Türkiye'deki Organize Sanayi Bölgeleri ve Küçük Sanayi Siteleri**, Sanayi ve Ticaret Bakanlı ı Yayını, Ankara 1996. s.51.

⁷⁷ <http://www.osbuk.org/doc/OSBUKuygulamalar.doc>

⁷⁸ <http://www.sanayi.gov.tr/webEdit/gozlem.aspx?menuSec=202&sayfaNo=872&navigate=var>

⁷⁹ Sanayi ve Ticaret Bakanlı ı, **a.g.e.**, s.135.

yörelere sanayi altyapısının hazırlanarak sanayiinin te vik edilmesi gibi hedefler de, bu projelerin uygulanma nedenleri arasındadır.⁸⁰

Küçük sanayi siteleri, aynı zamanda mesleki e itimin de yo unla tı ı birer merkez durumundadır. Gerçekten de bu sitelerde, çe itli kurum ve kurulu larının ortak çalı malarıyla mesleki e itim de verilmektedir.

Küçük sanayi sitelerinin temel amaçları ise öyle belirtilebilir: “Kent içinde da ınık bir biçimde yerle mi ve elveri siz çalı ma ko ulları altında çalı an küçük i letmeleri ça da ve düzenli birer i yerine kavu turmak, onların çalı ma ko ullarını iyile tirip aralarında dayanı ma ve organizasyonu geli tirerek verimliliklerinin artırılmasını sa lamak.⁸¹ KSS uygulaması çevre ve yerle im açısından küçük üreticilerin üretimlerini sa lıklı ve rahat ortamda yürütmeleri ve geli tirmeleri açısından; in aat, elektrik ve su gibi kamu desteklerinin daha ucuz sa lanması ve bu olanaklara daha kolay ula abilmeleri açısından; üretim, yönetim ve danı manlık konularında ortak imkanlara kolaylıkla ula abilmeleri açısından, bugüne kadar geli erek ve yaygınla arak gelmi ba arılı bir sistemdir.⁸²

Devletin sa ladı ı destekler ve elde edilen ba arı sonucunda, KSS’lerin sayısı giderek artmı tır. 1965 yılında ba latılmı olan bu uygulama sonucu bugün gelinen noktada, toplam 88.025 i yerinden olu an 403 adet Küçük Sanayi Sitesi hizmete sunulmu ve yakla ık 528.000 ki iye, daha sa lıklı artlarda çalı ma imkanı sa lanmı tır.⁸³

2.2.3.2 Kalkınma Planları Ve Yıllık Programlarda Organize Sanayi Bölgeleri ve Küçük Sanayi Siteleri

Be Yıllık Kalkınma Planları te vik edici, ve yönlendiricidir. Kalkınma planları sanayiye yönelik bir çok konuyla birlikte, Organize Sanayi Bölgeleri ve Küçük Sanayi Siteleri’ni geli tirmeyi de hedeflemi tir.

⁸⁰ Bayazıt, Murat Han; **Türkiye’de Küçük Sanayi Siteleri: Mevcut Durum, Sorunlar, Öneriler**, Türkiye Esnaf - Sanatkar ve Küçük Sanayi Ara tırma Enstitüsü (TES-AR), TES-AR Yayınları No: 17, Ankara 1995, s.1.

⁸¹ Topta , Ülker; **Özel ve Devlet Destekli Küçük Sanayi Siteleri Sorunlar ve Geli me Perspektifleri**, Türkiye Esnaf-Sanatkar ve Küçük Sanayi Ara tırma Enstitüsü (TES-AR) Yayını, TES-AR Ara tırma Notları, No: 6, Ankara 1996. s.5.

⁸²Topta ; **a.g.e.**,s.10.

⁸³ <http://www.sanayi.gov.tr/webedit/gozlem.aspx?sayfano=1429>

Aslında, OSB'lerin kurulma çalı maları, planlı dönem öncesine rastlamaktadır. Ancak, Organize Sanayi Bölgelerinin kurumsalla tırılması, kalkınma planlarıyla birlikte olmu tur. OSB'ler, kalkınma planlarında sanayile me, bölgesel geli me ve kentle me olgularıyla birlikte ele alınarak de erlendirilmi tir.⁸⁴

OSB uygulaması, Birinci Be Yıllık Kalkınma Planı döneminden itibaren, kalkınma plan ve programlarında sürekli olarak yer almı ve sanayiinin geli tirilmesiyle bölgesel kalkınmanın gerçekte tirilmesine yönelik özendirici tedbirler arasında sıralanmı tir.⁸⁵

Planlı Kalkınma döneminde küçük sanayi sitelerinin de yapımına ve desteklenmesine önem verilmi tir. Böylece, geli mi sanayiinin ihtiyaç duydu u yan sanayi girdileri temin edilmekte ve küçük sanayiinin, ülkenin belirli merkezlerinde toplanması yerine, ülke sathına dengeli olarak yayılması suretiyle, hem boyut ve hem de mekan olarak sanayi entegrasyonu hız kazanmı bulunmaktadır.”⁸⁶

Organize sanayi bölgeleri ve küçük sanayi siteleri açısından, Be Yıllık Kalkınma Planları a a ıdaki gibi de erlendirilebilir:

Birinci Be Yıllık Kalkınma Planı (1963-1967): Birinci Be Yıllık Kalkınma Planı'nda, Türkiye'nin uzun süreli geli iminin daha çok sanayile me yönünde olaca ı vurgulanmı ve bu sanayile menin gerçekte tirilmesi sürecinde, bölgelerarası dengeli bir kalkınmanın esaslarının göz önünde tutulaca ı vurgulanmı tir. Ayrıca, planda, özel kesimin geri kalmı bölgelerde yapaca ı yatırımlar için özel kesimi te vik edici özendirme önlemleri getirilmi tir.

“Endüstriyel Te vik” alt ba lı ı altında, sanayide verimi artırmak ve dengeli bir bölgesel kalkınmayı sa lamak amacıyla sanayi bölgelerinin seçilmesi ve düzenli sanayi yerle imlerinin kurulması öngörölmü tür.

kinici Be Yıllık Kalkınma Planı (1968-1972): kinici Be Yıllık Kalkınma Planı'nda, sanayiinin geli tirilmesine ve organize sanayi bölgelerine, Birinci Be Yıllık Kalkınma Planı'na oranla daha çok a ırlık verilmi tir. Sa lanan te vik tedbirlerinin

⁸⁴ TOBB, **Türkiye'de ve Dünyada Sanayi Bölgeleri ve Uygulamaları**, TOBB Sanayi Dairesi Sanayi Bölgeleri Müdürlü ü, Yayın No: 311/1983-1, Ankara 1983, s.32.

⁸⁵ Özdemir, **a.g.e.**, s.7.

⁸⁶ Sanayi ve Ticaret Bakanlı ı, **a.g.e.**, s.163.

kapsamı daha da geni letilmi tir. dengeli bölgesel kalkınma bu Planda da öncelikli olarak yer almı tir. Planda, ayrıca organize sanayi bölgelerinin, Türkiye'nin belli merkezlerinde yo unla tırılması ve altyapı olanaklarıyla desteklenmesi öngörölmü tür.⁸⁷ Bu plan döneminde; Manisa I, Konya I, Gaziantep I, Eski ehir I ve Erzurum Organize Sanayi Bölgelerinin yapımına ba lanmı tir.

Üçüncü Be Yıllık Kalkınma Planı (1973-1977): Üçüncü Be Yıllık Kalkınma Planı döneminde OSB'ler, bölgesel kalkınma ve geli me aracı olma i levinin yanında, sanayii te vik ve mekan düzenleme fonksiyonları açısından da önem kazanmı tir. Planda, fiziki planlama ve kentle me bakımından organize sanayi bölgelerinin düzenleyici fonksiyonuna i aret edilmi tir.⁸⁸ Di er bir ifadeyle, bu Planda organize sanayi bölgeleri, sanayile meyi düzenleyici ve ehirle meyi disipline edici bir araç olarak ele alınmı tir.⁸⁹ Bu plan döneminde; Bilecik, negöl, Eski ehir II, Çorum, Kayseri I, Çerkezköy I, Ankara, Malatya, Denizli, Bolu, Adana I, Mardin, Tokat I, Konya II, Antalya ve Kars Organize Sanayi Bölgeleri ele alınmı tir.

Dördüncü Be Yıllık Kalkınma Planı (1979-1983): Dördüncü Be Yıllık Kalkınma Planı'nda, planlı dönemde bölgelerarası dengesizli in giderek arttı ı, dengeli bir kalkınmanın sa lanamadı ı tespiti yapılmı tir. Ayrıca Planda, OSB'ler konusunda; "Bu bölgeler, bölgesel geli me amaçlarına hizmet edecek sanayi kompleksi türündeki a ır sanayi tesisleri ve yan sanayilerden olu an kapsamlı sanayi yerle meleriyle bütünle tirilecektir" denilmi tir.⁹⁰ Bu dönemde, neredeyse hiç sanayi bölgesi kurulması kararı verilmemi öncelik ta ıyan bölgelerin bitirilmesi öngörölmü tür.

Be inci Be Yıllık Kalkınma Planı (1985-1989): Be inci Be Yıllık Kalkınma Planı'nda, organize sanayi bölgelerine çok önem verilmi ve bunların yer seçimi, kurulu u, yetki ve görevleri konusundaki düzenlemeler, konut alanlarının sa lanması ve rezerv alanlara kadar genelden ayrıntıya do ru tüm konularda politikalar geli tirilmi ve

---

⁸⁷ TOBB; 1983, s.33.

⁸⁸ Özgüç, nci; "Türkiye'de Sanayile me Hareketinde Organize Sanayi Bölgeleri'nin Rolü ve Adana Organize Sanayi Bölgesi Sorunları, Gelece i", **Adana Ekonomisinin Geli mesi Organize Sanayi Bölgelerinin Geli medeki Yeri ve Önemi**, Adana Sanayi Odası ve ktisadi Ara tırmalar Vakfı, stanbul 1995, s.45.

⁸⁹ DPT; 1976, s.3.

⁹⁰ TOBB; 1983, s.35.

konu bütüncül bir bakı açıısıyla ele alınmı tır.⁹¹ Ayrıca tamamlayıcı niteli i olan KSS'lerin, OSB bulunan yerlerde kurulmasının te vik edilece i planda belirtilmi tır.

Altıncı Be Yıllık Kalkınma Planı (1990-1994): Altıncı Be Yıllık Kalkınma Planı'nın, dı a dönük bir sanayile menin gerçekleştirilmesi ve Türk sanayisinin rekabetçi bir yapıya getirilmesinin hedefledi i söylenebilir. Gerçekten de, planın hedef ve politikaları arasında, imalat sanayiinde dı a dönük ve rekabet gücü olan bir yapının geliştirilmesi gerekti i yer almı tır. Planda, "imalat sanayiinde faaliyet gösteren büyük ölçekli kuruluşların, gerekli fiziki ve teknolojik yatırımları ve di er yapısal düzenlemeleri gerçekleştirerek uluslararası piyasalara uyum sa layacak yönde geli meleri; küçük ve orta ölçekli kuruluşların ise modernizasyon ve büyük sanayiye entegre olabilecek bir yapıya kavu malarının hedef alındı ı"⁹² belirtilmi tır.

Yedinci Be Yıllık Kalkınma Planı (1996-2000): Yedinci Be Yıllık Kalkınma Planı'nda, Altıncı Plan döneminde tamamlanan 25 adet OSB'nin 5.6 bin hektarlık alanı ve 3.370 sanayi parselini kapsadı ı belirtilmi tır. 1995 Yılı Yatırım Programı'nda 19'ü etüt safhasında olmak üzere, 9.688 hektarlık alanı kapsayan toplam 81 adet OSB projesi yer almı tır. Yine planda, küçük sanayi sitelerinde tamamlanan i yeri sayısının 1994 yılı sonunda 65 bine ula tı ı ve bu i yerlerinde 371 bin ki inin istihdam edildi i vurgulanmı tır. 1995 Yılı Yatırım Programı'nda yer alan KSS projeleri kapsamında toplam 40.058 adet i yerinin de yapımının sürdü ü planda belirtilmi tır. Bu i yerlerinin hizmete açılmasıyla birlikte 230 bin ki iye daha istihdam imkanı yaratılaca ı tahmini de planda yer almı tır.⁹³

Sekizinci Be Yıllık Kalkınma Planı (2001-2005): Sekizinci Be Yıllık Kalkınma Planı'nda, organize sanayi bölgeleriyle ilgili bazı rakamlara yer verilmi tır. Buna göre, 1999 yılı sonu itibariyle Türkiye genelinde tamamlanmı bulunan 43 OSB'nin 13'ü Kalkınmada Öncelikli llerde bulunmaktadır. Mevcut 43 OSB'nin 10'u Ege, 9'u ç Anadolu, 6'sı Marmara, 6'sı Karadeniz, 5'i Akdeniz, 4'ü Güneydo u Anadolu ve 3'ü Do u Anadolu Bölgelerinde bulunmaktadır. Etüt-proje, kamula tırma ve in aat a amasında bulunan OSB projelerinin; 46'sı Marmara, 36'sı Ege, 18'i Akdeniz,

---

⁹¹ Özdemir; a.g.e., s.18.

⁹²Özgüç; a.g.e., s.45.

⁹³ DPT; **Yedinci Be Yıllık Kalkınma Planı (1996-2000)**, DPT Yayını, Ankara 1996, s.66.

31'i  Anadolu, 37'si Karadeniz, 18'i Do u Anadolu ve 6'sı Güneydo u Anadolu Bölgesinde bulunmaktadır.⁹⁴

Dokuzuncu Be Yıllık Kalkınma Planı (2007- 2013): Dokuzuncu Be Yıllık Kalkınma Planı'nda Organize Sanayi Bölgelerinin ihtiyaçlarının yeterince kar ılanmadı ı, ihtisas organize sanayi bölgelerinin kurulmasına önem verilece i belirtilmektedir. Bununla birlikte üniversitelerin topluyla ve i dünyasıyla tam bir etkile im içinde yerel uzmanla ma alanlarına yönelik e itim, ara tırma ve hizmet faaliyetlerinde yo unla ması sa lanaca ı, bu çerçevede, niversite-sanayi i birli ine ve yerel uzmanla maya dayalı üretimi desteklemek üzere uygun bölgelerde sektörel organize sanayi bölgeleri uygulamasının yapılaca ı, belirtilmektedir. Ayrıca organize sanayi bölgeleri ve kk sanayi siteleri ba ta olmak üzere uygun yatırım yeri imkanı sa lanaca ı belirtilmektedir.⁹⁵

2.2.3.3 Organize Sanayi Bölgeleri ve Kk Sanayi Sitelerinin Mevcut Durumu

Türkiye'de 45 yıllık bir gemi i bulunan organize sanayi bölgeleri, bugün ülkenin her tarafına yayılmı durumdadır. Organize sanayi bölgelerinin hem sayısı, hem de bu bölgelerdeki i yeri ve çalı an sayısı, günümüzde önemli bir düzeye ula mı tır. OSB'lerin, bugün Türkiye'de ula tı ı düzey, bu bölgelerin Türkiye ekonomisi açısından önemini de açıkça ortaya koymaktadır.

Di er taraftan, kk sanayi sitelerinin sayısı da sürekli artmakta ve ülkenin her tarafına yayılmı durumdadır. Ancak, organize sanayi bölgelerinin altyapı imkanlarının, kk sanayi sitelerininkinden daha iyi düzeyde oldu u söylenbilir. Bitmi ve faaliyete gemi bulunan organize sanayi bölgeleri ve kk sanayi sitelerinin yanında, yapımı devam eden OSB'ler ile KSS'lerin sayısı da bir hayli fazla oldu u söylenbilir. Yatırım programında yer alan bu organize sanayi bölgeleri ve kk sanayi sitelerinin in aatlarının kısa sürede tamamlanabilmesi, büyük önem arz etmektedir.

⁹⁴ DPT; **Uzun Vadeli Strateji ve Sekizinci Be Yıllık Kalkınma Planı 2001-2005**, DPT Müste arlı ı, Haziran 2000, ss.62-64.

⁹⁵ DPT; **Dokuzuncu Be Yıllık Kalkınma Planı 2007-2013**, DPT Müste arlı ı, Ankara 2006, ss.43,89,101,113.

Organize sanayi bölgelerinin ve küçük sanayi sitelerinin co rafi bölgelere göre da ılımı incelendi inde Türkiye'nin her tarafına da ıldı ı ancak da ılımın bölgelere dengeli olarak da ılmadı ı görülmektedir.

OSB ve KSS'lerin, co rafi bölgelere da ılımı sırasıyla, Tablo 3'te ve Tablo 4'te gösterilmektedir.

Tablo 3: Organize Sanayi Bölgelerinin Co rafi Bölgelere Göre Da ılımı

Bölge Adı	2006 Sonu tibariyle Bitenler			2007 Yılı Yatırım Programında Olanlar				
	Adet	Alan (Ha)	%	Adet (*)	Alan (Ha)	Kredi Verilecek Alan (Ha)	%	%
			Hektar (*)				Hektar (*)	Adet (**)
Marmara (11 l)	18	5.072	24,50	10	1.732	1.138	8,88	9,26
Ege (8 l)	14	3.512	16,97	19	3.459	1.498	17,73	17,59
Akdeniz (8 l)	11	2.603	12,58	6	1.047	839	5,37	5,56
ç Anadolu (13 l)	17	4.118	19,89	18	4.248	2.058	21,77	16,67
Karadeniz (18 l)	17	1.823	8,81	27	3.049	1.808	15,63	25,00
D. Anadolu (14 l)	8	1.375	6,64	15	1.984	1.018	10,17	13,89
G.Do u Anadolu (9 l)	8	2.196	10,61	13	3.993	2.637	20,46	12,04
Türkiye Toplamı (81 l)	93	20.699	100	108	19.512	10.996	100	100

(*) Toplam bölge alanının Türkiye toplam alanına oranıdır.

(**) Toplam adedin Türkiye toplam adedine oranıdır.

Kaynak: Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, <http://www.sanayi.gov.tr/webedit/gozlem.aspx?sayfano=2988> (28.04.2007)

Tablo 4: Küçük Sanayi Sitelerinin Co rafi Bölgelere Göre Da ılımı

Bölge Adı	B TEN PROJELER 2006 SONU			2007 YILI YATIRIM PROGRAMINDA OLAN		
	Adet	yeri Sayısı	% (*)	ADET	YER SAYISI	% (*)
MARMARA (11 L)	63	13.754	15,63	4	433	5,06
EGE (8 L)	65	14.575	16,56	3	299	3,50
AKDEN Z (8 L)	40	11.858	13,47	15	1.717	20,07
Ç ANADOLU (13 L)	87	17.943	20,38	4	550	6,43
KARADEN Z (18 L)	80	14.601	16,59	14	2.330	27,24
DO U ANADOLU (14 L)	43	7.539	8,56	10	1.093	12,78
G.DO U ANADOLU (9 L)	25	7.755	8,81	12	2.132	24,92
TÜRK YE TOPLAMI (81 L)	403	88.025	100	62	8.554	100

(*) Toplam Bölge yerli Sayısının Türkiye Toplamı yerli Sayısına Oranıdır.

Kaynak: Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, <http://www.sanayi.gov.tr/webedit/gozlem.aspx?sayfano=1288> (28.04.2007)

Di er taraftan, Organize Sanayi Bölgeleri ve Küçük Sanayi Siteleri bölgeler arası dengesizli i gidermenin ve bölgesel kalkınmayı sa lamanın önemli araçlarından oldu u bilinmektedir. Bunun sonucu olarak, Kalkınmada Öncelikli Yörelerde (KÖY) OSB ve KSS yapımına a ırlık verilmi tir. Kalkınmada Öncelikli Yöre (KÖY) Kapsamındaki illerdeki organize sanayi bölgelerinin ve küçük sanayi sitelerinin da lımı sırasıyla, Tablo 5 ve Tablo 6'da gösterilmektedir.

Tablo 5: Kalkınmada Öncelikli Yöre Kapsamındaki illerdeki Organize Sanayi Bölgeleri

İL ADI	2006 Sonu itibariyle Bitenler			2007 Yılı Yatırım Programında Olanlar			
	Adet	Alan (Ha)	%	Adet (**)	Alan (Ha)	%	%
			Hektar (*)			Hektar (*)	Adet (***)
1. ADIYAMAN	1	150	0,72	2	234	1,20	1,85
2. A RI	-	-	-	1	100	0,51	0,93
3. AMASYA	2	193	0,93	2	160	0,82	1,85
4. ARDAHAN	-	-	-	1	150	0,77	0,93
5. ARTV N	-	-	-	-	-	-	-
6. BARTIN	1	50	0,24	1	55	0,28	0,93
7. BATMAN	-	-	-	1	100	0,51	0,93
8. BAYBURT	1	100	0,51	1	-	-	0,93
9. B NGÖL	-	-	-	1	80	0,41	0,93
10. B TL S	-	-	-	1	200	1,03	0,93
11. ÇANAKKALE	-	-	-	-	-	-	-
12. ÇANKIRI	1	110	0,56	2	265	1,36	1,85
13. ÇORUM	1	260	1,26	2	307	1,57	1,85
14. D YARBAKIR	-	-	-	2	523	2,68	1,85
15. ELAZI	2	200	0,97	1	173	0,89	0,93
16. ERZ NCAN	1	348	1,68	-	-	-	-
17. ERZURUM	1	100	0,48	3	600	3,08	2,78
18. GÜMÜ HANE	1	75	0,36	-	-	-	-
19. HAKKAR	-	-	-	1	38	0,19	0,93
20. I DIR	-	-	-	1	200	1,03	0,93
21. K.MARA	-	-	-	1	300	1,54	0,93
22. KARABÜK	1	100	0,48	-	-	-	-
23. KARS	1	200	0,97	2	-	-	1,85
24. KASTAMONU	1	100	0,51	1	200	1,03	0,93
25. K L S	1	90	0,46	-	-	-	-
26. MALATYA	1	300	1,45	2	350	1,79	1,85
27. MARD N	1	300	1,45	-	-	-	-
28. MU	-	-	-	1	93	0,48	0,93
29. S RT	1	70	0,34	-	-	-	-
30. S NOP	1	100	0,48	2	100	0,51	1,85

Tablo 5'in Devamı

L ADI	2006 Sonu itibariyle Bitenler			2007 Yılı Yatırım Programında Olanlar			
	Adet	Alan (Ha)	%	Adet (**)	Alan (Ha)	%	%
			Hektar (*)			Hektar (*)	Adet (***)
31. S VAS	1	180	0,87	4	1.285	6,59	3,70
32. ANLIURFA	1	286	1,38	2	1.370	7,02	1,85
33. IRNAK	-	-	-	2	176	0,90	1,85
34. TOKAT	1	50	0,24	5	748	3,83	4,63
35. TUNCEL	1	100	0,48	-	-	-	-
36. VAN	1	127	0,61	-	-	-	-
37. YOZGAT	1	150	0,72	-	-	-	-
38. ZONGULDAK	1	125	0,60	3	350	1,79	2,78
39. OSMAN YE	1	100	0,48	2	403	2,07	1,85
40. AKSARAY	-	-	-	2	656	3,36	1,85
41. G RESUN	-	-	-	1	70	0,36	0,93
42. KARAMAN	1	400	1,93	1	-	-	0,93
43. KIRIKKALE	1	150	0,72	1	154	0,79	0,93
44. KIR EH R	1	200	0,97	2	395	2,02	1,85
45. N DE	1	261	1,26	1	292	1,50	0,93
46. ORDU	1	60	0,29	1	100	0,51	0,93
47. R ZE	-	-	-	2	238	1,22	1,85
48. NEV EH R	-	-	-	1	156	0,80	0,93
49. TRABZON	1	100	0,48	2	210	1,08	1,85
50. SAMSUN	1	150	0,72	2	332	1,70	1,85
TOPLAM	35	5285	23,60	66	11.163	57,2	61,1
TÜRK YE TOPLAMI	93	20.699	100	108	19.512	100	100,00

(*) Toplam bölge alanının Türkiye toplam alanına oranıdır.

(**) Etüd ve Kamula tırma karakteristi i ile yer alan projeler adet olarak toplamlara dahil edilmi tir.

(***) Toplam adedin Türkiye toplam adedine oranıdır.

Kaynak: Sanayi ve Ticaret Bakanlı 1, <http://www.sanayi.gov.tr/webedit/gozlem.aspx?sayfano=1869>

(28.04.2007)

Tablo 6: Kalkınmada Öncelikli Yöre Kapsamındaki İllerdeki Küçük Sanayi Sitelerinin Dağılımı

L N ADI	Bitenler 2006 Sonu			2007 Yatırım Programı		
	Adet	yeri Sayısı	%(*)	ADET	YER SAYISI	%(*)
1 ADIYAMAN	1	350	-	3	398	-
2 A RI	4	552	-	1	100	-
3 AMASYA	6	1.027	-	1	30	-
4 ARDAHAN	1	132	-	-	-	-
5 ARTV N	2	245	-	1	100	-
6 BARTIN	1	32	-	1	182	-
7 BATMAN	1	250	-	1	150	-
8 BAYBURT	1	180	-	-	-	-
9 B NGÖL	2	281	-	2	111	-
10 B TL S	4	316	-	1	50	-
11 ÇANAKKALE (*)	1	50	-	-	-	-
12 ÇANKIRI	3	214	-	-	-	-
13 ÇORUM	6	1.513	-	1	100	-
14 D YARBAKIR	6	1.163	-	1	384	-
15 ELAZI	5	1.251	-	-	-	-
16 ERZ NCAN	3	223	-	2	150	-
17 ERZURUM	4	1.064	-	1	200	-
18 GÜMÜ HANE	2	332	-	-	-	-
19 HAKKAR	2	100	-	-	-	-
20 I DIR	1	317	-	-	-	-
21 KAHRAMANMARA	7	1.962	-	3	202	-
22 KARABÜK	3	585	-	-	-	-
23 KARS	2	462	-	-	-	-
24 KASTAMONU	12	1.250	-	1	31	-
25 K L S	-	-	-	2	350	-
26 MALATYA	5	1.437	-	1	82	-
27 MARD N	3	544	-	1	250	-
28 MU	5	361	-	-	-	-
29 S RT	1	128	-	-	-	-
30 S NOP	4	649	-	1	170	-
31 S VAS	12	1.726	-	1	150	-
32 ANLI URFA	4	1.205	-	1	250	-
33 IRNAK	-	-	-	2	250	-
34 TOKAT	6	1.332	-	2	200	-
35 TUNCEL	1	44	-	-	-	-
36 VAN	4	999	-	2	400	-
37 YOZGAT	9	1.559	-	1	200	-
38 ZONGULDAK	8	1.141	-	1	187	-
39 ÖSMAN YE	4	608	-	2	200	-
40 AKSARAY	3	806	-	-	-	-
41 G RESUN	3	597	-	-	-	-
42 KARAMAN	2	728	-	-	-	-
43 KIRIKKALE	1	376	-	1	100	-
44 KIR EH R	6	1.386	-	-	-	-
45 N DE	3	751	-	-	-	-
46 ORDU	4	1.110	-	2	80	-
47 R ZE	3	465	-	1	200	-
48 NEV EH R	6	951	-	-	-	-
49 TRABZON	6	854	-	-	-	-
50 SAMSUN	7	2.322	-	-	-	-
TOPLAM	190	35.930	41	41	5.257	61
D ER LLER TOPLAMI	213	52.095	59	21	3.297	39
TURK YE TOPLAMI	403	88.025	100	62	8.554	100

(*) Toplam i yeri sayısının Türkiye toplam i yeri sayısına oranıdır.

Kaynak: Sanayi ve Ticaret Bakanlığı; <http://www.sanayi.gov.tr/webedit/gozlem.aspx?sayfano=1287>
(28.04.2007)

2.2.3.4 Organize Sanayi Bölgeleri ve Küçük Sanayi Sitelerini Destekleyici Kurumların Faaliyetleri

2.2.3.4.1 Sanayi ve Ticaret Bakanlığı

Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'nın, ülke ekonomisi üzerinde ki temel görev ve sorumlulukları ile birlikte organize sanayi bölgelerinin kurulu, i leyi ve denetimi üzerinde de önemli görev ve sorumlulukları bulunmaktadır. 3143 sayılı Sanayi ve Ticaret Bakanlığı Kurulu Kanunu, 15/04/2000 tarih ve 24021 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan 4562 sayılı OSB Kanunu, 01/04/2002 tarih ve 24713 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan OSB Uygulama Yönetmeli i Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'nın organize sanayi bölgelerini ilgilendiren görevlerinin hukuki dayana mı olu turmaktadır. Bu Kanun ve Yönetmeli e dayanarak, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı organize sanayi bölgeleri, aynı zamanda küçük sanayi sitelerinin kurulması, kredilendirilmesi, denetlenmesi ve çe itli kurulu larla koordinasyonun sa lanması hususunda görevli ve yetkili kılınmı tır.

2.2.3.4.2 Hazine Müste arlı

Hazine Müste arlı'nca, organize sanayi bölgelerinde uygulanacak yatırım te vik sisteminin belirlenmesi ve uygulanması, yabancı yatırımlarla ilgili politikaların belirlenmesi ile ilgili genel çerçeve belirlenmektedir. Bu çerçevede, Hazine Müste arlı'nca, OSB'ler ve KSS'lerde yapılacak yatırımlar, 10.06.2002 tarihli ve 2002/4367 karar sayılı Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkında Karar⁹⁶ ile Küçük ve Orta Ölçekli letmelerin Yatırımlarında Devlet Yardımları Hakkında Karar uyarınca desteklenmektedir. Ayrıca, Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkında Karar uyarınca, geli mi yörelerden organize sanayi bölgelerine ta nacak yatırımlar için yatırım kredisi de öngörülebilmektedir.⁹⁷ Bununla birlikte Hazine Müste arlı, organize sanayi bölgelerinde 09.06.2004 tarih ve 25487 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan Enerji Deste inin Uygulanmasına li kin Tebli ile enerji deste inin uygulanmasına ili kin faaliyetler de gerçekle tirmektedir.⁹⁸

⁹⁶<http://www.treasury.gov.tr/mevzuat/tm100.htm>

⁹⁷DPT; **Devlet Yardımlarını De erlendirme Özel htisas Komisyonu Raporu**, DPT Müste arlı ktisadi Sektörler ve Koordinasyon Genel Müdürlü ü, Yayın No:2681, Mayıs 2004, s.67

⁹⁸http://www.treasury.gov.tr/mevzuat/enerji_tebli.pdf

2.2.3.4.3 *Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi Geliştirme ve Destekleme Dairesi Başkanlığı (KOSGEB)*

3624 sayılı Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi Geliştirme ve Destekleme Dairesi Başkanlığı Kurulması Hakkında Kanun'un 12nci maddesinin (o) bendi ile birlikte KOSGEB'in, küçük sanayi siteleri ve organize sanayi bölgelerinde yer alan sanayi işletmelerinin rehabilitasyonu ve ortak yararlarına yönelik hizmetler vermesi öngörülmektedir. KOSGEB, bu faaliyetlerini süresiz olarak yıllık programlar bazında uygulamaktadır.

KOSGEB bu kapsamda, organize sanayi bölgeleriyle küçük sanayi sitelerine parasal destekler sağlamakla birlikte, organize sanayi bölgeleriyle küçük sanayi siteleri içinde yer alacak işletmelerin ve yatırımcıların üretim tesisleri ve Ar-Ge binalarının inşaat uygulama projeleri ile KSS altyapı, üstyapı inşaat uygulama projelerinin yaptırılmasına geri ödemesiz parasal destek sağlamaktadır. Ayrıca istihdamın artırılması ve yeni teknolojilerin geliştirilmesine yönelik proje desteği de vermektedir. Bu destek, sürekli ve bütçe imkanları dahilinde bir destek niteliindedir.

Bunlara ek olarak, organize sanayi bölgelerindeki ve küçük sanayi sitelerindeki kurulu bulunan işletmelere yönelik Ar-Ge faaliyetlerinin desteklenmesi, kalitenin iyileştirme ve sektörel anlamda gelişmeye destek sağlanması, laboratuvar ve danışmanlık hizmetleri verilmesi, pazarlama ve istihdam yaratma konularında danışmanlık ve eğitim hizmetleri verilmesi konularında da destek sağlamaktadır.⁹⁹

2.2.3.4.4 *TOBB*

Kamu kurumlarıyla işbirliği yapan ve sanayi politikalarının uygulanmasında ve ilgili diğer tedbirlerin alınmasında yer alan Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği'ne (TOBB), 5174 sayılı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanunu'nun 12nci maddesinde odaların görevlerini düzenleyen ilgili mevzuat hükümleri çerçevesinde, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'nca uygun görülen alanlarda organize sanayi bölgelerini ve küçük sanayi sitelerini kurabilecekleri ve bunları yönetebilecekleri hüküm altına alınmıştır.

⁹⁹ <http://www.osbuk.org/docs/Kanun/3624KOSGEBKanunu.doc>

2.2.3.4.5 İl Valilikleri

Organize Sanayi Bölgesinin kurulacağı il valiliği, OSB uygulama sürecinde rol almaktadır, 4562 sayılı Kanun gereğince, OSB'lerde yer alacak kurum ve kuruluşlar tarafından, OSB'lerin yer seçiminin sonuçlandırılmasına kadar olan faaliyetleri ve OSB'lerle ilgili imar planları tasarımlarını Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, Bayındırlık ve İskan Bakanlığı ile koordineli bir şekilde Valilik kanalıyla yürütülmektedir.

2.2.3.4.6 Yerel Yönetimler

Merkezi idarenin yanında yerel yönetimlerin de organize sanayi bölgelerine ve küçük sanayi sitelerine özellikle altyapı hizmetleri ve imar planları olmak üzere destek faaliyetleri bulunmaktadır. Böylece; 4562 sayılı OSB Kanunu gereğince içme suyu, atık su yönetimi gibi altyapı hizmetleri, 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu çerçevesinde gelir tahsili, 3194 sayılı İmar Kanunu kapsamında imar faaliyetleri, 2872 sayılı Çevre Kanunu kapsamında yapılan faaliyetler yerel yönetimler tarafından organize sanayi bölgeleri ve küçük sanayi sitelerine sağlanan desteklerdir.

2.2.3.5 Organize Sanayi Bölgeleriyle Küçük Sanayi Sitelerine Sağlanan Tevvikler

2.2.3.5.1 Hazine Müsteşarlığı'nın Sağladığı Tevvikler

Hazine Müsteşarlığı'nca belirlenen yatırım indirimi organize sanayi bölgelerine sağlanan desteklerin başında geldiği söylenebilir. Yatırım indirimi, gelişmiş yörelerde yapılacak yatırımlar için %40, normal yörelerde yapılacak yatırımlar için %60, özel önem taşıyan sektörlerde yapılan yatırımlarla, kalkınmada öncelikli yörelerde ve organize sanayi bölgelerinde yapılacak yatırımlarda %100 oranındadır. Ayrıca, ülkemize uluslararası rekabet gücü kazandıracak, ileri teknoloji gerektiren, katma değeri yüksek, vergi gelirleri ve istihdam artırıcı özelliklerden en az ikisini içeren 250 milyon ABD Doları karlılığına sahip Türkiye Lirasını ana sanayi yatırımlarında ise %200 oranında uygulanmaktadır.¹⁰⁰

5084 sayılı Yatırımların ve İstihdamın Tevvihi ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun kapsamında, 31.12.2008 tarihine kadar olmak üzere, söz konusu Kanun kapsamındaki 2001 yılı için belirlenen fert başına gayri safi yurt içi

¹⁰⁰ <http://www.osbuk.org/doc/OSBUKuygulamalar.doc>

hasıla tutarı 1500 ABD Dolar veya daha az olan illerde, organize sanayi bölgeleri için sigorta primi i veren payının yüzde 100'ü Hazinece kar ılanmaktadır. Ayrıca, asgari on i çi çalı tıran i letmelerin elektrik enerjisi giderlerinin yüzde 20'si Hazinece kar ılanmaktadır. Bu orana on i çiden sonraki her i çi için 0,5 puan eklenir. Ancak Hazinece kar ılanan bu oran yüzde 50'yi geçemeyece i hüküm altına alınmı tır.

Organize sanayi bölgelerine ve küçük sanayi sitelerine çe itli vergi muafiyetleri de sa lanmaktadır. Organize sanayi bölgelerine tanınan vergi muafiyetleri Tablo 7'de, küçük sanayi sitelerine tanınan vergi muafiyetleri de, Tablo 8'de gösterilmektedir.

Tablo 7: Organize Sanayi Bölgelerine Tanınan Vergi Muafiyetleri

VERGİ TÜRÜ	OSB TÜZEL K İL	OSB'LERDE YER ALAN LETMELER	AÇIKLAMA
Emlak Vergisi	Muaf (n aat bitim tarihini takip eden Bütçe yılından itibaren 5 yıl)	Muaf (n aat bitim tarihini takip eden Bütçe yılından itibaren 5 yıl)	1319 sayılı Emlak Vergisi Kanununun 5. maddesine 3365 sayılı Kanunla eklenen (f) fıkrası
Atıksu Bedeli	Muaf (Merkezi Atıksu Arıtma Tesisi leten Bölgeler)	Merkezi Atıksu Arıtma tesisi i leten bölgelerdeki i letmeler Muaf Merkezi Atıksu Arıtma tesisi i letmeyen bölgelerdeki i letmeler Muaf de il	4562 sayılı OSB Kanununun 21. maddesi
Elektrik ve Havagazı Tüketim Vergisi	Muaf (OSB'nin kendi binalarının tüketece i elektrik ve havagazı için)	Muaf De il	4562 sayılı OSB Kanunu ve 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu
KDV	Muaf (Arsa ve i yeri dı ndaki teslimleri ve bölge dı ndaki arsa ve i yeri teslimleri KDV'ye tabi)	Muaf De il (Te vik Belgesi Kapsamında yapılacak makine ve teçhizat ithal ve yerli teslimleri KDV'den muaftır)	4369 sayılı Kanunun 60. maddesi ile, 3065 sayılı KDV Kanununun 17/4. maddesine eklenen (k) bendi
Bina n aat Harcı ve Yapı Kullanma zni Harcı	Muaf	Muaf	2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanununun 80. maddesi
Kurumlar Vergisi	Muaf (OSB'nin esas faaliyetleri dı ndaki faaliyetleri nedeniyle elde edece i gelirleri kurumlar vergisine tabidir)	Muaf De il	5422 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 7. maddesine 05.06.1997 tarih ve 4264 sayılı Kanunla eklenen 25. bendi
Çevre Temizlik Vergisi	Muaf (Belediye sınırları ve mücavir alan içinde bulunan ancak belediyeden katı atık toplama hizmetinden yararlanmayan OSB'ler)	Muaf De il	2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu 15.07.1993 tarihli de i ikli i
Tevhid ve fraz lem Harcı	Muaf	Muaf	5281 sayılı Kanun ile 492 sayılı Harçlar Kanununun 59. maddesine ilave (n) bendi

Kaynak: <http://www.sanayi.gov.tr/webedit/gozlem.aspx?sayfano=1251>

Tablo 8: Küçük Sanayi Sitelerine Tanınan Vergi Muafiyetleri

VERGİ TÜRÜ	Kalkınmada Öncelikli Yörelere	Diğer Bölgeler	AÇIKLAMA
Emlak Vergisi	Muaf (n saat bitim tarihini takip eden Bütçe yılından itibaren 5 yıl)		1319 sayılı Emlak Vergisi Kanununun 5. maddesine 3365 sayılı Kanunla eklenen (f) fıkrası
Çevre Temizlik Vergisi (ÇTV)	%50 indirim (Büyük şehir belediye sınırları içindekiler hariç)	%50 indirim (Nüfusu 5.000'den az olan belediyelerde)	2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanununda değişiklik yapan 3914 sayılı Kanunun mükerrer 44. maddesinin 1. fıkrası, 31.12.1993 tarih ve 21805 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 93/5105 sayılı Bakanlar Kurulu Kararının 7. maddesi
Bina n saat Harcı ve Yapı Kullanma zni Harcı	Muaf		2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanununun 3365 sayılı Kanunla değişik 80. madde son fıkrası
KSS YAPI KOOPERATİFLERİNCE YAPILAN ARSA VE YER TESLİMİ İLE İLGİLİ OLARAK			
Kurumlar Vergisi	Muaf		5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 4. maddesinin (n) bendi
KDV	Muaf		4369 sayılı Kanunun 60. maddesi ile, 3065 sayılı KDV Kanununun 17/4. maddesine eklenen (k) bendi

Kaynak: <http://www.sanayi.gov.tr/webedit/gozlem.aspx?sayfaNo=3162>

2.2.3.5.2 Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'nın Sağladığı Destekler

Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'nın 3143 sayılı Kurulu Kanununa göre, küçük sanayicilerin oluşturdukları kooperatiflere, altyapı inaatlarının tamamı ve üstyapı inaatlarının ise en fazla yüzde 70'ine kadar olan oranlarda düşük faizli ve uzun vadeli özel krediler vermekte, ayrıca organize sanayi bölgelerinde altyapı inaatları için kredi desteği sağlamaktadır.¹⁰¹

Sanayi ve Ticaret Bakanlığı tarafından sağlanan, organize sanayi bölgelerine altyapı ve küçük sanayi sitelerine altyapı ve üstyapı kredilendirme oranları ile geri ödeme artları ve faiz oranları şöyledir;

¹⁰¹ DPT; **KOB Stratejisi ve Eylem Planı**, DPT Yayınları, Ocak 2004, s.15

Organize sanayi bölgeleri için;

1. Kalkınmada öncelikli yörelerde:
  - a. Faiz oranı; %2
  - b. Geri ödeme süresi; 5 Yılı ödemesiz toplam 15 Yıl,
2. Normal illerde:
  - a. Faiz oranı; %5
  - b. Geri ödeme süresi; 3 Yılı ödemesiz toplam 11 Yıl
3. Geli mi illerde:
  - a. Faiz oranı; %9
  - b. Geri ödeme süresi; 2 Yılı ödemesiz toplam 9 Yıl olarak uygulanır.¹⁰²

Küçük sanayi siteleri için;

1. Kalkınmada öncelikli yörelerde ve do al afet geçiren yerlerde:
  - a. Üstyapı kredilendirme oranı; % 70
  - b. Faiz oranı; %2
  - c. Geri ödeme süresi; 1 Yılı ödemesiz toplam 15 Yıl,
2. Normal illerde:
  - a. Üstyapı kredilendirme oranı; % 60
  - b. Faiz oranı; %5
  - c. Geri ödeme süresi; 1 Yılı ödemesiz toplam 13 Yıl
3. Geli mi illerde:
  - a. Üstyapı kredilendirme oranı; % 50
  - b. Faiz oranı; %9
  - c. Geri ödeme süresi; 1 Yılı ödemesiz toplam 11 Yıl
  - d. Altyapı kredilendirme oranları; %100 olarak uygulanır.¹⁰³

2.2.3.5.3 KOSGEB'in Sa ladı ı Destekler

Organize sanayi bölgeleri ve küçük sanayi sitelerine KOSGEB tarafından, üretim ve istihdamın artırılması ve teknolojilerin geli tirilmesi amacıyla, kalkınmada öncelikli yörelerde bulunan OSB'lerde yeni yatırım yapacak i letmelerin yaptıracakları binalar için geri ödemesiz üstyapı uygulama projesi deste i verilmektedir. Ayrıca KSS'lerde ise altyapı ve üstyapı in aat uygulama projesi deste i verilmektedir.¹⁰⁴

KOSGEB'in sa ladı ı bir di er destek ise, aynı i kolunda ve/veya birbirini tamamlayıcı i kollarında faaliyet gösteren i letmelerin ve meslek kurulu larının i letmeler ile mü tereken kuracakları ortak kullanım atölyeleri (ORTKA), ortak kullanım laboratuvarları (ORTLAB) ve ortak kullanım e itim merkezleri (ORTEM) için

¹⁰² "Bakanlık Kredisi", <http://www.sanayi.gov.tr/webedit/gozlem.aspx?sayfaNo=3143> (26.04.2007)

¹⁰³ "KSS Tüzel Ki ili ine Bakanlık Kredisi",

<http://www.sanayi.gov.tr/webedit/gozlem.aspx?sayfaNo=3158> (26.04.2007)

¹⁰⁴ <http://www.sanayi.gov.tr/webedit/gozlem.aspx?sayfaNo=3161>

satın alacakları makine ve teçhizat giderlerine verilen destektir. Bu destek Finansal kiralama yoluyla elde edilen cihazlar için verilen destek geri ödemesiz, satın alma için ise uygun koşullarda kredi şeklinde verilmektedir. Bir diğer destek ise, ortak kullanım amaçlı makine-teçhizat desteğidir. Bu destek ile birlikte, işletmelerin verimliliklerini ve üretimlerini artırmak, üretilen ürünün kalitesini yükseltmek amaçlanmaktadır.¹⁰⁵

---

¹⁰⁵ “Ortak Kullanım Amaçlı Makine Teçhizat Desteği”, <http://www.kobifinans.com.tr>. (12.07.2007)

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ORGANİZE SANAYİ BÖLGELERİ VE KÜÇÜK SANAYİ SİTELERİNDE İHTİYAÇ DUYULAN VE KARŞILANMASINDA GÜÇLÜK ÇEKİLEN SANAYİ MESLEKLERİ

3.1 GENEL OLARAK

3.1.1 Konuyla İlgili Yapılan Çalışmalar

Organize sanayi bölgeleri ve küçük sanayi sitelerinde ihtiyaç duyulan ve karşılanmasında güçlük çekilen sanayi mesleklerinin tespitine ilişkin tutabilecek nitelikte iki farklı çalışma yapılmıştır. Bu çalışmalardan ilki, Türkiye ekonomisinin iş gücü ihtiyacıyla, mesleki ve teknik okullarının çıktıkları arasındaki boşluğu kapatabilmek amacıyla Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yürütülen Türkiye'deki “Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi” (MEGEP) kapsamında yapılmış olan “2005 İş Gücü Piyasası Ve Beceri İhtiyaçları İncelemesi”; ikincisi ise, KUR tarafından uygulanmış olan “2006 Yılı İş Gücü Piyasası Bilgileri Anketi”dir.

MEGEP tarafından yapılmış olan “2005 İş Gücü Piyasası Ve Beceri İhtiyaçları İncelemesi” kapsamına alınan il sayısı 31’dir. İnceleme, 5651 işyeriyle (işletmeler, kamu kurumları, vb.) yapılan yüz yüze görüşmeler temel alınmakta ve 10+ istihdamlı işyerini kapsamaktadır. İnceleme, MEGEP projesi ile KUR’un İş Gücü Piyasası Bilgi Hizmetleri Dairesi Başkanlığı ortak çalışması şeklinde yapılmıştır. İncelemenin amacı, Milli Eğitim Bakanlığı ve KUR ile, MEGEP projesi katılımcı çevresine, özellikle sosyal taraf olan kurum ve kuruluşlara iş gücü piyasası bilgilerini içeren analiz sonuçları sunmaktır.

İnceleme bir örneklem temeline dayandırılarak örnek seçilen işyerlerine uygulanmasına rağmen; sonuçları genelleme faktörü ile genelletilerek iller ve bölgeler düzeyinde tahmine gidilmiştir. İncelemenin gerçekleştirildiği 31 ilde ait sonuçlar, MEGEP projesi kapsamındaki altı bölgeye göre ayrılmıştır.

KUR tarafından uygulanmı olan “2006 Yılı gücü Piyasası Bilgileri Anketi”nin kapsamı da 10 ve daha fazla ki i istihdam eden kamu ve özel i yerleri olarak belirlenmi tir. Örneklem seçimi SSK (devredilen) veri tabanından yapılmı tir.

Anket 50 ilde uygulanmı olup, bu 50 il sınırları içerisinde 10 ve daha fazla ki i istihdam eden 122.652 i yeri oldu u görülmü tür. Bu i yerlerinden 8.529 tanesine anket uygulanmı tir. Örneklem oranı % 7 olarak gerçekte mi tir.

Raporun amacı, önümüzdeki dönemde istihdamında artı veya azalı beklenen meslekler ile temininde güçlük çekilen meslekleri tespit ederek, aktif istihdam politikalarının olu turulması ve uygulanmasına yönelik çalı malara yardımcı olmaktır.

3.1.2 Yapılan Çalı maların De erlendirilme ekli

Yukarıda söz edilen iki çalı ma da tam sayım de il örneklem yöntemiyle yapılmı tir. Her iki çalı ma da tüm illerde de il bazılarında yapılmı tir. MEGEP çalı ması 31, KUR çalı ması 50 ilde gerçekte tirilmi tir. Bu çalı malar, yapıldıkları illerde, meslek veya sektör ayırımı yapmadan, örneklem içinde yer alan 10 veya daha fazla istihdamlı, kamu-özel tüm i yerlerine uygulanmı tir. ki çalı manın da nihai amacı i gücü talebini belirlemeye yöneliktir.

Bu ortak özelliklerinin yanı sıra, çalı maların 81 ili kapsamaması, yapıldıkları illerin ise hepsinin aynı iller olmaması, iki çalı mayı aynı zeminde bulur turma noktasında güçlükler ortaya çıkarmaktadır. Bu güçlüklerin en önemlisi ise, de erlendirmelerin il bazında yapılamayacak olmasıdır.

Bu gerçekten hareketle, çalı maların ortak bir paydasının bulunması amacıyla, çalı maların yapıldı ı iller kendi içinde 7 co rafi bölgede toplanmı tir. Bunun zorunlu bir sonucu olarak, KUR’un vermi oldu u i gücü yeti tirme kursları da 7 co rafi bölgede toplanmı tir. Neticede, bu tezdeki bütün de erlendirmeler bölgesel düzeyde yapılmaktadır. MEGEP çalı masında istanbul, Ankara, zmir, Gaziantep, Antalya ve Trabzon olarak sayılan bölgeler, bu illerin bulundu u bölgeler olarak algılanıp, isimlendirme co rafi bölge ekinde yapılmı tir (sırasıyla; Marmara Bölgesi, ç Anadolu Bölgesi, Ege Bölgesi, Güneydo u Anadolu Bölgesi, Akdeniz Bölgesi ve Karadeniz Bölgesi). Konuyla ilgili olarak belirtilmesi gereken bir di er önemli husus, MEGEP çalı masında, sonuçların sadece altı bölge bazında ele alındı ı, bu nedenle Do u

Anadolu Bölgesi ile ilgili de erlendirmelerin sadece KUR çalı masına göre yapılaca ıdır.

Her iki çalı madaki mesleklerden, sadece sanayi sektörüne yönelik olan meslekler çalı mamız kapsamına alınmı tır. Çalı madaki veriler içinden sanayi meslekleri tek tek ayrı tırılarak, ara tırmamız açısından da anlamlı olacak düzeye indirgenmi tir. Bu ayrı tırma yapılmadı ı takdirde, belli bir vasıf gerektirmeyen; beden i çisi, temizlik i çisi, vasıfsız i ç i vb. mesleklerle sık sık kar ıla ılmakta ve bu meslekler genellikle en çok ihtiyaç duyulan meslekler sıralamasında en üst sıralarda yer almaktaydılar.

Her iki çalı mada da ISCO-88 sınıflandırması baz alınmı tır. MEGEP çalı masında veriler 6'lı koda göre yayınlanmı tır. Ancak KUR çalı ması sonucunda hazırlanan raporda, sadece 4'lü koda kadar sınıflandırma yapılmı tır. 6'lı koda göre de erlendirme yapılabilmesi amacıyla KUR çalı masının anket sonuçlarının i lendi i veri tabanı kullanılarak, sanayi meslekleri tarafımızdan 6'lı koda uygun olarak derlenmi tir. Böylece her iki çalı manın verileri ISCO-88 sınıflandırmasının 6'lı koduna göre düzenlenerek, kıyaslanmanın anlamlı olması ve her iki çalı manın aynı dili kullanması sa lanmı tır. Tüm sanayi meslekleri de erlendirildikten sonra, sadece ilk on sıradaki sanayi meslekleri Bölgeler düzeyinde ve Türkiye genelinde tablola tırılarak çalı mamızda kullanılmı tır.

MEGEP çalı ması sonucunda yayımlanan verilerde genelleme faktörü kullanılmı ken, KUR çalı masının anket sonuçlarının i lendi i veri tabanının kullanılması sonucu elde etti imiz veriler için genelleme faktörü kullanılmamı tır. Bunun çalı mamızın sonuçlarını etkileyecek bir ehemmiyeti bulunmamaktadır. Çünkü, çalı mamız açısından anlamlı olan, ihtiyaç duyulan mesle in sayısından ziyade, sıralamada nerede yer aldı ıdır. Bu nedenle genelleme faktörü kullanılmasına ihtiyaç duyulmamı tır.

Çalı mamızın bu bölümünde; yukarıdaki de erlendirmeler sonucu elde edilen veriler ı ı nda, her Bölge için ayrı ayrı olmak üzere ve Türkiye genelinde en çok ihtiyaç duyulan sanayi meslekleri ve temininde en çok güçlük çekilen sanayi meslekleri ortaya konacaktır.

En çok ihtiyaç duyulan sanayi meslekleri ve temininde en çok güçlük çekilen sanayi mesleklerinin kar ılanmasında KUR'un rolü, Dördüncü Bölümde ele alınacaktır.

3.2 MARMARA BÖLGES

3.2.1 En Çok İhtiyaç Duyulan Sanayi Meslekleri

Marmara Bölgesi'ndeki illerde MEGEP tarafından yapılmı olan "2005 gücü Piyasası Ve Beceri İhtiyaçları İncelemesi" ile KUR tarafından uygulanmı olan "2006 Yılı gücü Piyasası Bilgileri Anketi"ne göre, Bölgenin genelinde *en çok ihtiyaç duyulan sanayi meslekleri* a a ıdaki tablolarda gösterilmektedir.

Tablo 9: MEGEP - Gelecek 12 Ay İnde En Çok Artı Beklenen Meslekler (Marmara)

Meslek Kodu	Meslek Adı	Artı	Azalı	Toplam
826302	Diki Makinesi Operatörü (Kuma)	8.272	476	7.796
723311	Metal Mamuller Montaj İşisi	3.818	0	3.818
721311	Oto Kaportacı	3.138	0	3.138
723309	Makine Montajcısı (Genel)	3.246	184	3.062
315205	Kalite Kontrolcü	3.228	515	2.713
713704	Elektrikçi (Genel)	2.660	15	2.645
821155	Torna Tezgahı Operatörü (Tornacı)	3.027	520	2.507
311507	Makine Teknisyeni (Genel)	2.473	130	2.343
743607	El Ve Makine Diki İşisi (Genel)	2.339	0	2.339
743602	Deri Giyim Diki İşisi	2.630	476	2.154

Yukarıdaki Tablo, MEGEP tarafından yapılmı olan "2005 gücü Piyasası Ve Beceri İhtiyaçları İncelemesi"ne göre, Marmara Bölgesinde en çok artı beklenen yani *en çok ihtiyaç duyulacak sanayi mesleklerini* göstermektedir. ISCO-88 standartlarına uygun olarak hazırlanmı Türk Meslekler Sözlü ü'ndeki 6'lı koda göre sınıflandırılmı olan ilk on sanayi mesle inin yer aldığı Tablo'ya göre; en çok ihtiyaç duyulan sanayi mesle inin "*Diki Makinesi Operatörü (Kuma)*" oldu u görülmektedir. Bunu sırasıyla; "*Metal Mamuller Montaj İşisi, Oto Kaportacı, Makine Montajcısı (Genel) ve Kalite Kontrolcü*" takip etmektedir. Di er ihtiyaç duyulan sanayi meslekleri ise, sırasıyla tabloda yer almaktadır.

Tablo 10: KUR - Gelecek 12 Ay içinde En Çok Artı Beklenen Meslekler (Marmara)

Meslek Kodu	Meslek Adı	Artı	Azalı	Toplam
826307	Makineci (Diki)	216		216
821155	Torna Tezgağı Operatörü (Tornacı)	163		163
743607	El ve Makine Diki çisi (Genel)	150		150
826208	Dokumacı (Dokuma Makineleri Operatörü)	138	7	131
713704	Elektrikçi (Genel)	129	2	127
826203	Çorap Örne Makinesi Operatörü	50		50
712410	Marangoz (Genel)	52	2	50
742206	Di er Mobilya çileri	52	4	48
721207	Oksijen ve Elektrik Kaynakçısı (Genel)	46	1	45
744210	Di er Kesiciler, Sayacılar, Diki çiler ve İlgili çiler	45		45

Yukarıdaki Tablo, KUR tarafından yapılmı olan “2006 Yılı gücü Piyasası Bilgileri Anketi”ne göre, Marmara Bölgesinde en çok artı beklenen yani **en çok ihtiyaç duyulacak sanayi mesleklerini** göstermektedir. ISCO-88 standartlarına uygun olarak hazırlanmı Türk Meslekler Sözlü ü’ndeki 6’lı koda göre sınıflandırılmı olan ilk on sanayi mesle inin yer aldığı Tablo’ya göre; en çok ihtiyaç duyulan sanayi mesle inin “*Makineci (Diki)*” oldu u görülmektedir. Bunu sırasıyla; “*Torna Tezgağı Operatörü (Tornacı)*”, “*El ve Makine Diki çisi (Genel)*”, “*Dokumacı (Dokuma Makineleri Operatörü)*” ve “*Elektrikçi (Genel)*” takip etmektedir. Di er ihtiyaç duyulan sanayi meslekleri ise, sırasıyla tabloda yer almaktadır.

3.2.2 Temininde En Çok Güçlük Çekilen Sanayi Meslekleri

Marmara Bölgesi’ndeki illerde MEGEP tarafından yapılmı olan “2005 gücü Piyasası Ve Beceri İhtiyaçları ncelemesi” ile KUR tarafından uygulanmı olan “2006 Yılı gücü Piyasası Bilgileri Anketi”ne göre, Bölgenin genelinde **temininde en çok güçlük çekilen sanayi meslekleri** a a ıdaki tablolarda gösterilmektedir.

Tablo 11: MEGEP - Eleman Temininde En Çok Güçlük Çekilen Meslekler (Marmara)

Meslek Kodu	Meslek Adı	Toplam
826302	Diki Makinesi Operatörü (Kuma)	6.549
311501	Di er Makine Teknisyenleri	2.781
743602	Deri Giyim Diki çisi	1.857
826434	Ütücü	1.165
714201	Oto Boyacı	1.135
311907	Kaynak Teknikeri	955
315205	Kalite Kontrolcü	861
721202	Gaz Altı Kaynakçısı	842
743607	El Ve Makine Diki çisi (Genel)	778
826233	Örgü Makinesi Operatörü	702

Yukarıdaki Tablo, MEGEP tarafından yapılmı olan “2005 gücü Piyasası Ve Beceri ihtiyaçları ncelemesi”ne göre, Marmara Bölgesinde *temininde en çok güçlük çekilen sanayi mesleklerini* göstermektedir. ISCO-88 standartlarına uygun olarak hazırlanmı Türk Meslekler Sözlü ü’ndeki 6’lı koda göre sınıflandırılmı olan ilk on sanayi mesle inin yer aldığı Tablo’ya göre; temininde en çok güçlük çekilen sanayi mesle inin “*Diki Makinesi Operatörü (Kuma)*” oldu u görülmektedir. Bunu sırasıyla; “*Di er Makine Teknisyenleri, Deri Giyim Diki çisi, Ütücü ve Oto Boyacı*” takip etmektedir. Di er ihtiyaç duyulan sanayi meslekleri ise, sırasıyla tabloda yer almaktadır.

Tablo 12: KUR - Eleman Temininde En Çok Güçlük Çekilen Meslekler (Marmara)

Meslek Kodu	Meslek Adı	Toplam
744210	Di er Kesiciler, Sayacılar, Diki çiler ve lgili çiler	4.050
321224	Gıda Teknolojisi Teknisyeni	270
713704	Elektrikçi (Genel)	147
721207	Oksijen ve Elektrik Kaynakçısı (Genel)	133
311507	Makine Teknisyeni (Genel)	100
826307	Makineci (Diki)	87
743607	El ve Makine Diki çisi (Genel)	73
742206	Di er Mobilya çileri	62
826208	Dokumacı (Dokuma Makineleri Operatörü)	58
826203	Çorap Örme Makinesi Operatörü	55

Yukarıdaki Tablo, KUR tarafından yapılmı olan “2006 Yılı gücü Piyasası Bilgileri Anketi”ne göre, Marmara Bölgesinde *temininde en çok güçlük çekilen sanayi mesleklerini* göstermektedir. ISCO-88 standartlarına uygun olarak hazırlanmı Türk Meslekler Sözlü ü’ndeki 6’lı koda göre sınıflandırılmı olan ilk on sanayi mesle inin

yer aldı 1 Tablo'ya göre; temininde en çok güçlük çekilen sanayi mesleğinin “*Diğer Kesiciler, Sayacılar, Dikiçiler ve İlgiliçiler*” olduğu görülmektedir. Bunu sırasıyla; “*Gıda Teknolojisi Teknisyeni, Elektrikçi (Genel), Oksijen ve Elektrik Kaynakçısı (Genel) ve Makine Teknisyeni (Genel)*” takip etmektedir. Diğer ihtiyaç duyulan sanayi meslekleri ise, sırasıyla tabloda yer almaktadır.

3.3 Ç ANADOLU BÖLGESİ

3.3.1 En Çok İhtiyaç Duyulan Sanayi Meslekleri

Ç Anadolu Bölgesi'ndeki illerde MEGEP tarafından yapılmış olan “2005 Gücü Piyasası Ve Beceri İhtiyaçları İncelemesi” ile KUR tarafından uygulanmış olan “2006 Yılı Gücü Piyasası Bilgileri Anketi”ne göre, Bölgenin genelinde **en çok ihtiyaç duyulan sanayi meslekleri** aşağıdaki tablolarda gösterilmektedir.

Tablo 13: MEGEP - Gelecek 12 Ay İçinde En Çok Artı Beklenen Meslekler (Ç Anadolu)

Meslek Kodu	Meslek Adı	Artı	Azalı	Toplam
826302	Diki Makinesi Operatörü (Kumaş)	2.634	116	2.518
311402	Elektronik Teknisyeni (Genel)	1.575	28	1.546
311302	Elektrik Teknisyeni (Genel)	1.641	105	1.535
214402	Elektronik Mühendisi (Genel)	1.056	0	1.056
821120	Elektrik Ark Kaynakçısı (Makine ile)	642	18	624
812234	Sıcak Haddecisi (Çelik)	590	28	562
721202	Gaz Altı Kaynakçısı	538	0	538
821110	CNC Tezgah Operatörü	530	0	530
821155	Torna Tezgahı Operatörü (Tornacı)	495	24	471
743702	Mobilya Döşemecisi	506	84	422

Yukarıdaki Tablo, MEGEP tarafından yapılmış olan “2005 Gücü Piyasası Ve Beceri İhtiyaçları İncelemesi”ne göre, Ç Anadolu Bölgesinde en çok artı beklenen yani **en çok ihtiyaç duyulacak sanayi mesleklerini** göstermektedir. ISCO-88 standartlarına uygun olarak hazırlanmış Türk Meslekler Sözlüğü'ndeki 6'lı koda göre sınıflandırılmış olan ilk on sanayi mesleğinin yer aldığı Tablo'ya göre; en çok ihtiyaç duyulan sanayi mesleğinin “*Diki Makinesi Operatörü (Kumaş)*” olduğu görülmektedir. Bunu sırasıyla; “*Elektronik Teknisyeni (Genel), Elektrik Teknisyeni (Genel), Elektronik Mühendisi (Genel) ve Elektrik Ark Kaynakçısı (Makine ile)*” takip etmektedir. Diğer ihtiyaç duyulan sanayi meslekleri ise, sırasıyla tabloda yer almaktadır.

Tablo 14: KUR - Gelecek 12 Ay içinde En Çok Artı Beklenen Meslekler (ç Anadolu)

Meslek Kodu	Meslek Adı	Artı	Azalı	Toplam
732221	Cam Mamul malatçısı	103		103
742206	Di er Mobilya çileri	63		63
826208	Dokumacı (Dokuma Makineleri Operatörü)	58	3	55
722102	Demirciler, ahmerdancılar ve Pres Operatörleri	53		53
311507	Makine Teknisyeni (Genel)	52		52
723309	Makine Montajcısı (Genel)	51		51
821155	Torna Tezgahı Operatörü (Tornacı)	56	8	48
826302	Diki Makinesi Operatörü (Kuma)	42		42
721207	Oksijen ve Elektrik Kaynakçısı (Genel)	42	3	39
311302	Elektrik Teknisyeni (Genel)	45	10	35

Yukarıdaki Tablo, KUR tarafından yapılmı olan “2006 Yılı gücü Piyasası Bilgileri Anketi”ne göre, ç Anadolu Bölgesinde en çok artı beklenen yani **en çok ihtiyaç duyulacak sanayi mesleklerini** göstermektedir. ISCO-88 standartlarına uygun olarak hazırlanmı Türk Meslekler Sözlü ü’ndeki 6’lı koda göre sınıflandırılmı olan ilk on sanayi mesleinin yer aldığı Tablo’ya göre; en çok ihtiyaç duyulan sanayi mesleinin “*Cam Mamul malatçısı*” olduğu görülmektedir. Bunu sırasıyla; “*Di er Mobilya çileri, Dokumacı (Dokuma Makineleri Operatörü), Demirciler, ahmerdancılar ve Pres Operatörleri ile Makine Teknisyeni (Genel)*” takip etmektedir. Di er ihtiyaç duyulan sanayi meslekleri ise, sırasıyla tabloda yer almaktadır.

3.3.2 Temininde En Çok Güçlük Çekilen Sanayi Meslekleri

ç Anadolu Bölgesi’ndeki illerde MEGEP tarafından yapılmı olan “2005 gücü Piyasası Ve Beceri ihtiyaçları ncelemesi” ile KUR tarafından uygulanmı olan “2006 Yılı gücü Piyasası Bilgileri Anketi”ne göre, Bölgenin genelinde **temininde en çok güçlük çekilen sanayi meslekleri** a a ıdaki tablolarda gösterilmektedir.

Tablo 15: MEGEP - Eleman Temininde En Çok Güçlük Çekilen Meslekler (Ç Anadolu)

Meslek Kodu	Meslek Adı	Toplam
826302	Diki Makinesi Operatörü (Kuma)	491
742207	Di er Mobilyacılar Ve lgili çiler	369
743702	Mobilya Dö emecisi	267
721202	Gaz Altı Kaynakçısı	267
742215	Mobilya malatçısı	223
821120	Elektrik Ark Kaynakçısı (Makine le)	221
821155	Torna Tezgahı Operatörü (Tornacı)	213
721207	Oksijen Ve Elektrik Kaynakçısı (Genel)	208
711105	Madenci (Genel)	178
721214	Argon Kaynakçısı (Tı Kaynakçısı)	168

Yukarıdaki Tablo, MEGEP tarafından yapılmı olan “2005 gücü Piyasası Ve Beceri htiyaçları ncelemesi”ne göre, Ç Anadolu Bölgesinde *temininde en çok güçlük çekilen sanayi mesleklerini* göstermektedir. ISCO-88 standartlarına uygun olarak hazırlanmı Türk Meslekler Sözlü ü’ndeki 6’lı koda göre sınıflandırılmı olan ilk on sanayi mesle inin yer aldığı Tablo’ya göre; temininde en çok güçlük çekilen sanayi mesle inin “*Diki Makinesi Operatörü (Kuma)*” oldu u görülmektedir. Bunu sırasıyla; “*Di er Mobilyacılar ve lgili çiler, Mobilya Dö emecisi, Gaz Altı Kaynakçısı ve Mobilya malatçısı*” takip etmektedir. Di er ihtiyaç duyulan sanayi meslekleri ise, sırasıyla tabloda yer almaktadır.

Tablo 16: KUR - Eleman Temininde En Çok Güçlük Çekilen Meslekler (Ç Anadolu)

Meslek Kodu	Meslek Adı	Toplam
826302	Diki Makinesi Operatörü (Kuma)	120
744210	Di er Kesiciler, Sayacılar, Diki çiler ve lgili çiler	119
743702	Mobilya Dö emecisi	106
826305	Overlok Makinesi Operatörü	100
742206	Di er Mobilya çileri	59
732221	Cam Mamul malatçısı	52
721202	Gaz Altı Kaynakçısı	47
713704	Elektrikçi (Genel)	41
722102	Demirciler, ahmerdancılar ve Pres Operatörleri	40
743702	Mobilya Dö emecisi	36

Yukarıdaki Tablo, KUR tarafından yapılmı olan “2006 Yılı gücü Piyasası Bilgileri Anketi”ne göre, Ç Anadolu Bölgesinde *temininde en çok güçlük çekilen sanayi mesleklerini* göstermektedir. ISCO-88 standartlarına uygun olarak hazırlanmı

Türk Meslekler Sözlü ü'ndeki 6'lı koda göre sınıflandırılmı olan ilk on sanayi mesle inin yer aldı ı Tablo'ya göre; temininde en çok güçlük çekilen sanayi mesle inin “*Diki Makinesi Operatörü (Kuma)*” oldu u görülmektedir. Bunu sırasıyla; “*Di er Kesiciler, Sayacılar, Diki çiler ve İgili çiler, Mobilya Dö emecisi, Overlok Makinesi Operatörü ve Di er Mobilya çileri*” takip etmektedir. Di er ihtiyaç duyulan sanayi meslekleri ise, sırasıyla tabloda yer almaktadır.

3.4 EGE BÖLGESİ

3.4.1 En Çok İhtiyaç Duyulan Sanayi Meslekleri

Ege Bölgesi'ndeki illerde MEGEP tarafından yapılmı olan “2005 gücü Piyasası Ve Beceri İhtiyaçları ncelemesi” ile KUR tarafından uygulanmı olan “2006 Yılı gücü Piyasası Bilgileri Anketi”ne göre, Bölgenin genelinde **en çok ihtiyaç duyulan sanayi meslekleri** a a ıdaki tablolarda gösterilmektedir.

Tablo 17: MEGEP - Gelecek 12 Ay çinde En Çok Artı Beklenen Meslekler (Ege)

Meslek Kodu	Meslek Adı	Artı	Azalı	Toplam
829007	Di er malat Ve İgili çiler (Makine le)	898	124	774
311302	Elektrik Teknisyeni (Genel)	671	66	604
821155	Torna Tezgahı Operatörü (Tornacı)	681	84	597
721207	Oksijen Ve Elektrik Kaynakçısı (Genel)	583	12	571
742103	Di er A aç lem çileri	494	0	494
723309	Makine Montajcısı (Genel)	465	12	452
821123	Freze Tezgahı Operatörü (Metal çili i)	408	0	408
311402	Elektronik Teknisyeni (Genel)	405	0	405
724303	Radyo, Televizyon Ve Elektronik Cihazlar Bakım-Onarımcısı	364	0	364
821110	CNC Tezgah Operatörü	339	0	339

Yukarıdaki Tablo, MEGEP tarafından yapılmı olan “2005 gücü Piyasası Ve Beceri İhtiyaçları ncelemesi”ne göre, Ege Bölgesinde en çok artı beklenen yani **en çok ihtiyaç duyulacak sanayi mesleklerini** göstermektedir. ISCO-88 standartlarına uygun olarak hazırlanmı Türk Meslekler Sözlü ü'ndeki 6'lı koda göre sınıflandırılmı olan ilk on sanayi mesle inin yer aldı ı Tablo'ya göre; en çok ihtiyaç duyulan sanayi mesle inin “*Di er malat Ve İgili çiler (Makine le)*” oldu u görülmektedir. Bunu sırasıyla; “*Elektrik Teknisyeni (Genel), Torna Tezgahı Operatörü (Tornacı), Oksijen Ve Elektrik Kaynakçısı (Genel) ve Di er A aç lem çileri*” takip etmektedir. Di er ihtiyaç duyulan sanayi meslekleri ise, sırasıyla tabloda yer almaktadır.

Tablo 18: KUR - Gelecek 12 Ay içinde En Çok Artı Beklenen Meslekler (Ege)

Meslek Kodu	Meslek Adı	Artı	Azalı	Toplam
743607	El ve Makine Diki çisi (Genel)	527		527
826208	Dokumacı (Dokuma Makineleri Operatörü)	128	59	69
721207	Oksijen ve Elektrik Kaynakçısı (Genel)	53		53
723309	Makine Montajcısı (Genel)	53	4	49
821211	Mermerci ve Süsleme Ta çısı	45	3	42
315205	Kalite Kontrolcü	98	60	38
826434	Ütücü	32		32
823209	Plastik Mamuller mal çisi	18		18
826210	Halı Dokuyucu (Otomatik Tezgah)	14		14
826307	Makineci (Diki)	16	2	14

Yukarıdaki Tablo, KUR tarafından yapılmı olan “2006 Yılı gücü Piyasası Bilgileri Anketi”ne göre, Ege Bölgesinde en çok artı beklenen yani **en çok ihtiyaç duyulacak sanayi mesleklerini** göstermektedir. ISCO-88 standartlarına uygun olarak hazırlanmı Türk Meslekler Sözlü ü’ndeki 6’lı koda göre sınıflandırılmı olan ilk on sanayi mesle inin yer aldığı Tablo’ya göre; en çok ihtiyaç duyulan sanayi mesle inin “*El ve Makine Diki çisi (Genel)*” oldu u görülmektedir. Bunu sırasıyla; “*Dokumacı (Dokuma Makineleri Operatörü)*, *Oksijen ve Elektrik Kaynakçısı (Genel)*, *Makine Montajcısı (Genel)* ile *Mermerci ve Süsleme Ta çısı*” takip etmektedir. Di er ihtiyaç duyulan sanayi meslekleri ise, sırasıyla tabloda yer almaktadır.

3.4.2 Temininde En Çok Güçlük Çekilen Sanayi Meslekleri

Ege Bölgesi’ndeki illerde MEGEP tarafından yapılmı olan “2005 gücü Piyasası Ve Beceri ihtiyaçları ncelemesi” ile KUR tarafından uygulanmı olan “2006 Yılı gücü Piyasası Bilgileri Anketi”ne göre, Bölgenin genelinde **temininde en çok güçlük çekilen sanayi meslekleri** a a ıdaki tablolarda gösterilmektedir.

Tablo 19: MEGEP - Eleman Temininde En Çok Güçlük Çekilen Meslekler (Ege)

Meslek Kodu	Meslek Adı	Toplam
826302	Diki Makinesi Operatörü (Kuma)	2.187
723310	Mekanik Bakım-Onarımcı	1.840
311907	Kaynak Teknikeri	739
742103	Di er A aç lem çileri	329
826208	Dokumacı (Dokuma Makineleri Operatörü)	322
315205	Kalite Kontrolcü	272
723321	Tamirci–Makinist (Maden Oca ı Makineleri)	199
816107	Sabit Motor Operatörü (Genel)	185
734109	Matbaa Baskı Montajcısı	162
311302	Elektrik Teknisyeni (Genel)	155

Yukarıdaki Tablo, MEGEP tarafından yapılmı olan “2005 gücü Piyasası Ve Beceri ihtiyaçları ncelemesi”ne göre, Ege Bölgesinde *temininde en çok güçlük çekilen sanayi mesleklerini* göstermektedir. ISCO-88 standartlarına uygun olarak hazırlanmı Türk Meslekler Sözlü ü’ndeki 6’lı koda göre sınıflandırılmı olan ilk on sanayi mesle inin yer aldı ı Tablo’ya göre; temininde en çok güçlük çekilen sanayi mesle inin “*Diki Makinesi Operatörü (Kuma)*” oldu u görülmektedir. Bunu sırasıyla; “*Mekanik Bakım-Onarımcı, Kaynak Teknikeri, Di er A aç lem çileri ve Dokumacı (Dokuma Makineleri Operatörü)*” takip etmektedir. Di er ihtiyaç duyulan sanayi meslekleri ise, sırasıyla tabloda yer almaktadır.

Tablo 20: KUR - Eleman Temininde En Çok Güçlük Çekilen Meslekler (Ege)

Meslek Kodu	Meslek Adı	Toplam
821155	Torna Tezgahı Operatörü (Tornacı)	140
315205	Kalite Kontrolcü	71
721207	Oksijen ve Elektrik Kaynakçısı (Genel)	56
826307	Makineci (Diki)	43
821211	Mermerci ve Süsleme Ta çısı	36
743607	El ve Makine Diki çisi (Genel)	35
826208	Dokumacı (Dokuma Makineleri Operatörü)	31
826116	plikçi (Ring/Vater/Vargel)	30
721308	Metal Levha çisi (Genel)	27
821110	CNC Tezgah Operatörü	23

Yukarıdaki Tablo, KUR tarafından yapılmı olan “2006 Yılı gücü Piyasası Bilgileri Anketi”ne göre, Ege Bölgesinde *temininde en çok güçlük çekilen sanayi mesleklerini* göstermektedir. ISCO-88 standartlarına uygun olarak hazırlanmı Türk

Meslekler Sözlü ü’ndeki 6’lı koda göre sınıflandırılmı olan ilk on sanayi mesle inin yer aldı ı Tablo’ya göre; temininde en çok güçlük çekilen sanayi mesle inin “*Torna Tezgahı Operatörü (Tornacı)*” oldu u görülmektedir. Bunu sırasıyla; “*Kalite Kontrolcü, Oksijen ve Elektrik Kaynakçısı (Genel), Makineci (Diki) ve Mermerci ve Süsleme Ta çısı*” takip etmektedir. Di er ihtiyaç duyulan sanayi meslekleri ise, sırasıyla tabloda yer almaktadır.

3.5 AKDEN Z BÖLGES

3.5.1 En Çok İhtiyaç Duyulan Sanayi Meslekleri

Akdeniz Bölgesi’ndeki illerde MEGEP tarafından yapılmı olan “2005 gücü Piyasası Ve Beceri İhtiyaçları ncelemesi” ile KUR tarafından uygulanmı olan “2006 Yılı gücü Piyasası Bilgileri Anketi”ne göre, Bölgenin genelinde ***en çok ihtiyaç duyulan sanayi meslekleri*** a a ıdaki tablolarda gösterilmektedir.

Tablo 21: MEGEP - Gelecek 12 Ay çinde En Çok Artı Beklenen Meslekler (Akdeniz)

Meslek Kodu	Meslek Adı	Artı	Azalı	Toplam
821137	Metal leme Tezgahı Operatörü (Genel)	317	0	317
723309	Makine Montajcısı (Genel)	253	0	253
721401	Alüminyum Do ramacı	143	0	143
826302	Diki Makinesi Operatörü (Kuma)	179	36	143
828201	Bobinaıcı	84	0	84
826116	plikçi (Ring/Vater/Vargel)	136	59	77
743108	Kuma Boyacısı	70	0	70
821208	Mermer Blok Kesme Makinesi Operatörü	64	0	64
742215	Mobilya malatçısı	50	0	50
311507	Makine Teknisyeni (Genel)	48	0	48

Yukarıdaki Tablo, MEGEP tarafından yapılmı olan “2005 gücü Piyasası Ve Beceri İhtiyaçları ncelemesi”ne göre, Akdeniz Bölgesinde en çok artı beklenen yani ***en çok ihtiyaç duyulacak sanayi mesleklerini*** göstermektedir. ISCO-88 standartlarına uygun olarak hazırlanmı Türk Meslekler Sözlü ü’ndeki 6’lı koda göre sınıflandırılmı olan ilk on sanayi mesle inin yer aldı ı Tablo’ya göre; en çok ihtiyaç duyulan sanayi mesle inin “*Metal leme Tezgahı Operatörü (Genel)*” oldu u görülmektedir. Bunu sırasıyla; “*Makine Montajcısı (Genel), Alüminyum Do ramacı, Diki Makinesi Operatörü (Kuma) ve Bobinaıcı*” takip etmektedir. Di er ihtiyaç duyulan sanayi meslekleri ise, sırasıyla tabloda yer almaktadır.

Tablo 22: KUR - Gelecek 12 Ay içinde En Çok Artı Beklenen Meslekler (Akdeniz)

Meslek Kodu	Meslek Adı	Artı	Azalı	Toplam
743607	El ve Makine Diki çisi (Genel)	204		204
826208	Dokumacı (Dokuma Makineleri Operatörü)	108	1	107
826106	Di er Elyaf Hazırlayıcıları	53		53
816102	Elektrik Operatörü (Enerji Merkezi)	51		51
826434	Ütücü	64	24	40
713704	Elektrikçi (Genel)	23		23
311512	Makine Teknikeri	23		23
721112	Dökümcü (Metal)	21		21
723309	Makine Montajcısı (Genel)	20		20
221113	Gıda Mühendisi	20		20

Yukarıdaki Tablo, KUR tarafından yapılmı olan “2006 Yılı gücü Piyasası Bilgileri Anketi”ne göre, Akdeniz Bölgesinde en çok artı beklenen yani **en çok ihtiyaç duyulacak sanayi mesleklerini** göstermektedir. ISCO-88 standartlarına uygun olarak hazırlanmı Türk Meslekler Sözlü ü’ndeki 6’lı koda göre sınıflandırılmı olan ilk on sanayi mesle inin yer aldığı Tablo’ya göre; en çok ihtiyaç duyulan sanayi mesle inin “*El ve Makine Diki çisi (Genel)*” oldu u görülmektedir. Bunu sırasıyla; “*Dokumacı (Dokuma Makineleri Operatörü)*”, “*Di er Elyaf Hazırlayıcıları*”, “*Elektrik Operatörü (Enerji Merkezi)*” ve “*Ütücü*” takip etmektedir. Di er ihtiyaç duyulan sanayi meslekleri ise, sırasıyla tabloda yer almaktadır.

3.5.2 Temininde En Çok Güçlük Çekilen Sanayi Meslekleri

Akdeniz Bölgesi’ndeki illerde MEGEP tarafından yapılmı olan “2005 gücü Piyasası Ve Beceri ihtiyaçları ncelemesi” ile KUR tarafından uygulanmı olan “2006 Yılı gücü Piyasası Bilgileri Anketi”ne göre, Bölgenin genelinde **temininde en çok güçlük çekilen sanayi meslekleri** a a ıdaki tablolarda gösterilmektedir.

Tablo 23: MEGEP - Eleman Temininde En Çok Güçlük Çekilen Meslekler (Akdeniz)

Meslek Kodu	Meslek Adı	Toplam
311507	Makine Teknisyeni (Genel)	292
743218	Örgü Makinesi çisi (El Tezgahı)	286
311910	Tekstil Teknikeri	286
214506	Makine Mühendisi (Genel)	166
721401	Alüminyum Do ramacı	102
311501	Di er Makine Teknisyenleri	60
723309	Makine Montajcısı (Genel)	54
826434	Ütücü	51
812216	Enjeksiyon Pres Döküm Makinesi Operatörü	45
713704	Elektrikçi (Genel)	38

Yukarıdaki Tablo, MEGEP tarafından yapılmı olan “2005 gücü Piyasası Ve Beceri ihtiyaçları ncelemesi”ne göre, Akdeniz Bölgesinde *temininde en çok güçlük çekilen sanayi mesleklerini* göstermektedir. ISCO-88 standartlarına uygun olarak hazırlanmı Türk Meslekler Sözlü ü’ndeki 6’lı koda göre sınıflandırılmı olan ilk on sanayi mesle inin yer aldığı Tablo’ya göre; temininde en çok güçlük çekilen sanayi mesle inin “*Makine Teknisyeni (Genel)*” oldu u görülmektedir. Bunu sırasıyla; “*Örgü Makinesi çisi (El Tezgahı)*, *Tekstil Teknikeri*, *Makine Mühendisi (Genel)* ve *Alüminyum Do ramacı*” takip etmektedir. Di er ihtiyaç duyulan sanayi meslekleri ise, sırasıyla tabloda yer almaktadır.

Tablo 24: KUR - Eleman Temininde En Çok Güçlük Çekilen Meslekler (Akdeniz)

Meslek Kodu	Meslek Adı	Toplam
721207	Oksijen ve Elektrik Kaynakçısı (Genel)	101
743607	El ve Makine Diki çisi (Genel)	68
826106	Di er Elyaf Hazırlayıcıları	50
826302	Diki Makinesi Operatörü (Kuma)	30
821113	Demirci (Makine ile)	30
713704	Elektrikçi (Genel)	21
214506	Makine Mühendisi (Genel)	20
821155	Torna Tezgahı Operatörü (Tornacı)	19
742206	Di er Mobilya çileri	18
826902	Di er Büküçüler, Dokuyucular, Trikotajcılar, Boyacılar ve ilgili çiler	15

Yukarıdaki Tablo, KUR tarafından yapılmı olan “2006 Yılı gücü Piyasası Bilgileri Anketi”ne göre, Akdeniz Bölgesinde *temininde en çok güçlük çekilen sanayi mesleklerini* göstermektedir. ISCO-88 standartlarına uygun olarak hazırlanmı Türk

Meslekler Sözlü ü’ndeki 6’lı koda göre sınıflandırılmı olan ilk on sanayi mesle inin yer aldı ı Tablo’ya göre; temininde en çok güçlük çekilen sanayi mesle inin “*Oksijen ve Elektrik Kaynakçısı (Genel)*” oldu u görülmektedir. Bunu sırasıyla; “*El ve Makine Diki çisi (Genel)*, *Di er Elyaf Hazırlayıcıları*, *Diki Makinesi Operatörü (Kuma)*, *Demirci (Makine ile)*” takip etmektedir. Di er ihtiyaç duyulan sanayi meslekleri ise, sırasıyla tabloda yer almaktadır.

3.6 KARADENİZ BÖLGESİ

3.6.1 En Çok İhtiyaç Duyulan Sanayi Meslekleri

Karadeniz Bölgesi’ndeki illerde MEGEP tarafından yapılmı olan “2005 gücü Piyasası Ve Beceri İhtiyaçları İncelemesi” ile KUR tarafından uygulanmı olan “2006 Yılı gücü Piyasası Bilgileri Anketi”ne göre, Bölgenin genelinde ***en çok ihtiyaç duyulan sanayi meslekleri*** a a ıdaki tablolarda gösterilmektedir.

Tablo 25: MEGEP - Gelecek 12 Ay İçinde En Çok Artı Beklenen Meslekler (Karadeniz)

Meslek Kodu	Meslek Adı	Artı	Azalı	Toplam
742215	Mobilya malatçısı	119	0	119
311301	Di er Elektrik Teknisyenleri	121	3	118
724118	Oto Elektrikçi	93	0	93
311506	Makine Teknisyeni (Motor Ve Makine)	89	1	88
823201	Di er Plastik Mamuller malat çileri	77	0	77
721207	Oksijen Ve Elektrik Kaynakçısı (Genel)	50	13	37
721311	Oto Kaportacı	33	0	33
311907	Kaynak Teknikeri	28	0	28
723310	Mekanik Bakım-Onarımcı	27	0	27
821155	Torna Tezgahı Operatörü (Tornacı)	28	1	27

Yukarıdaki Tablo, MEGEP tarafından yapılmı olan “2005 gücü Piyasası Ve Beceri İhtiyaçları İncelemesi”ne göre, Karadeniz Bölgesinde en çok artı beklenen yani ***en çok ihtiyaç duyulacak sanayi mesleklerini*** göstermektedir. ISCO-88 standartlarına uygun olarak hazırlanmı Türk Meslekler Sözlü ü’ndeki 6’lı koda göre sınıflandırılmı olan ilk on sanayi mesle inin yer aldı ı Tablo’ya göre; en çok ihtiyaç duyulan sanayi mesle inin “*Mobilya malatçısı*” oldu u görülmektedir. Bunu sırasıyla; “*Di er Elektrik Teknisyenleri*, *Oto Elektrikçi*, *Makine Teknisyeni (Motor Ve Makine)* ve *Di er Plastik Mamuller malat çileri*” takip etmektedir. Di er ihtiyaç duyulan sanayi meslekleri ise, sırasıyla tabloda yer almaktadır.

Tablo 26: KUR - Gelecek 12 Ay içinde En Çok Artı Beklenen Meslekler (Karadeniz)

Meslek Kodu	Meslek Adı	Artı	Azalı	Toplam
744210	Di er Kesiciler, Sayacılar, Diki çiler ve lgili çiler	900		900
826302	Diki Makinesi Operatörü (Kuma)	285		285
311402	Elektronik Teknisyeni (Genel)	169	5	164
826307	Makineci (Diki)	160		160
821155	Torna Tezgahı Operatörü (Tornacı)	61	1	60
826305	Overlok Makinesi Operatörü	61	6	55
721207	Oksijen ve Elektrik Kaynakçısı (Genel)	44	1	43
722102	Demirciler, ahmerdancılar ve Pres Operatörleri	48	15	33
743607	El ve Makine Diki çisi (Genel)	31		31
826210	Halı Dokuyucu (Otomatik Tezgah)	38	10	28

Yukarıdaki Tablo, KUR tarafından yapılmı olan “2006 Yılı gücü Piyasası Bilgileri Anketi”ne göre, Karadeniz Bölgesinde en çok artı beklenen yani **en çok ihtiyaç duyulacak sanayi mesleklerini** göstermektedir. ISCO-88 standartlarına uygun olarak hazırlanmı Türk Meslekler Sözlü ü’ndeki 6’lı koda göre sınıflandırılmı olan ilk on sanayi mesleinin yer aldığı Tablo’ya göre; en çok ihtiyaç duyulan sanayi mesleinin “*Di er Kesiciler, Sayacılar, Diki çiler ve lgili çiler*” oldu u görülmektedir. Bunu sırasıyla; “*Diki Makinesi Operatörü (Kuma)*, *Elektronik Teknisyeni (Genel)*, *Makineci (Diki)* ve *Torna Tezgahı Operatörü (Tornacı)*” takip etmektedir. Di er ihtiyaç duyulan sanayi meslekleri ise, sırasıyla tabloda yer almaktadır.

3.6.2 Temininde En Çok Güçlük Çekilen Sanayi Meslekleri

Karadeniz Bölgesi’ndeki illerde MEGEP tarafından yapılmı olan “2005 gücü Piyasası Ve Beceri ihtiyaçları ncelemesi” ile KUR tarafından uygulanmı olan “2006 Yılı gücü Piyasası Bilgileri Anketi”ne göre, Bölgenin genelinde **temininde en çok güçlük çekilen sanayi meslekleri** a a ıdaki tablolarda gösterilmektedir.

Tablo 27: MEGEP - Eleman Temininde En Çok Güçlük Çekilen Meslekler (Karadeniz)

Meslek Kodu	Meslek Adı	Toplam
723103	Oto Bakım-Onarımcısı	69
311507	Makine Teknisyeni (Genel)	65
713704	Elektrikçi (Genel)	55
723107	Tamirci-Makinist (Pedallı Araçlar)	52
311302	Elektrik Teknisyeni (Genel)	36
742215	Mobilya malatçısı	31
721207	Oksijen Ve Elektrik Kaynakçısı (Genel)	30
311907	Kaynak Teknikeri	21
743702	Mobilya Dö emecisi	21
214506	Makine Mühendisi (Genel)	18

Yukarıdaki Tablo, MEGEP tarafından yapılmı olan “2005 gücü Piyasası Ve Beceri ihtiyaçları ncelemesi”ne göre, Karadeniz Bölgesinde *temininde en çok güçlük çekilen sanayi mesleklerini* göstermektedir. ISCO-88 standartlarına uygun olarak hazırlanmı Türk Meslekler Sözlü ü’ndeki 6’lı koda göre sınıflandırılmı olan ilk on sanayi mesle inin yer aldı ı Tablo’ya göre; temininde en çok güçlük çekilen sanayi mesle inin “*Oto Bakım-Onarımcısı*” oldu u görölmektedir. Bunu sırasıyla; “*Makine Teknisyeni (Genel), Elektrikçi (Genel), Tamirci-Makinist (Pedallı Araçlar) ve Elektrik Teknisyeni (Genel)*” takip etmektedir. Di er ihtiyaç duyulan sanayi meslekleri ise, sırasıyla tabloda yer almaktadır.

Tablo 28: KUR - Eleman Temininde En Çok Güçlük Çekilen Meslekler (Karadeniz)

Meslek Kodu	Meslek Adı	Toplam
826307	Makineci (Diki)	213
826305	Overlok Makinesi Operatörü	99
744210	Di er Kesiciler, Sayacılar, Diki çiler ve lgili çiler	64
743607	El ve Makine Diki çisi (Genel)	56
826233	Örgü Makinesi Operatörü	40
721207	Oksijen ve Elektrik Kaynakçısı (Genel)	31
826116	plikçi (Ring/Vater/Vargel)	19
214506	Makine Mühendisi (Genel)	15
723309	Makine Montajcısı (Genel)	13
722102	Demirciler, ahmerdancılar ve Pres Operatörleri	12

Yukarıdaki Tablo, KUR tarafından yapılmı olan “2006 Yılı gücü Piyasası Bilgileri Anketi”ne göre, Karadeniz Bölgesinde *temininde en çok güçlük çekilen sanayi mesleklerini* göstermektedir. ISCO-88 standartlarına uygun olarak hazırlanmı

Türk Meslekler Sözlü ü'ndeki 6'lı koda göre sınıflandırılmı olan ilk on sanayi mesle inin yer aldı ı Tablo'ya göre; temininde en çok güçlük çekilen sanayi mesle inin “*Makineci (Diki)*” oldu u görülmektedir. Bunu sırasıyla; “*Overlok Makinesi Operatörü, Di er Kesiciler, Sayacılar, Diki çiler ve lgili çiler ile El ve Makine Diki çisi (Genel)*” takip etmektedir. Di er ihtiyaç duyulan sanayi meslekleri ise, sırasıyla tabloda yer almaktadır.

3.7 GÜNEYDO U ANADOLU BÖLGES

3.7.1 En Çok İhtiyaç Duyulan Sanayi Meslekleri

Güneydo u Anadolu Bölgesi'ndeki illerde MEGEP tarafından yapılmı olan “2005 gücü Piyasası Ve Beceri ihtiyaçları ncelemesi” ile KUR tarafından uygulanmı olan “2006 Yılı gücü Piyasası Bilgileri Anketi”ne göre, Bölgenin genelinde *en çok ihtiyaç duyulan sanayi meslekleri* a a ıdaki tablolarda gösterilmektedir.

Tablo 29: MEGEP - Gelecek 12 Ay çinde En Çok Artı Beklenen Meslekler (Güneydo u)

Meslek Kodu	Meslek Adı	Artı	Azalı	Toplam
311512	Makine Teknikeri	209	15	194
826208	Dokumacı (Dokuma Makineleri Operatörü)	218	33	184
826210	Halı Dokuyucu (Otomatik Tezgah)	180	0	180
826116	plikçi (Ring/Vater/Vargel)	269	120	149
311302	Elektrik Teknisyeni (Genel)	154	31	123
826126	Vater Makinesi Operatörü	106	0	106
821120	Elektrik Ark Kaynakçısı (Makine le)	92	9	83
821208	Mermer Blok Kesme Makinesi Operatörü	81	0	81
823209	Plastik Mamuller mal çisi	67	0	67
826101	Bobin-Katlama-Büküm Makine Operatörü	104	38	66

Yukarıdaki Tablo, MEGEP tarafından yapılmı olan “2005 gücü Piyasası Ve Beceri ihtiyaçları ncelemesi”ne göre, Güneydo u Anadolu Bölgesinde en çok artı beklenen yani *en çok ihtiyaç duyulacak sanayi mesleklerini* göstermektedir. ISCO-88 standartlarına uygun olarak hazırlanmı Türk Meslekler Sözlü ü'ndeki 6'lı koda göre sınıflandırılmı olan ilk on sanayi mesle inin yer aldı ı Tablo'ya göre; en çok ihtiyaç duyulan sanayi mesle inin “*Makine Teknikeri*” oldu u görülmektedir. Bunu sırasıyla; “*Dokumacı (Dokuma Makineleri Operatörü), Halı Dokuyucu (Otomatik Tezgah),*

plikçi (Ring/Vater/Vargel) ve Elektrik Teknisyeni (Genel)” takip etmektedir. Di er ihtiyaç duyulan sanayi meslekleri ise, sırasıyla tabloda yer almaktadır.

Tablo 30: KUR - Gelecek 12 Ay çinde En Çok Artı Beklenen Meslekler (Güneydo u)

Meslek Kodu	Meslek Adı	Artı	Azalı	Toplam
826116	plikçi (Ring/Vater/Vargel)	167		167
826307	Makineci (Diki)	125	4	121
744210	Di er Kesiciler, Sayacılar, Diki çiler ve lgili çiler	96		96
826101	Bobin-Katlama-Büküm Makine Operatörü	55		55
826208	Dokumacı (Dokuma Makineleri Operatörü)	50		50
743607	El ve Makine Diki çisi (Genel)	35	7	28
826101	Bobin-Katlama-Büküm Makine Operatörü	27		27
816102	Elektrik Operatörü (Enerji Merkezi)	26		26
826434	Ütücü	25		25
311302	Elektrik Teknisyeni (Genel)	30	6	24

Yukarıdaki Tablo, KUR tarafından yapılmı olan “2006 Yılı gücü Piyasası Bilgileri Anketi”ne göre, Güneydo u Anadolu Bölgesinde en çok artı beklenen yani **en çok ihtiyaç duyulacak sanayi mesleklerini** göstermektedir. ISCO-88 standartlarına uygun olarak hazırlanmı Türk Meslekler Sözlü ü’ndeki 6’lı koda göre sınıflandırılmı olan ilk on sanayi mesle inin yer aldığı Tablo’ya göre; en çok ihtiyaç duyulan sanayi mesle inin “*plikçi (Ring/Vater/Vargel)*” oldu u görülmektedir. Bunu sırasıyla; “*Makineci (Diki)*, *Di er Kesiciler, Sayacılar, Diki çiler ve lgili çiler*, *Bobin-Katlama-Büküm Makine Operatörü ve Dokumacı (Dokuma Makineleri Operatörü)*” takip etmektedir. Di er ihtiyaç duyulan sanayi meslekleri ise, sırasıyla tabloda yer almaktadır.

3.7.2 Temininde En Çok Güçlük Çekilen Sanayi Meslekleri

Güneydo u Anadolu Bölgesi’ndeki illerde MEGEP tarafından yapılmı olan “2005 gücü Piyasası Ve Beceri htiyaçları ncelemesi” ile KUR tarafından uygulanmı olan “2006 Yılı gücü Piyasası Bilgileri Anketi”ne göre, Bölgenin genelinde **temininde en çok güçlük çekilen sanayi meslekleri** a a ıdaki tablolarda gösterilmektedir.

Tablo 31: MEGEP - Eleman Temininde En Çok Güçlük Çekilen Meslekler
(Güneydo u)

Meslek Kodu	Meslek Adı	Toplam
721207	Oksijen Ve Elektrik Kaynakçısı (Genel)	105
826212	Halı Onarıcı (Makine le)	99
311305	Elektrik Teknikeri	80
721311	Oto Kaportacı	79
724118	Oto Elektrikçi	79
816107	Sabit Motor Operatörü (Genel)	77
743703	Oto Dö emecisi	75
311302	Elektrik Teknisyeni (Genel)	62
214506	Makine Mühendisi (Genel)	60
311907	Kaynak Teknikeri	58

Yukarıdaki Tablo, MEGEP tarafından yapılmı olan “2005 gücü Piyasası Ve Beceri ihtiyaçları ncelemesi”ne göre, Güneydo u Anadolu Bölgesinde *temininde en çok güçlük çekilen sanayi mesleklerini* göstermektedir. ISCO-88 standartlarına uygun olarak hazırlanmı Türk Meslekler Sözlü ü’ndeki 6’lı koda göre sınıflandırılmı olan ilk on sanayi mesle inin yer aldığı Tablo’ya göre; temininde en çok güçlük çekilen sanayi mesle inin “*Oksijen Ve Elektrik Kaynakçısı (Genel)*” oldu u görülmektedir. Bunu sırasıyla; “*Halı Onarıcı (Makine le)*, *Elektrik Teknikeri*, *Oto Kaportacı ve Oto Elektrikçi*” takip etmektedir. Di er ihtiyaç duyulan sanayi meslekleri ise, sırasıyla tabloda yer almaktadır.

Tablo 32: KUR - Eleman Temininde En Çok Güçlük Çekilen Meslekler
(Güneydo u)

Meslek Kodu	Meslek Adı	Toplam
744210	Di er Kesiciler, Sayacılar, Diki çiler ve lgili çiler	59
826116	plikçi (Ring/Vater/Vargel)	54
826307	Makineci (Diki)	38
721308	Metal Levha çisi (Genel)	16
743607	El ve Makine Diki çisi (Genel)	15
826101	Bobin-Katlama-Büküm Makine Operatörü	10
721207	Oksijen ve Elektrik Kaynakçısı (Genel)	9
721401	Alüminyum Do ramacı	7
821155	Torna Tezgahı Operatörü (Tornacı)	6
742206	Di er Mobilya çileri	5

Yukarıdaki Tablo, KUR tarafından yapılmı olan “2006 Yılı gücü Piyasası Bilgileri Anketi”ne göre, Güneydo u Anadolu Bölgesinde *temininde en çok güçlük çekilen sanayi mesleklerini* göstermektedir. ISCO-88 standartlarına uygun olarak

hazırlanmış Türk Meslekler Sözlü ü'ndeki 6'lı koda göre sınıflandırılmış olan ilk on sanayi mesleğinin yer aldığı Tablo'ya göre; temininde en çok güçlük çekilen sanayi mesleğinin “*Diğer Kesiciler, Sayacılar, Dikiçiler ve İlgili Çiler*” olduğu görülmektedir. Bunu sırasıyla; “*plikçi (Ring/Vater/Vargel), Makineci (Diki), Metal Levha Çisi (Genel) ve El ve Makine Diki Çisi (Genel)*” takip etmektedir. Diğer ihtiyaç duyulan sanayi meslekleri ise, sırasıyla tabloda yer almaktadır.

3.8 DOĞU ANADOLU BÖLGESİ

3.8.1 En Çok İhtiyaç Duyulan Sanayi Meslekleri

Doğu Anadolu Bölgesi'ndeki illerde KUR tarafından uygulanmış olan “2006 Yılı Gücü Piyasası Bilgileri Anketi”ne göre, Bölgenin genelinde **en çok ihtiyaç duyulan sanayi meslekleri** aşağıdaki tablolarda gösterilmektedir. MEGEP çalışmasında, Doğu Anadolu Bölgesi ile ilgili değerlendirme yapılmadığından, Bölge ile ilgili değerlendirmede sadece KUR çalışmasının sonuçları kullanılmıştır.

Tablo 33: KUR - Gelecek 12 Ay İçinde En Çok Artı Beklenen Meslekler (Doğu Anadolu)

Meslek Kodu	Meslek Adı	Artı	Azalı	Toplam
743607	El ve Makine Diki çisi (Genel)	170		170
821211	Mermerci ve Süsleme Ta çısı	33		33
816102	Elektrik Operatörü (Enerji Merkezi)	24		24
826434	Ütücü	20		20
713704	Elektrikçi (Genel)	16		16
221113	Gıda Mühendisi	13		13
723101	Diğer Motorlu Araç Tamirci Makinistleri	9		9
721207	Oksijen ve Elektrik Kaynakçısı (Genel)	8		8
721311	Oto Kaportacı	5		5
315205	Kalite Kontrolcü	5		5

Yukarıdaki Tablo, KUR tarafından yapılmış olan “2006 Yılı Gücü Piyasası Bilgileri Anketi”ne göre, Doğu Anadolu Bölgesinde en çok artı beklenen yani **en çok ihtiyaç duyulacak sanayi mesleklerini** göstermektedir. ISCO-88 standartlarına uygun olarak hazırlanmış Türk Meslekler Sözlü ü'ndeki 6'lı koda göre sınıflandırılmış olan ilk on sanayi mesleğinin yer aldığı Tablo'ya göre; en çok ihtiyaç duyulan sanayi mesleğinin “*El ve Makine Diki çisi (Genel)*” olduğu görülmektedir. Bunu sırasıyla; “*Mermerci ve Süsleme Ta çısı, Elektrik Operatörü (Enerji Merkezi), Ütücü ve*

Elektrikçi (Genel)” takip etmektedir. Diğer ihtiyaç duyulan sanayi meslekleri ise, sırasıyla tabloda yer almaktadır.

3.8.2 Temininde En Çok Güçlük Çekilen Sanayi Meslekleri

Doğu Anadolu Bölgesi’ndeki illerde KUR tarafından uygulanmış olan “2006 Yılı Gücü Piyasası Bilgileri Anketi”ne göre, Bölgenin genelinde *temininde en çok güçlük çekilen sanayi meslekleri* aşağıdaki tablolarda gösterilmektedir. MEGEP çalışmasında, Doğu Anadolu Bölgesi ile ilgili değerlendirme yapılmadığından, Bölge ile ilgili değerlendirmede sadece KUR çalışmasının sonuçları kullanılmıştır.

Tablo 34: KUR - Eleman Temininde En Çok Güçlük Çekilen Meslekler (Doğu Anadolu)

Meslek Kodu	Meslek Adı	Toplam
743607	El ve Makine Dikiçisi (Genel)	34
826434	Ütüçü	20
744210	Diğer Kesiciler, Sayacılar, Dikiçiler ve İlgili Çiler	15
721207	Oksijen ve Elektrik Kaynakçısı (Genel)	13
311302	Elektrik Teknisyeni (Genel)	11
315205	Kalite Kontrolcü	10
712410	Marangoz (Genel)	10
826208	Dokumacı (Dokuma Makineleri Operatörü)	10
713704	Elektrikçi (Genel)	8
723309	Makine Montajcısı (Genel)	5

Yukarıdaki Tablo, KUR tarafından yapılmış olan “2006 Yılı Gücü Piyasası Bilgileri Anketi”ne göre, Doğu Anadolu Bölgesinde *temininde en çok güçlük çekilen sanayi mesleklerini* göstermektedir. ISCO-88 standartlarına uygun olarak hazırlanmış Türk Meslekler Sözlüğü’ndeki 6’lı koda göre sınıflandırılmış olan ilk on sanayi mesleğinin yer aldığı Tablo’ya göre; temininde en çok güçlük çekilen sanayi mesleğinin “*El ve Makine Dikiçisi (Genel)*” olduğu görülmektedir. Bunu sırasıyla; “*Ütüçü, Diğer Kesiciler, Sayacılar, Dikiçiler ve İlgili Çiler, Oksijen ve Elektrik Kaynakçısı (Genel)* ve *Elektrik Teknisyeni (Genel)*” takip etmektedir. Diğer ihtiyaç duyulan sanayi meslekleri ise, sırasıyla tabloda yer almaktadır.

3.9 TÜRK YE GENEL

3.9.1 En Çok İhtiyaç Duyulan Sanayi Meslekleri

MEGEP tarafından yapılmı olan “2005 gücü Piyasası Ve Beceri ihtiyaçları ncelemesi” ile KUR tarafından uygulanmı olan “2006 Yılı gücü Piyasası Bilgileri Anketi”ne göre, Türkiye genelinde *en çok ihtiyaç duyulan sanayi meslekleri* a a ıdaki tablolarda gösterilmektedir.

Tablo 35: MEGEP - Gelecek 12 Ay çinde En Çok Artı Beklenen Meslekler (Türkiye Geneli)

Meslek Kodu	Meslek Adı	Artı	Azalı	Toplam
826302	Diki Makinesi Operatörü (Kuma)	13.150	3.026	10.124
723309	Makine Montajcısı (Genel)	4.362	223	4.139
723311	Metal Mamuller Montaj çisi	4.026	9	4.016
821155	Torna Tezgahı Operatörü (Tornacı)	4.262	629	3.633
721311	Oto Kaportacı	3.308	0	3.308
315205	Kalite Kontrolcü	3.520	558	2.961
311302	Elektrik Teknisyeni (Genel)	3.434	486	2.948
311507	Makine Teknisyeni (Genel)	2.869	180	2.689
821110	CNC Tezgah Operatörü	2.597	0	2.597
713704	Elektrikçi (Genel)	3.114	583	2.530

Yukarıdaki Tablo, MEGEP tarafından yapılmı olan “2005 gücü Piyasası Ve Beceri ihtiyaçları ncelemesi”ne göre, Türkiye genelinde en çok artı beklenen yani *en çok ihtiyaç duyulacak sanayi mesleklerini* göstermektedir. ISCO-88 standartlarına uygun olarak hazırlanmı Türk Meslekler Sözlü ü’ndeki 6’lı koda göre sınıflandırılmı olan ilk on sanayi mesle inin yer aldığı Tablo’ya göre; en çok ihtiyaç duyulan sanayi mesle inin “*Diki Makinesi Operatörü (Kuma)*” oldu u görülmektedir. Bunu sırasıyla; “*Makine Montajcısı (Genel), Metal Mamuller Montaj çisi, Torna Tezgahı Operatörü (Tornacı) ve Oto Kaportacı*” takip etmektedir. Diğer ihtiyaç duyulan sanayi meslekleri ise, sırasıyla tabloda yer almaktadır.

Tablo 36: KUR - Gelecek 12 Ay içinde En Çok Artı Beklenen Meslekler (Türkiye Geneli)

Meslek Kodu	Meslek Adı	Artı	Azalı	Toplam
744210	Di er Kesiciler, Sayacılar, Diki çiler ve lgili çiler	1.003	30	973
743607	El ve Makine Diki çisi (Genel)	883	9	874
826307	Makineci (Diki)	522	15	507
826302	Diki Makinesi Operatörü (Kuma)	347		347
821155	Torna Tezgahı Operatörü (Tornacı)	339	53	286
826208	Dokumacı (Dokuma Makineleri Operatörü)	494	237	257
713704	Elektrikçi (Genel)	199	3	196
721207	Oksijen ve Elektrik Kaynakçısı (Genel)	211	21	190
723309	Makine Montajcısı (Genel)	180	5	175
816102	Elektrik Operatörü (Enerji Merkezi)	191	17	174

Yukarıdaki Tablo, KUR tarafından yapılmı olan “2006 Yılı gücü Piyasası Bilgileri Anketi”ne göre, Türkiye genelinde en çok artı beklenen yani **en çok ihtiyaç duyulacak sanayi mesleklerini** göstermektedir. ISCO-88 standartlarına uygun olarak hazırlanmı Türk Meslekler Sözlü ü’ndeki 6’lı koda göre sınıflandırılmı olan ilk on sanayi mesle inin yer aldığı Tablo’ya göre; en çok ihtiyaç duyulan sanayi mesle inin “*Di er Kesiciler, Sayacılar, Diki çiler ve lgili çiler*” oldu u görülmektedir. Bunu sırasıyla; “*El ve Makine Diki çisi (Genel), Makineci (Diki), Diki Makinesi Operatörü (Kuma) ve Torna Tezgahı Operatörü (Tornacı)*” takip etmektedir. Di er ihtiyaç duyulan sanayi meslekleri ise, sırasıyla tabloda yer almaktadır.

3.9.2 Temininde En Çok Güçlük Çekilen Sanayi Meslekleri

MEGEP tarafından yapılmı olan “2005 gücü Piyasası Ve Beceri ihtiyaçları ncelemesi” ile KUR tarafından uygulanmı olan “2006 Yılı gücü Piyasası Bilgileri Anketi”ne göre, Türkiye genelinde **temininde en çok güçlük çekilen sanayi meslekleri** a a ıdaki tablolarda gösterilmektedir.

Tablo 37: MEGEP - Eleman Temininde En Çok Güçlük Çekilen Meslekler (Türkiye Geneli)

Meslek Kodu	Meslek Adı	Toplam
826302	Diki Makinesi Operatörü (Kuma)	9.304
311501	Di er Makine Teknisyenleri	2.876
723310	Mekanik Bakım-Onarımcı	2.324
743602	Deri Giyim Diki çisi	1.857
311907	Kaynak Teknikeri	1.791
826434	Ütücü	1.264
315205	Kalite Kontrolcü	1.237
714201	Oto Boyacı	1.234
721202	Gaz Altı Kaynakçısı	1.109
821110	CNC Tezgah Operatörü	928

Yukarıdaki Tablo, MEGEP tarafından yapılmı olan “2005 gücü Piyasası Ve Beceri ihtiyaçları ncelemesi”ne göre, Türkiye genelinde *temininde en çok güçlük çekilen sanayi mesleklerini* göstermektedir. ISCO-88 standartlarına uygun olarak hazırlanmı Türk Meslekler Sözlü ü’ndeki 6’lı koda göre sınıflandırılmı olan ilk on sanayi mesle inin yer aldığı Tablo’ya göre; temininde en çok güçlük çekilen sanayi mesle inin “*Diki Makinesi Operatörü (Kuma)*” oldu u görülmektedir. Bunu sırasıyla; “*Di er Makine Teknisyenleri, Mekanik Bakım-Onarımcı, Deri Giyim Diki çisi ve Kaynak Teknikeri*” takip etmektedir. Di er ihtiyaç duyulan sanayi meslekleri ise, sırasıyla tabloda yer almaktadır.

Tablo 38: KUR - Eleman Temininde En Çok Güçlük Çekilen Meslekler (Türkiye Geneli)

Meslek Kodu	Meslek Adı	Toplam
744210	Di er Kesiciler, Sayacılar, Diki çiler ve lgili çiler	4.408
721207	Oksijen ve Elektrik Kaynakçısı (Genel)	370
742206	Di er Mobilya çileri	285
321224	Gıda Teknolojisi Teknisyeni	273
713704	Elektrikçi (Genel)	262
821155	Torna Tezgahı Operatörü (Tornacı)	252
826305	Overlok Makinesi Operatörü	203
743607	El ve Makine Diki çisi (Genel)	199
826302	Diki Makinesi Operatörü (Kuma)	181
826902	Di er Bükücüler, Dokuyucular, Trikotajcılar, Boyacılar ve ilgili çiler	145

Yukarıdaki Tablo, KUR tarafından yapılmı olan “2006 Yılı gücü Piyasası Bilgileri Anketi”ne göre, Türkiye genelinde *temininde en çok güçlük çekilen sanayi mesleklerini* göstermektedir. ISCO-88 standartlarına uygun olarak hazırlanmı Türk

Meslekler Sözlü ü'ndeki 6'lı koda göre sınıflandırılmı olan ilk on sanayi mesle inin yer aldı ı Tablo'ya göre; temininde en çok güçlük çekilen sanayi mesle inin “*Di er Kesiciler, Sayacılar, Diki çiler ve lgili çiler*” oldu u görölmektedir. Bunu sırasıyla; “*Oksijen ve Elektrik Kaynakçısı (Genel), Di er Mobilya çileri, Gıda Teknolojisi Teknisyeni ve Elektrikçi (Genel)*” takip etmektedir. Di er ihtiyaç duyulan sanayi meslekleri ise, sırasıyla tabloda yer almaktadır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

İHTİSASLAŞTIRILAN VE KARŞILAŞTIRILAN İHTİSASLAŞTIRILAN SANAYİ MESLEKLERİNİN İHTİSASLAŞTIRILAN KURUNUN ROLÜ

4.1 KURUNUN YAPISI¹⁰⁶

4.1.1 Genel Olarak

Ülkemizde i ve i ç i bulmaya aracılık hizmetinin bir kamu görevi olarak devlet eliyle yürütülmesi ilk defa 1936 yılında 3008 sayılı Kanunu ile düzenlenmiş ve bu görev, 1946 yılında 4837 sayılı Kanunla ve i ç i Bulma Kurumu'na verilmiştir.

Kendisine verilen i ve i ç i bulmaya aracılık görevini uzun süre başarıyla sürdüren ve i ç i Bulma Kurumu, 1960'lı yıllarda başarıyla Almanya olmak üzere sanayilemiş ülkelerin artan i gücü ihtiyaçlarını yabancı i ç iler yoluyla karşılamak istemeleri üzerine yurtdışına i ç i gönderme faaliyetlerine yoğunlaşmıştır. 1973 petrol krizinden sonra yurtdışından gelen i gücü talebinin durması üzerine ve i ç i Bulma Kurumu hizmet sunumunda gerileme sürecine girmiştir.

1990'larda meydana gelen ekonomik, teknolojik ve sosyal değişimler, dünyada olduğu gibi ülkemizde de aktif, çağdaş ve kaliteli hizmet sunan bir istihdam kurumunun gerekliliğini zorunlu kılmıştır.

5 Temmuz 2003 tarihinde 4904 sayılı Kanun ile Türkiye Kurumu kurularak tekilat yapısı ve görev alanı günümüzün gereklerine uygun olarak yeniden düzenlenmiştir.

4904 sayılı kanun, günümüzdeki bilimsel, sosyal, ekonomik ve çağdaş gelişmelere bağlı olarak hazırlanmıştır. Avrupa Birliği müktesebatına uygun olarak hazırlanan bu yasa ile KUR batıdaki i kurumlarına benzer bir yapıya kavuşturulmuş, ayrıca 88 sayılı ILO sözleşmesinin 10. maddesinin bir gereği olarak bu kurumlarda

---

¹⁰⁶ Bu konu ile ilgili olarak KUR IV. Genel Kurul Çalışma Raporundan yararlanılmıştır.

oldu u gibi Türkiye Kurumu'nda da sosyal tarafların yönetime katılması sa lanmı tır.

4.1.2 Kurumun Görev Alanı

ve i Bulma Kurumu, sadece i e yerle tirme gibi dar bir alanda hizmet vermeye çalı rken, 4904 Sayılı Kanun ile birlikte Kurumun adı Türkiye Kurumu (KUR) olarak de i tirilmi ve görev alanını geni letilerek örgüt yapısı de i tirilmi tir.

Yeni Kanuna göre KUR;

- gücüne vasıf kazandırma, i ba nda e itim, meslek ve kariyer danı manlı ı, i yaratma tedbirleri gibi aktif i gücü programlarını etkin bir ekilde uygulayabilecek bir yapıya kavu turulmu tur.
- sızlık sigortası, i kaybı tazminatı, kısa çalı ma ödene i verilmesi ve ücret garanti fonu ödemeleri gibi pasif i gücü programlarını yürütme görevi KUR'a verilmi tir.
- KUR, klasik i ve i i bulma hizmetlerinin yanı sıra Avrupa stihdam Stratejisi do rultusunda i gücü ve istihdam piyasasının izlenmesi, i gücü piyasası bilgi sisteminin olu turulması görevlerini de stlenmi tir.
- Ayrıca; ve i i bulma hizmetlerinde Kurumun tekel yetkisi kaldırılarak, özel stihdam Bürolarının kurulmasına izin verilmi tir. Özel stihdam Büroları, Kurumun izni çerçevesinde faaliyette bulunmakta ve faaliyetleri Kurum tarafından denetlenmektedir.

4.1.3 2008-2012 KUR Stratejik Planında Belirlenen Amaç Ve Hedefler

KUR önceliklerini belirlemek, faaliyetlerini etkin bir ekilde yerine getirmek ve kaynaklarını rasyonel ekilde kullanabilmek için hedeflere dayalı planlama faaliyetlerini sürdürerek yo un bir çalı ma sonucu 2008-2012 Stratejik Planı'nı hazırlamı tır. Hizmetlerin planlı sunulması, politikaların belirlenmesi, belirlenen politikaların uygulamalarının etkin bir ekilde izlenmesi ve de erlendirilmesi bakımından önemli bir araç olan stratejik planlama, önemi ve sorumlulukları giderek artan KUR'un çalı malarına etkinlik kazandıracaktır.

Planda belirlenen amaçlar;

- gücü piyasasına ilişkin kapsamlı, nitelikli ve güncel verilere ulaşmayı sağlayan bir gücü piyasası bilgi sistemi geliştirmek,
- gücünün istihdam edilebilirliğini artırmaya yönelik, Avrupa istihdam stratejisi ile uyumlu aktif istihdam tedbirleri geliştirmek,
- istihdam hizmetlerini çeşitlendirerek, aracı kurum olarak işe yerleştirmelerde etkin olmak,
- Stratejik önceliklerin hayata geçirilmesi amacıyla kurumsal yapıyı geliştirmeyi ve kurumsal bir kültür oluşturmak,
- Tüm paydaşlarımızla ilişkileri geliştirmeyi ve halkla ilişkiler faaliyetlerini güçlendirmek.

olarak sıralanmıştır.

4.2 KUR'UN TARAFINDAN DÜZENLENEN GÜCÜ YETİTİRME KURSLARI¹⁰⁷

KUR, 4904 sayılı Kanun ile verilmiş olan, iş gücü piyasası verilerini, yerel ve ulusal bazda derlemek, analiz etmek, yorumlamak ve yayınlamak, iş gücü arz ve talebinin belirlenmesine yönelik iş gücü ihtiyaç analizlerini yapmak, yaptırmak ile görevlidir. Ayrıca iş ve meslek analizleri yapmak, yaptırmak, iş ve meslek danışmanlığı hizmetleri vermek, verdimek, iş gücünün istihdam edilebilirliğini artırmaya yönelik iş gücü yetiştirme, mesleki eğitim ve iş gücü uyum programları geliştirmek ve uygulamak, istihdamdaki iş gücüne eğitim seminerleri düzenlemek ile de görevlidir.

Ülkemizde yeni teknolojilerin giderek daha yoğun bir şekilde kullanılması, iş gücünün mevcut mesleki bilgi ve becerisinin geçersiz hale gelmesine neden olmakta, bu durum iş gücünün yeni beceriler kazanmasını zorunlu kılmaktadır. Bu nedenle, yaygın eğitim anlayışı içinde KUR'un sunduğu iş gücü yetiştirme ve uyum hizmetleri daha da önem arz etmekte, il müdürlüklerimizin eğitim ve istihdam ile ilgili tüm kurum ve kuruluşlarla iş birliği yapmaları gerekmektedir. Bu gerçeğin farkında

---

¹⁰⁷ **4904 Sayılı Türkiye Kurumu Kanunu**, RG. 05.07.2003-25159.; **Türkiye Kurumu İstihdam Kurulları Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik**, RG. 16.09.2006-26291.; **İş Gücü Yetiştirme ve Uyum Hizmetleri Yönetmeliği**, RG. 21.08.2004-25560.; **KUR: İşlemler El Kitabı**, 5.Bölüm.

olarak eylem planları geli tiren KUR tarafından; ya am boyu e itim anlayı ı içinde i gücü piyasasının nitelikli eleman ihtiyacını kar ılamak ve i sizlerin istihdamını kolayla tırmak ya da i kurlmalarına yardımcı olmak üzere KUR'a kayıtlı i sizlere ve i ini kaybetme tehlikesi bulunan i gücü ile i sizlik ödene i ve i kaybı tazminatı almaya hak kazanmı i sizlere meslek edindirme, meslek de i tirme ve meslek geli tirme e itimi verilmesi sa lanmaktadır.

Bunun yanı sıra; gençler, kadınlar, özür lü ler, eski hükümlü ler ve uzun süreli i sizler gibi istihdamında güçlük çekilen grupların i e yerle tirilmelerini kolayla tırıcı mesleki e itim ve mesleki rehabilitasyon hizmetlerinin verilmesi ve toplum yararına çalı ma programları ve benzeri i gücü uyum programlarının uygulanması sa lanmaktadır.

Uluslararası kurulu lar ve ikili anla malar yoluyla sa lanan teknik yardım, hibe veya ikraz programları çerçevesinde olu turulan i gücü yeti tirme ve uyum programlarını yürütmektedir.

gücünün istihdam edilebilirli ini artırmak amacıyla;

- ve meslek analizleri yapılması, mesleklerin tanımlanması ve sınıflandırılması,
- Meslek ya da alan seçme a masında olan ö rencilere mesleki rehberlik hizmetlerinin sunulması,
- Yeti kinlere i ve meslek danı manlı ı hizmetlerinin verilmesi,
- İlgili kurum ve kurulu larla i birli i yaparak, meslek edindirme, meslek geli tirme ve meslek de i tirme kurslarının düzenlenmesi,
- stihdamında güçlük çekilen grupların istihdamını kolayla tırıcı mesleki e itim ve mesleki rehabilitasyon hizmetlerinin verilmesi,
- sizli in yo un oldu u dönemlerde ve yerlerde toplum yararına çalı ma programları düzenlenmesi,
- stihdamdaki i gücüne e itim seminerleri verilmesi, faaliyetleri yürütölmektedir.

4.2.1 Düzenli Olarak Gerçekle tirilen gücü Yeti tirme Kursları

Aktif i gücü programları kapsamında KUR düzenli olarak; “ stihdam Garantili gücü Yeti tirme Kursları”, “Kendi ini Kurmak steyenlere Yönelik Meslek Edindirme Kursları”, “Özürlülere Yönelik Mesleki E itim ve Rehabilitasyon Faaliyetleri”, “Hükümlülerin Mesleki E itimine Yönelik Çalı malar”, “ sızlık Sigortası Kapsamında sizlere Verilen E itimleri” gerçekle tirmektedir.

4.2.1.1 stihdam Garantili gücü Yeti tirme Kursları

Herhangi bir mesle i olmayan veya mesle inde yetersiz olan ya da mesle i i piyasasında geçerli olmayan KUR’a kayıtlı i sizlerin, i gücü piyasasında ihtiyaç duyulan mesleklerde yeti tirilerek veya meslekleri geli tirilerek istihdam edilebilirliklerini arttırmak amacıyla düzenlenen kurslardır.

stihdam garantisi ifadesinden; kursları ba arı ile bitiren kursiyerlerin, yeti tirildikleri mesleklerde tam zamanlı i e yerle tirilmeleri anla ılmaktadır. Part- time, periyodik çalı ma, yevmiyeli eleman, ekstra eleman gibi kısmi zamanlı çalı tırmalar istihdam olarak kabul edilmemektedir.

4.2.1.2 Kendi ini Kurmak steyenlere Yönelik Meslek Edindirme Kursları

KUR’a kayıtlı i sizlerin, özürlülerin ve eski hükümlülerin i piyasasında ihtiyaç duyulan mesleklerde yeti tirilerek veya mesleki bilgi ve becerileri geli tirilerek ya da meslekleri de i tirilerek i kurmalarına ya da kendilerine gelir getirici faaliyette bulunmalarına yardımcı olmak amacıyla düzenlenen kurslardır. Bu kurslar daha çok yörenin özellikleri dikkate alınarak planlanmaktadır.

4.2.1.3 Özürlülere Yönelik Mesleki E itim ve Rehabilitasyon Faaliyetleri

KUR, herhangi bir mesle i olmayan özürlülere ilgi, ihtiyaç ve yeteneklerine uygun mesleklerde bilgi ve beceri kazandırmak ve bu suretle onları istihdama hazırlamak üzere i gücü yeti tirme kursları düzenlemektedir. “Özürlü ve Eski Hükümlü Çalı tırmayan verenlerden Ceza Olarak Kesilen Paraları Kullanmaya Yetkili Komisyonun Kurulu u ile Çalı ma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik” uyarınca özürlü çalı tırmadı ı için i verenlerden kesilen ve kuruma aktarılan para cezaları

özürülülerin mesleki e itimi, rehabilitasyonu ve istihdamına yönelik projelere tahsis edilmektedir.

4.2.1.4 Hükümlülerin Mesleki E itimine Yönelik Çalı malar

KUR 2001 yılında yapılan ola an genel kurulunda alınan kararla; cezaevi ortamında bulunan hükümlülerin tahliye olduklarında daha kolay i bulabilmeleri amacıyla Aktif gücü Programlarından yararlandırılmaları istenmi tir. Bu karardan hareketle, Adalet Bakanlı ı ve Sivil Toplum Kurulu larıyla i birli i yapılarak tahliyelerine az süre kalan hükümlülerin istihdamını kolayla tırmak amacıyla i piyasasının ihtiyaç duydu u mesleklerde istihdam garantili i gücü yeti tirme kursları ba latılmı tir. Bu faaliyet 4857 sayılı Kanununun 30 uncu maddesi gere ince, özürülü ve eski hükümlü çalı tırma yükümlülüklerine uymayan i verenlerden kesilip, KUR'a aktarılan ceza paraları kapsamında sürdürülmektedir.

4.2.1.5 Sızlık Sigortası Kapsamında Sızlere Verilen E itimler

sızlık sigortası kapsamında i sızlık ödene i almaya hak kazanan i sizlerin mesleklerine uygun ve son yaptıkları i in ücret ve çalı ma ko ullarına yakın bir i e yerle tirilmeyen sigortalı i sizlerin, i gücü piyasasının ihtiyaç duydu u mesleklerde yeti tirilerek i e yerle tirilmelerini veya kendi i lerini kurmalarının sa lanması amacıyla meslek geli tirme, de i tirme edindirme e itimleridir.

4.2.2 Düzenlenecek Kursların Belirlenmesi

KUR tarafından bir yıl içinde gerçekleştirilmesi öngörülen kurslar; İl/ube müdürlüklerince; İl istihdam kurulu üyelerinin, i verenlerin, i çii veren-meslek kurulu larının, üniversitelerin, ilgili sivil toplum kurulu larının görüşleri alınmak, isteklilerin ve yüklenicilerin mesleki e itimi verme önerilerini de erlendirmek, i gücü ihtiyaç analizi yapmak veya bu konuda yapılmı olan ara tırma sonuçlarını incelemek suretiyle, i piyasasının mevcut ve gelecekte ihtiyaç duyaca ı meslekler belirlenerek, yapılacak ihtiyaç analizlerine göre belirlenen her meslekte, yeti tirilmesi gereken ki i sayıları dikkate alınarak tespit edilmektedir.

Bu eilde hazırlanan il müdürlü ünün yıllık i gücü e itim planı KUR Genel Müdürlü üne gönderilir. Yıl içinde ihtiyaç olu tu unda il istihdam kurulları

ola anüstü toplanarak, i gücü e itim planında de i iklikler yapabilir. Yapılan de i iklikler tekrar KUR Genel Müdürlü ü'ne bildirilir. KUR Genel Müdürlü ü, il müdürlüklerinin yıllık i gücü e itim planları birleştirilerek, yıllık Kurum gücü E itim Planı olu turur.

4.2.3 İ istihdam Kurullarının Görev Ve Yetkileri

İ istihdam Kurulları; İlerde Valinin başkanlı nda, Belediye Başkanı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Bölge Müdürlü ü bulunan yerlerde Bölge Müdürü, İ Milli E itim Müdürü, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu İ Müdürü, Gençlik ve Spor İ Müdürü, Sanayi ve Ticaret İ Müdürü, Kurum İ Müdürü ve ilçe ube müdürleri, İ Ticaret ve/veya Sanayi Odası Başkanları, İ Esnaf ve Sanatkarlar Odaları Birli i Başkanı, İ Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi Geli tirme ve Destekleme daresi Başkanı, İ Organize Sanayi Bölgeleri Müdürleri, ilde bulunan fakülte veya yüksek okullardan en fazla üç ö retim üyesi, Türkiye Sakatlar Konfederasyonu tarafından belirlenecek bir temsilci, il mahalle muhtarlarından bir, köy muhtarlarından bir temsilci, valinin ilin istihdam yapısını dikkate alarak davet edece i e itim kurumları, sivil toplum örgütleri ile di er kurum ve kurulu temsilcileri ve o ilde en çok üyeye sahip i ç i ve i veren konfederasyonlarının birer temsilcisinden olu ur.

Kurulların görevleri ise unlardır:

- 1) İ düzeyinde istihdamı koruyucu, geli tirici ve i sizli i önleyici tedbirleri saptamak,
- 2) İ istihdam politikasının olu turulmasına yardımcı olmak, KUR Genel Kurul'u seviyesinde ele alınmasını uygun gördü ü konuları KUR Genel Müdürlü e bildirmek,
- 3) Aktif i gücü programları çerçevesinde;
  - a) Yerel i piyasasının yıllık i gücü e itim ve uyum programları ihtiyacını belirlemek, belirlenen ihtiyaçlar do rultusunda il müdürlü ü tarafından hazırlanan yıllık i gücü e itim ve uyum planlarını geçmi yıl faaliyetleri ile birlikte de erlendirmek,
  - b) Gençlere, kadınlara, özürlülere, terör ma durlarına, eski hükümlülere ve uzun süreli i sizlere yönelik mesleki e itim ve uyum programları uygulanması için il müdürlü üne önerilerde bulunmak,

- c) İl müdürlüğü tarafından hazırlanan yıllık iş gücü eğitim planlarını incelemek, varsa gerekli düzenlemeleri yapmak,
- d) İl müdürlüğüne uygulanan iş letmelerde eğitim hizmetleri, mesleki eğitim ve öğretim faaliyetleri ile ulusal ve uluslararası kaynaklarla gerçekleştirilen aktif iş gücü programlarının geniş kitlelere duyurulması ve bu programların verimli olarak yürütülebilmesi için gerektiğinde il müdürlüğüne önerilerde bulunmak,
- e) Eğitim planı uygulaması ile ilgili olarak yöredeki iş gücü yetiştirme ve istihdam etkinliklerini izleyip, değerlendirmek.
- f) Hem yerel düzeyde hem ulusal düzeyde iş gücü piyasasına ilişkin sahsal verileri bünyesinde toplayan bilgi sisteminin kurulmasına yönelik politikalar oluşturularak mesleki eğitimle ilgili planlamaların bu doğrultuda yapılması yönünde ilgili kurum ve kuruluşları bilgilendirmek,
- g) Mesleki Eğitim Kurulu ile koordinasyonu sağlamak suretiyle, il düzeyinde istihdamı geliştirici çalışmalarını birlikteliğinde yürütmek,
- h) Farklı kurumlarca yürütülen iş gücü yetiştirme ve uyum hizmetleri, mesleki eğitim, beceri kazandırma, meslek edinme vb. faaliyetlerin bölgesel ihtiyaçlara göre ilgili birimlerle koordinasyon içerisinde yürütülmesini sağlamak.

Görüldüğü gibi il istihdam kurulları, gerek illerde verilecek olan kursların belirlenmesinde, gerekse uygulanan iş gücü yetiştirme ve istihdam hizmetlerinin etkinliğinin izlenmesinde büyük bir öneme sahiptir. Ayrıca mesleki eğitim ve uyum programlarının uygulanması, aktif iş gücü programlarının geniş kitlelere duyurulması ve bu programların verimli olarak yürütülmesini sağlamak için KUR Genel Müdürlüğü'ne ve İl Müdürlüklerine önerilerde bulunmak gibi düzenlenen iş gücü yetiştirme kurslarının etkinleştirilmesini sağlayacak ve diğer hususlarda da anahtar rolü oynayacak görevleri vardır. Bu nedenle il istihdam kurullarının etkinleştirilmesi ve Yönetmelik ile verilmiş olan görevlerinin tam anlamıyla yerine getirilmesinin sağlanması KUR açısından büyük önem arz etmektedir.

4.2.4 Kurslar Konusunda Birli i Yapılacak ve Hizmet Satın Alınacak Kurum Ve Kurulu lar

KUR i gücü yeti tirme kurslarını düzenlerken, a a ıda belirtilen kurumlar ve kurulu larla i birli i yapabilir veya bunlardan hizmet satın alabilir:

- Milli E itim Bakanlı na ba lı e itim ve ö retim kurumları,
- Üniversiteler,
- 1739 sayılı Milli E itim Temel Kanununa ve 625 sayılı Özel Ö retim Kurumları Kanununa dayanılarak kurulan özel ö retim kurumları ve özel e itim i letmeleri,
- Özel kesim i yerleri,
- E itim veya rehabilitasyon amacıyla kurulmu firmalar, e itim için gerekli mekan ve donanım a sahip dernek, vakıf, i çi, i veren, esnaf ve meslek kurulu ları, meslek birlikleri ve benzeri kurumlar ve kurulu lar.
- Kamu kurum ve kurulu ları, döner sermayeli kurulu lar, özel kanunla kurulan banka ve kurulu lar ile bunlara ba lı i yerleri.

Yukarıda KUR'un i gücü yeti tirme kurslarına ili kin görevleri ve yetkileri ile, bu görev ve yetkilerini kullanırken izlemi oldu u prosedür ortaya konmaya çalı ılmı tır. Çalı mamızın bu bölümünün bundan sonraki kısmında, bölgesel düzeyde ve Türkiye genelinde “ KUR tarafından sanayideki mesleklere yönelik düzenlenen kurslar” ile “kursların ihtiyaca uygunlu u de erlendirilecektir.”

De erlendirmede, KUR'un 2005-2007 döneminde düzenli olarak gerçekleştirimi oldu u kurslar esas alınmı tır. htiyaca uygunlu un de erlendirilmesinde, MEGEP ve KUR tarafından yapılan çalı malardan faydalanılarak Üçüncü Bölüm'de ortaya konan *en çok ihtiyaç duyulacak sanayi meslekleri* ile *temininde en çok güçlük çekilen sanayi meslekleri* göz önüne alınacaktır. Kursların etkinli inin ölçülmesinde Üçüncü Bölümdeki veriler baz alındı ndan, sanayi mesleklerine yönelik verilen kurslar da bölgesel düzeyde ve Türkiye genelinde gruplandırılmı tır.

4.3 MARMARA BÖLGESİ

4.3.1 KUR Tarafından Sanayideki Mesleklere Yönelik Düzenlenen Kurslar

Marmara Bölgesi'ndeki illerde KUR'un 2005-2007 döneminde sanayiye yönelik düzenli olarak verdiği *i gücü yeti tirme kursları ile bu kurslara katılımların Bölge düzeyinde mesleklere göre dağılımı* aşağıdaki Tablolarda yer almaktadır.

Tablo 39: KUR Tarafından Sanayideki Mesleklere Yönelik Düzenlenen Kurslar - 2005 (Marmara)

Kursun Adı	Kurs Sayısı	Katılımcı
Kablo A ı Montaj Operatörü	9	178
Diki Makinesi Operatörü	2	40
Çinicilik	1	20
Mobilyacılık	1	20
So uk Demir Kaynakçılı ı	1	17
Elektrik Tesisatçılı ı	1	15
Toplam	15	290

Marmara Bölgesinde; KUR 2005'te sanayideki mesleklere yönelik toplam 15 kurs açmış olup, kurslara katılımcı sayısı 290'dır. Katılımcının en fazla olduğu ilk 5 kurs; "Kablo A ı Montaj Operatörü(178), Diki Makinesi Operatörü(40), Çinicilik(20), Mobilyacılık(20) ve So uk Demir Kaynakçılı ı(17)"dir. 2005'te, KUR'un sanayi mesleklerine yönelik olarak verdiği kurslar, Tablo 39'da ayrıntılı olarak görülebilir.

Tablo 40: KUR Tarafından Sanayideki Mesleklere Yönelik Düzenlenen Kurslar - 2006 (Marmara)

Kursun Adı	Kurs Sayısı	Katılımcı
Kablo A ı Montaj Operatörü	119	2651
Punta Kaynak Ve Makine Montaj	45	878
Konfeksiyon çisi	3	107
Mekatronik Operatörü	3	70
Diki Makinesi Operatörü.	3	60
Kalite Kontrol	3	53
Argon Kaynakçılı ı	3	42
Alüminyum Kaplama	2	35
Desinatör	2	33
Makine Montaj	2	31
Plastik Pres	2	31
Mobilyacı	1	20
Auto-Cad	1	15
Forklift Operatörü	1	15
Kaynakçı (Genel)	1	15
Pres Tezgahı Operatörü	1	15
Oksi-Asetilen Kaynak Operatörü	1	13
So uk Demirci	1	12
Çini Desinatörlü ü	1	10
Toplam	195	4106

Marmara Bölgesinde; KUR tarafından 2006 yılında sanayideki mesleklere yönelik olarak toplam 195 kurs açılmışken, bu kurslara katılımcı sayısı 4106'dır. Katılımcı sayısının en fazla olduğu ilk 5 kurs; “Kablo A ı Montaj Operatörü(2651), Punta Kaynak Ve Makine Montaj(878), Konfeksiyon çisi(107), Mekatronik Operatörü(70) ve Diki Makinesi Operatörü(60)” kurslarıdır. Bu dönemde, Bölge genelinde KUR tarafından sanayi mesleklerine yönelik olarak verilmiş olan kurslar, yukarıdaki Tablo’da ayrıntılı olarak görülebilir.

Tablo 41: KUR Tarafından Sanayideki Mesleklere Yönelik Düzenlenen Kurslar - 2007 (Marmara)

Kursun Adı	Kurs Sayısı	Katılımcı
Kablo A ı Montaj Operatörü	77	2856
Punta Kaynak Ve Makine Montajı	11	1815
Kaynakçı (Genel)	20	389
Oto Montaj çisi	11	230
Oto Boyacılı ı	8	159
Kalite Kontrol	3	70
Auto-Cad	4	65
Gazaltı Kaynakçılı ı	3	60
Elektrik Tesisatçılı ı	3	55
Diki Makinesi Operatörü	3	52
Çini Ve Seramik Süsleyicisi	3	45
Konfeksiyon çisi	3	45
Mermer Mozaik Dizgi	2	36
Halı-Kilim Dokuma	2	30
So uk Demircilik	2	30
Mekatronik	2	28
Dokuma Makinesi. Operatörü	1	25
Mekanikçi(Hidrolik)	1	20
Plastik Enjeksiyon Operatörü	1	20
Plastik malat çili i	1	20
CNC Tezgah Operatörü	1	17
Çelik Montaj çisi	1	15
Desinatörlük	1	15
Forklift Operatörü	1	15
Makine Bakımcı	1	15
Makine Montajcı	1	15
Metal leme Tezgah Operatörü	1	15
Sabun Yapımcılı ı	1	14
Nakı çı	1	13
Toplam	170	6184

Marmara Bölgesinde; KUR tarafından 2007 yılında (30 Kasım itibarıyla) sanayideki mesleklere yönelik olarak toplam 170 kurs açılmışken, bu kurslara katılımcı sayısı 6184'tür. Katılımcı sayısının en fazla olduğu ilk 5 kurs; “Kablo A ı Montaj Operatörü(2856), Punta Kaynak Ve Makine Montajı(1815), Kaynakçı (Genel)(389), Oto Montaj çisi(230) ve Oto Boyacılı ı(159)” kurslarıdır. Bu dönemde, Bölge

genelinde KUR tarafından sanayi mesleklerine yönelik olarak verilmi olan kurslar, yukarıdaki Tablo'da ayrıntılı olarak görülebilir.

4.3.2 Kursların ihtiyaca Uygunlu unun De erlendirilmesi¹⁰⁸

Marmara Bölgesi'ndeki illerde KUR tarafından 2005, 2006 ve 2007 yıllarında düzenli olarak verilmi olan *i gücü yeti tirme kurslarının*, MEGEP tarafından yapılmı olan "2005 gücü Piyasası Ve Beceri ihtiyaçları ncelemesi" ile KUR tarafından uygulanmı olan "2006 Yılı gücü Piyasası Bilgileri Anketi" sonuçlarına göre ortaya çıkan, *en çok ihtiyaç duyulan sanayi meslekleri* ve *temininde en çok güçlük çekilen sanayi meslekleri* açısından ihtiyacı kar ılama durumu de erlendirildi inde u sonuçlara ula ılmaktadır:

- a) Bölgede KUR tarafından sanayiye yönelik olarak açılan kurs sayısı 2005'ten 2007'ye sırasıyla; 15, 195 ve 170'tir. 2005'ten 2007'ye KUR tarafından Türkiye genelinde düzenlenmi olan sanayi kurslarının toplamına bakıldı ında sırasıyla; 98, 343, 367'dir. Belirtilen yıllar arasında Bölgede sanayiye yönelik açılan kursların Türkiye genelinde düzenlenmi olan sanayi kursları içindeki payı sırasıyla; %15,3, %56,9, %46,3'tür.
- b) Bölgede sanayiye yönelik kurslara katılımcı sayılarına bakıldı ında ise, 2005'ten 2007'ye sırasıyla; 290, 4106 ve 6184'tür. 2005'ten 2007'ye KUR tarafından Türkiye genelinde düzenlenmi olan sanayi kurslarına katılanların toplamına bakıldı ında, sırasıyla; 1674, 6777, 10470'tir. Belirtilen yıllar arasında Bölgede sanayiye yönelik kurslara katılanların Türkiye genelindeki sanayi kursları katılımcı sayısı içindeki payı sırasıyla; %17,3 %60,6, %59,1'tür.
- c) MEGEP ve KUR çalı maları sonuçlarına göre en çok ihtiyaç duyulan sanayi meslekleri birlikte sıralandı ında (her iki çalı madaki ilk be meslek alınmı ır), u meslekler ön plana çıkmaktadır; "*Diki Makinesi Operatörü (Kuma)*, *Metal Mamuller Montaj çisi*, *Oto Kaportacı*, *Makine Montajcısı (Genel)*, *Kalite Kontrolcü*, *Makineci (Diki)*, *Torna Tezgahı Operatörü (Tornacı)*, *El ve Makine Diki çisi (Genel)*, *Dokumacı (Dokuma Makineleri Operatörü) ve Elektrikçi (Genel).*"

¹⁰⁸ Söz konusu kurslara ait veriler KUR veri tabanından alınmı ır.

- d) MEGEP ve KUR çalı maları sonuçlarına göre temininde en çok güçlük çekilen sanayi meslekleri birlikte sıralandı nda (her iki çalı madaki ilk be meslek alınmı tır), u meslekler ön plana çıkmaktadır; “*Diki Makinesi Operatörü (Kuma), Di er Makine Teknisyenleri, Deri Giyim Diki çisi, Ütücü, Oto Boyacı, Di er Kesiciler, Sayacılar, Diki çiler ve lgili çiler, Gıda Teknolojisi Teknisyeni, Elektrikçi (Genel), Oksijen ve Elektrik Kaynakçısı (Genel), Makine Teknisyeni (Genel)*”.
- e) KUR tarafından düzenlenen ve katılımcı sayısının en çok oldu u kurslar 2005 – 2007 döneminde birlikte sıralandı nda (her yıla ait ilk be kurs alınmı tır), u kurslar ön plana çıkmaktadır; “*Kablo A ı Montaj Operatörü, Kaynakçı (Genel), Oto Montaj çisi, Oto Boyacılı ı, Punta Kaynak Ve Makine Montajı, Konfeksiyon çisi, Mekatronik Operatörü, Diki Makinesi Operatörü, Çinicilik, Mobilyacılık, So uk Demir Kaynakçılı ı*”.
- f) Bölgede ihtiyacın ço unlukla tekstil, metal ve oto sanayi sektörlerine yönelik oldu u, 2005–2007’de KUR tarafından verilen kursların da, söz konusu sektörlerle yönelik meslekler bazında düzenlendi i görülmektedir. İhtiyaç duyulan ve temininde güçlük çekilen sanayi meslekleri ile açılan kurslar arasında nispi olarak paralellik bulunmaktadır. Ancak, her iki ara tırma sonucunda ortaya çıkan öncelikli mesleklerden olmamasına ra men, verilen Çinicilik ve Sabun Yapımcılı ı kurslarının ihtiyaca uygunlu undan söz etmek güçtür.

4.4 Ç ANADOLU BÖLGES

4.4.1 KUR Tarafından Sanayideki Mesleklere Yönelik Düzenlenen Kurslar

ç Anadolu Bölgesi’ndeki illerde KUR tarafından 2005, 2006 ve 2007 yıllarında sanayiye yönelik düzenli olarak verilmi olan *i gücü yeti tirme kurslarının ve bu kurslara katılımların Bölge düzeyinde mesleklere göre da ılımı* a a ıdaki tablolarda yer almaktadır.

Tablo 42: KUR Tarafından Sanayideki Mesleklere Yönelik Düzenlenen Kurslar - 2005 (ç Anadolu)

Kursun Adı	Kurs Sayısı	Katılımcı
CNC Operatörlü ü	4	54
Ayakkabı malatçılı ı	2	30
Vaterci	2	30
Mobilya Dö emecili i	2	26
Auto Cad	2	20
Çinicilik	1	20
Gazaltı Kaynakçılı ı	1	20
Kuma Kesim ve Diki Kursu	1	20
Mobilya çili i	1	20
Tel Yay Mekanik çili i	1	18
Makine Diki çili i	1	11
Demir Do rama Kursu	1	10
Kaynakçılık	1	10
Kuma Onarım Kursu	1	10
Mobilya Dekorasyon Kursu	1	10
Toplam	22	309

ç Anadolu Bölgesinde; KUR tarafından 2005 yılında sanayideki mesleklere yönelik olarak toplam 22 kurs açılmışken, bu kurslara katılımcı sayısı 309'dur. Katılımcı sayısının en fazla olduğu ilk 5 kurs; “CNC operatörlü ü (54), Ayakkabı imalatçılı ı (30), Vaterci (30), Mobilya Dö emecili i (26) ve AUTO CAD (20)” kurslarıdır. Bu dönemde, Bölge genelinde KUR tarafından sanayi mesleklerine yönelik olarak verilmiş olan kurslar, yukarıdaki Tablo'da ayrıntılı olarak görülebilir.

Tablo 43: KUR Tarafından Sanayideki Mesleklere Yönelik Düzenlenen Kurslar - 2006 (ç Anadolu)

Kursun Adı	Kurs Sayısı	Katılımcı
Overlokçu	1	128
Mobilya Dö emecili i	5	85
Kaynakçı (Genel)	4	67
Gazaltı Kaynakçısı	4	66
Halı-Kilim Dokuma	3	51
CNC Tezgah Operatörü	3	42
Mobilya Terzili i	3	42
Makineci	2	39
Konfeksiyon çisi	1	30
Ayakkabı Sayacı ı	2	27
Bilgisayar Destekli Tasarım	1	20
Diki Makinesi Operatörü.	2	20
Trikotaj Çorap Örne	1	20
Elektrikli Ev Aletleri Bakım Onarım	1	19
Kenefe Bezi Dokuma	1	19
Trikotaj	2	18
Vater Takımcı	1	18
plikçi	2	16
Bakır Levha leme	1	12
Demir Do rama ve Çelik E ya	1	10
Kalite Kontrol	1	10
Plastik Mamulleri çisi	1	10
Toplam	43	769

ç Anadolu Bölgesinde; KUR tarafından 2006 yılında sanayideki mesleklere yönelik olarak toplam 43 kurs açılmışken, bu kurslara katılımcı sayısı 769'dur. Katılımcı sayısının en fazla olduğu ilk 5 kurs; “Overlokçu (128), Mobilya Dö emecili i (85), Kaynakçı (Genel) (67), Gazaltı Kaynakçısı (66) ve Halı-Kilim Dokuma (51)” kurslarıdır. Bu dönemde, Bölge genelinde KUR tarafından sanayi mesleklerine yönelik olarak verilmiş olan kurslar, yukarıdaki Tablo’da ayrıntılı olarak görülebilir.

Tablo 44: KUR Tarafından Sanayideki Mesleklere Yönelik Düzenlenen Kurslar - 2007 (ç Anadolu)

Kursun Adı	Kurs Sayısı	Katılımcı
Kaynakçı (Genel)	9	161
Mobilya Dö emecili i	4	110
Konfeksiyon çisi	4	66
Diki Makinesi Operatörü	4	49
CNC Tezgah Operatörlü ü	2	43
Trikotaj Çorap Örne	2	32
Ayakkabı Sayacılık	1	30
Elektrik Tesisatçılı ı	1	20
Makineci	1	20
Vater Takımcı	1	20
Oto Elektrikçili i	1	14
Auto Cad	1	12
Do lgalz Kaynakçılı ı	1	12
Ayakkabı malatı	1	10
Deri Çanta Ve Kemer Üretimi	1	10
Dokumacı	1	10
Elektrikli Ev Aletleri Tamiri	1	10
Gazaltı Kaynakçılı ı	1	10
Halı-Kilim Dokuma	1	10
Seramik	1	10
Nakı çı	1	9
Mobilya Boyamacı	1	3
Toplam	41	671

ç Anadolu Bölgesinde; KUR tarafından 2007 yılında (30 Kasım itibariyle) sanayideki mesleklere yönelik olarak toplam 41 kurs açılmışken, bu kurslara katılımcı sayısı 671'dir. Katılımcı sayısının en fazla olduğu ilk 5 kurs; “Kaynakçı (Genel) (161), Mobilya Dö emecili i (110), Konfeksiyon çisi (66), Diki Makinesi Operatörü (49) ve CNC Tezgah Operatörlü ü (43)” kurslarıdır. Bu dönemde, Bölge genelinde KUR tarafından sanayi mesleklerine yönelik olarak verilmiş olan kurslar, yukarıdaki Tablo’da ayrıntılı olarak görülebilir.

4.4.2 Kursların İhtiyaca Uygunluğunun Değerlendirilmesi

Çukurova Bölgesi'ndeki illerde KUR tarafından 2005, 2006 ve 2007 yıllarında düzenli olarak verilmiş olan *İhtiyaç Yeti Tırme Kurslarının*, MEGEP tarafından yapılmış olan "2005 İhtiyaç Piyasası Ve Beceri İhtiyaçları İncelemesi" ile KUR tarafından uygulanmış olan "2006 Yılı İhtiyaç Piyasası Bilgileri Anketi" sonuçlarına göre ortaya çıkan, *en çok ihtiyaç duyulan sanayi meslekleri* ve *temininde en çok güçlük çekilen sanayi meslekleri* açısından ihtiyacı karşılama durumu değerlendirilmiştir. Bu sonuçlara ulaşılmaktadır:

- a) Bölgede KUR tarafından sanayiye yönelik olarak açılan kurs sayısı 2005'ten 2007'ye sırasıyla; 22, 43 ve 41'dir. 2005'ten 2007'ye KUR tarafından Türkiye genelinde düzenlenen olan sanayi kurslarının toplamına bakıldığında sırasıyla; 98, 343, 367'dir. Belirtilen yıllar arasında Bölgede sanayiye yönelik açılan kursların Türkiye genelinde düzenlenen olan sanayi kursları içindeki payı sırasıyla; %22,4, %12,5, %11,2'dir.
- b) Bölgede sanayiye yönelik kurslara katılımcı sayılarına bakıldığında ise, 2005'ten 2007'ye sırasıyla; 309, 769 ve 671'dir. 2005'ten 2007'ye KUR tarafından Türkiye genelinde düzenlenen olan sanayi kurslarına katılanların toplamına bakıldığında, sırasıyla; 1674, 6777, 10470'tir. Belirtilen yıllar arasında Bölgede sanayiye yönelik kurslara katılanların Türkiye genelindeki sanayi kursları katılımcı sayısı içindeki payı sırasıyla; %18,5, %11,3, %6,4'tür.
- c) MEGEP ve KUR çalışmaları sonuçlarına göre en çok ihtiyaç duyulan sanayi meslekleri birlikte sıralandığında (her iki çalışmadaki ilk beş meslek alınmıştır), bu meslekler ön plana çıkmaktadır; "*Diki Makinesi Operatörü (Kumaş), Elektronik Teknisyeni (Genel), Elektrik Teknisyeni (Genel), Elektronik Mühendisi (Genel) ve Elektrik Ark Kaynakçısı (Makine Uzmanı), Cam Mamul Üreticisi, Diğer Mobilya İşçileri, Dokumacı (Dokuma Makineleri Operatörü), Demirciler, Ahşap İşçileri ve Pres Operatörleri ile Makine Teknisyeni (Genel)*".
- d) MEGEP ve KUR çalışmaları sonuçlarına göre temininde en çok güçlük çekilen sanayi meslekleri birlikte sıralandığında (her iki çalışmadaki ilk beş meslek alınmıştır), bu meslekler ön plana çıkmaktadır; "*Diki Makinesi*

Operatörü (Kuma), Di er Mobilyacılar ve lgili çiler, Mobilya Dö emecisi, Gaz Altı Kaynakçısı ve Mobilya malatçısı, Di er Kesiciler, Sayacılar, Diki çiler ve lgili çiler, Overlok Makinesi Operatörü ve Di er Mobilya çileri”.

- e) KUR tarafından düzenlenen ve katılımcı sayısının en çok oldu u kurslar 2005 – 2007 döneminde birlikte sıralandı nda (her yıla ait ilk be kurs alınmı tır), u kurslar ön plana çıkmaktadır; “*CNC Tezgah Operatörlü ü, Kaynakçı (Genel), Mobilya Dö emecili i, Ayakkabı malatçılı ı, Vaterci, Auto Cad, Overlokçu, Gazaltı Kaynakçısı, Halı-Kilim Dokuma, Konfeksiyon çisi, Diki Makinesi Operatörü”.*
- f) Bölgede ihtiyacın ço unlukla metal, mobilya ve tekstil sanayi sektörlerine yönelik oldu u, 2005–2007’de KUR tarafından verilen kursların, söz konusu sektörlere yönelik düzenlendi i görülmektedir. Ayrıca ihtiyaç duyulan ve temininde güçlük çekilen sanayi meslekleri ile açılan kurslar arasında paralellik bulunmaktadır. Ancak, her iki ara tırma sonucunda ortaya çıkan öncelikli mesleklerden olmamasına ra men verilen Ayakkabı malatçılı ı, Ayakkabı Sayacılı ı ve Çinicilik kurslarının ihtiyaca uygunlu undan söz etmek güçtür.

4.5 EGE BÖLGES

4.5.1 KUR Tarafından Sanayideki Mesleklere Yönelik Düzenlenen Kurslar

Ege Bölgesi’ndeki illerde KUR tarafından 2005, 2006 ve 2007 yıllarında sanayiye yönelik düzenli olarak verilmi olan *i gücü yeti tirme kurslarının ve bu kurslara katılımların Bölge düzeyinde mesleklere göre da ılımı* a a ıdaki tablolarda yer almaktadır.

Tablo 45: KUR Tarafından Sanayideki Mesleklere Yönelik Düzenlenen Kurslar - 2005 (Ege)

Kursun Adı	Kurs Sayısı	Katılımcı
Oto Bakım Onarım	1	28
Konfeksiyon çili i	1	20
Üttücü ve Makineci	1	19
Ayakkabı malatçılı ı	1	15
El ve Makine Diki çili i	1	12
Mobilya Dö emecili i	1	10
Toplam	6	104

Ege Bölgesinde; KUR 2005'te sanayideki mesleklere yönelik 6 kurs açımı olup katılımcı sayısı 104'tür. Katılımcı sayısının en fazla olduğu ilk 5 kurs; “*Oto Bakım Onarım (28), Konfeksiyon çili i (20), Ütücü Ve Makineci (19), Ayakkabı malatçılı ı (15) ve El Ve Makine Diki çili i (12)*”dir. Bölgede, KUR'un 2005'te, sanayi mesleklerine yönelik verdiği kurslar, Tablo 45'te ayrıntılı olarak görülebilir.

Tablo 46: KUR Tarafından Sanayideki Mesleklere Yönelik Düzenlenen Kurslar - 2006 (Ege)

Kursun Adı	Kurs Sayısı	Katılımcı
Kablo A ı Montaj Operatörü	17	338
Elektrik Tesisatçılı ı	1	38
Kesme Operatörü (Kuma)	2	30
Ütücü	1	20
Diki Makinesi Operatörü.	1	19
Konfeksiyon Makineleri Kullanımı	1	19
Forklift Operatörü	1	18
Ah ap Boyama	1	15
Nakı çı	1	14
Katlama çisi (Kuma)	1	13
Bilgisayarlı Nakı Desen Hazırlama	1	10
PVC Do rama ve malatı	1	10
Toplam	29	544

Ege Bölgesinde; KUR tarafından 2006 yılında sanayideki mesleklere yönelik olarak toplam 29 kurs açılmışken, bu kurslara katılımcı sayısı 544'tür. Katılımcı sayısının en fazla olduğu ilk 5 kurs; “*Kablo A ı Montaj Operatörü (338), Elektrik Tesisatçılı ı (38) , Kesme Operatörü (Kuma) (30), Ütücü (20) ve Diki Makinesi Operatörü (19)*” kurslarıdır. 2006'da, Bölgede KUR tarafından sanayi mesleklerine yönelik olarak verilmiş olan kurslar Tablo 46'da ayrıntılı olarak görülebilir.

Tablo 47: KUR Tarafından Sanayideki Mesleklere Yönelik Düzenlenen Kurslar - 2007 (Ege)

Kursun Adı	Kurs Sayısı	Katılımcı
Kablo A ı ve Montaj Operatörü	3	902
Halı-Kilim Dokuma	2	40
Konfeksiyon Makinesi Kullanımı	2	30
Di er Cam ve Seramik Fırın çisi	2	29
Elektrik Tesisatçılı ı	1	20
Biçki Diki	1	19
Konfeksiyon çisi	1	19
Ah ap Boyama	1	15
Forklift Operatörü	1	14
Diki Makinesi Operatörü	1	12
Di er Diki çiler Ve Nakı çılar	1	10
Elektronik	1	5
Hidrolik Pnömatik	1	5
Toplam	18	1120

Ege Bölgesinde; KUR tarafından 2007 yılında (30 Kasım itibariyle) sanayideki mesleklere yönelik olarak toplam 18 kurs açılmışken, bu kurslara katılımcı sayısı 1120'dir. Katılımcı sayısının en fazla olduğu ilk 5 kurs; “*Kablo A ı Montaj Operatörü (902), Halı-Kilim Dokuma (40), Konfeksiyon Makinesi Kullanımı (30), Di er Cam Ve Seramik Fırın çisi (29) ve Elektrik Tesisatçılı ı (20)*” kurslarıdır. Bu dönemde, Bölge genelinde KUR tarafından sanayi mesleklerine yönelik olarak verilmiş olan kurslar, yukarıdaki Tablo’da ayrıntılı olarak görülebilir.

4.5.2 Kursların İhtiyaca Uygunluğunun De erlendirilmesi

Ege Bölgesi’ndeki illerde KUR tarafından 2005, 2006 ve 2007 yıllarında düzenli olarak verilmiş olan *i gücü yeti tirme kurslarının*, MEGEP tarafından yapılmış olan “2005 gücü Piyasası Ve Beceri İhtiyaçları İncelemesi” ile KUR tarafından uygulanmış olan “2006 Yılı gücü Piyasası Bilgileri Anketi” sonuçlarına göre ortaya çıkan, *en çok ihtiyaç duyulan sanayi meslekleri* ve *temininde en çok güçlük çekilen sanayi meslekleri* açısından ihtiyacı karşılama durumu değerlendirilmiştir ve sonuçlara ulaşılmaktadır:

- a) Bölgede KUR tarafından sanayiye yönelik olarak açılan kurs sayısı 2005’ten 2007’ye sırasıyla; 6, 29 ve 18’dir. 2005’ten 2007’ye KUR tarafından Türkiye genelinde düzenlenmiş olan sanayi kurslarının toplamına bakıldığında sırasıyla; 98, 343, 367’dir. Belirtilen yıllar arasında Bölgede sanayiye yönelik açılan kursların Türkiye genelinde düzenlenmiş olan sanayi kursları içindeki payı sırasıyla; %6,1, %8,5, %4,9’dur.
- b) Bölgede sanayiye yönelik kurslara katılımcı sayılarına bakıldığında ise, 2005’ten 2007’ye sırasıyla; 104, 544 ve 1120’dir. 2005’ten 2007’ye KUR tarafından Türkiye genelinde düzenlenmiş olan sanayi kurslarına katılanların toplamına bakıldığında, sırasıyla; 1674, 6777, 10470’tir. Belirtilen yıllar arasında Bölgede sanayiye yönelik kurslara katılanların Türkiye genelindeki sanayi kursları katılımcı sayısı içindeki payı sırasıyla; %6,2, %8, %10,7’dir.
- c) MEGEP ve KUR çalışanları sonuçlarına göre en çok ihtiyaç duyulan sanayi meslekleri birlikte sıralandığında (her iki çalışan madaki ilk beş meslek alınmıştır), şu meslekler ön plana çıkmaktadır; “*Torna Tezgahı Operatörü (Tornacı), Elektrik Teknisyeni (Genel), El ve Makine Diki çisi (Genel), Dokumacı (Dokuma Makineleri Operatörü), Oksijen ve Elektrik Kaynakçısı*

(Genel), Makine Montajcısı (Genel), Di er malat ve lgili çiler (Makine le), Di er A aç lem çileri, Mermerci ve Süsleme Ta çısı”

- d) MEGEP ve KUR çalı maları sonuçlarına göre temininde en çok güçlük çekilen sanayi meslekleri birlikte sıralandı nda (her iki çalı madaki ilk be meslek alınmı tır), u meslekler ön plana çıkmaktadır; *“Diki Makinesi Operatörü (Kuma), Mekanik Bakım-Onarımcı, Kaynak Teknikeri, Di er A aç lem çileri, Dokumacı (Dokuma Makineleri Operatörü), Torna Tezgahı Operatörü (Tornacı), Kalite Kontrolcü, Oksijen ve Elektrik Kaynakçısı (Genel), Makineci (Diki), Mermerci ve Süsleme Ta çısı”*
- e) KUR tarafından düzenlenen ve katılımcı sayısının en çok oldu u kurslar 2005 – 2007 döneminde birlikte sıralandı nda (her yıla ait ilk be kurs alınmı tır), u kurslar ön plana çıkmaktadır; *“Oto Bakım Onarım, Konfeksiyon çili i, Ayakkabı malatçılı ı, El ve Makine Diki çili i, Kablo A ı Montaj Operatörü, Elektrik Tesisatçılı ı, Kesme Operatörü (Kuma), Ütücü, Diki Makinesi Operatörü, Halı-Kilim Dokuma, Konfeksiyon Makinesi Kullanımı, Di er Cam ve Seramik Fırın çisi”*
- f) Bölgede ihtiyacın ço unlukla tekstil ve metal sanayi sektörlerine yönelik oldu u, mermer i çili inin de ön plana çıktı ı söylenebilir. 2005–2007’de KUR tarafından verilen Halı-Kilim Dokuma, Ütücü kurslarının, ihtiyaç duyulan ve temininde güçlük çekilen sanayi meslekleri sıralamasında ilk be meslek arasında bulunmamakla birlikte ilk on meslek arasında bulunmakta ve ihtiyaca cevap verdi i görülmektedir. Ancak Di er Cam ve Seramik Fırın çisi ile Ayakkabı malatçılı ı kurslarının ihtiyacı kar ıladı ı söylenemez. Di er bir husus ise Mermer çili i ile ilgili bir kursun açılmadı ı bir eksiklik olarak görülmektedir. Genel olarak bakıldı nda, kurslar ile ihtiyaç duyulan ve temininde güçlük çekilen sanayi meslekleri arasında paralellik bulunmaktadır.

4.6 AKDEN Z BÖLGES

4.6.1 KUR Tarafından Sanayideki Mesleklere Yönelik Düzenlenen Kurslar

Akdeniz Bölgesi’ndeki illerde KUR tarafından 2005, 2006 ve 2007 yıllarında sanayiye yönelik düzenli olarak verilmi olan *i gücü yeti tirme kurslarının ve bu*

kurslara katılımların Bölge düzeyinde mesleklere göre dağılımı aşağıdaki tablolarda yer almaktadır.

Tablo 48: KUR Tarafından Sanayideki Mesleklere Yönelik Düzenlenen Kurslar - 2005 (Akdeniz)

Kursun Adı	Kurs Sayısı	Katılımcı
Metal çilingiri	2	30
Halı Kilim Dokuma	1	15
Mobilya Cilacılığı Kursu	1	12
Toplam	4	57

Akdeniz Bölgesinde; KUR tarafından 2005 yılında sanayideki mesleklere yönelik olarak toplam 4 kurs açılmışken, bu kurslara katılımcı sayısı 57'dir. Açılmış olan kurslar ise "Metal çilingiri (30), Halı Kilim Dokuma (15), Mobilya Cilacılığı (12)" kurslarıdır. Bu dönemde, Bölge genelinde KUR tarafından sanayi mesleklerine yönelik olarak verilmiş olan kurslar, yukarıdaki Tablo'da ayrıntılı olarak görülebilir.

Tablo 49: KUR Tarafından Sanayideki Mesleklere Yönelik Düzenlenen Kurslar - 2006 (Akdeniz)

Kursun Adı	Kurs Sayısı	Katılımcı
El ve Makine Dikiçisi	7	143
Halı-Kilim Dokuma	2	42
Mozaik Mermer İşleme	1	30
Gazaltı Kaynakçısı	1	20
Mobilya Kaplamacılığı	1	20
PVC Mamül Çilingiri	1	20
Ayakkabı Malatı	1	19
Cam Oymacılığı	1	15
Konfeksiyonçisi	1	15
Otomotiv Montaj Çilingiri	1	15
Plastik Kalıp Ve Tezgah Bakım Onarım	1	15
Ağaççeri	1	10
Yüksek Kuma Dokuma Ve Boyama	1	10
Konfeksiyon Makineleri Kullanımı	1	10
Marangozluk	2	10
Dokuma Makinesi Operatörü	1	8
Toplam	24	402

Akdeniz Bölgesinde; KUR tarafından 2006 yılında sanayideki mesleklere yönelik olarak toplam 24 kurs açılmışken, bu kurslara katılımcı sayısı 402'dir. Katılımcı sayısının en fazla olduğu ilk 5 kurs; "El Ve Makine Dikiçisi (143), Halı-Kilim Dokuma (42), Mozaik Mermer Süs.Ta (30), Gazaltı Kaynakçısı (20) ve Mobilya Kaplamacılığı (20)" kurslarıdır. Bu dönemde, Bölge genelinde KUR tarafından sanayi mesleklerine yönelik olarak verilmiş olan kurslar, yukarıdaki Tablo'da ayrıntılı olarak görülebilir.

Tablo 50: KUR Tarafından Sanayideki Mesleklere Yönelik Düzenlenen Kurslar - 2007 (Akdeniz)

Kursun Adı	Kurs Sayısı	Katılımcı
Ark Kaynakçılı 1	6	67
Mobilya çili i	3	40
Kaynakçı (Genel)	3	35
Bilgisayar Destekli Tasarım	2	30
Mermer leme ve Ta Süsleme	1	30
Freze Tezgah Operatörlü ü	2	29
Konfeksiyon Makinesi Kullanımı	2	24
Elektrik Tesisatçılı 1	1	20
plikçi	1	20
Torna Tezgah Operatörlü ü	1	20
El Ve Makinesi Diki çisi	1	17
Pnömatik Bakım Onarımcısı	1	15
CNC Operatörü	1	12
Kuma Boyama, Desenleme	1	12
Mozaik çili i	1	12
Cam Oymacılı 1	1	10
Marangozluk	1	10
Elektrikli Ev Aletleri Tamiri	1	9
Ayakkabı malatı	1	8
Gazaltı Kaynakçılı 1	1	8
Tamirci Makinist(Pedallı)	1	8
Toplam	33	436

Akdeniz Bölgesinde; KUR tarafından 2007 yılında (30 Kasım itibariyle) sanayideki mesleklere yönelik olarak toplam 33 kurs açılmışken, bu kurslara katılımcı sayısı 436'dır. Katılımcı sayısının en fazla olduğu ilk 5 kurs; “Ark Kaynakçılı 1 (67), Mobilya çili i (40), Kaynakçı (Genel) (35), Bilgisayar Destekli Tasarım (30) ve Mermer leme Ve Ta Süsleme (30)” kurslarıdır. Bu dönemde, Bölge genelinde KUR tarafından sanayi mesleklerine yönelik olarak verilmiş olan kurslar, yukarıdaki Tablo'da ayrıntılı olarak görülebilir.

4.6.2 Kursların İhtiyaca Uygunluğunun Değerlendirilmesi

Akdeniz Bölgesi'ndeki illerde KUR tarafından 2005, 2006 ve 2007 yıllarında düzenli olarak verilmiş olan *i gücü yeti tirme kurslarının*, MEGEP tarafından yapılmış olan “2005 gücü Piyasası Ve Beceri ihtiyaçları ncelemesi” ile KUR tarafından uygulanmış olan “2006 Yılı gücü Piyasası Bilgileri Anketi” sonuçlarına göre ortaya çıkan, *en çok ihtiyaç duyulan sanayi meslekleri* ve *temininde en çok güçlük çekilen sanayi meslekleri* açısından ihtiyacı karşılama durumu değerlendirildiğinde şu sonuçlara ulaşılmaktadır:

- a) Bölgede KUR tarafından sanayiye yönelik olarak açılan kurs sayısı 2005'ten 2007'ye sırasıyla; 4, 24 ve 33'dür. 2005'ten 2007'ye KUR tarafından Türkiye genelinde düzenlenmi olan sanayi kurslarının toplamına bakıldı ında sırasıyla; 98, 343, 367'dir. Belirtilen yıllar arasında Bölgede sanayiye yönelik açılan kursların Türkiye genelinde düzenlenmi olan sanayi kursları içindeki payı sırasıyla; %4,1, %7, %9'dur.
- b) Bölgede sanayiye yönelik kurslara katılımcı sayılarına bakıldı ında ise, 2005'ten 2007'ye sırasıyla; 57, 402 ve 436'dır. 2005'ten 2007'ye KUR tarafından Türkiye genelinde düzenlenmi olan sanayi kurslarına katılanların toplamına bakıldı ında, sırasıyla; 1674, 6777, 10470'tir. Belirtilen yıllar arasında Bölgede sanayiye yönelik kurslara katılanların Türkiye genelindeki sanayi kursları katılımcı sayısı içindeki payı sırasıyla; %3,4, %5,9, %4,2'dir.
- c) MEGEP ve KUR çalı maları sonuçlarına göre en çok ihtiyaç duyulan sanayi meslekleri birlikte sıralandı ında (her iki çalı madaki ilk be meslek alınmı tır), u meslekler ön plana çıkmaktadır; “*Diki Makinesi Operatörü (Kuma), El ve Makine Diki çisi (Genel), Makine Montajcısı (Genel), Metal leme Tezgahı Operatörü (Genel), Alüminyum Do ramacı, Bobinajcı, Dokumacı (Dokuma Makineleri Operatörü), Di er Elyaf Hazırlayıcıları, Elektrik Operatörü (Enerji Merkezi) ve Ütücü*”
- d) MEGEP ve KUR çalı maları sonuçlarına göre temininde en çok güçlük çekilen sanayi meslekleri birlikte sıralandı ında (her iki çalı madaki ilk be meslek alınmı tır), u meslekler ön plana çıkmaktadır; “*Makine Teknisyeni (Genel), Tekstil Teknikeri, Alüminyum Do ramacı, Oksijen ve Elektrik Kaynakçısı (Genel), El ve Makine Diki çisi (Genel), Di er Elyaf Hazırlayıcıları, Diki Makinesi Operatörü (Kuma), Örgü Makinesi çisi (El Tezgahı), Makine Mühendisi, (Genel), Demirci (Makine ile)*”
- e) KUR tarafından düzenlenen ve katılımcı sayısının en çok oldu u kurslar 2005 – 2007 döneminde birlikte sıralandı ında (her yıla ait ilk be kurs alınmı tır), u kurslar ön plana çıkmaktadır; “*Metal çili i, Halı Kilim Dokuma, Mobilya Cilacılı ı, El Ve Makine Diki çisi, Mozaik Mermer leme, Gazaltı Kaynakçısı, Mobilya Kaplamacılı ı, Ark Kaynakçılı ı, Mobilya çili i, Kaynakçı (Genel), Bilgisayar Destekli Tasarım*”
- f) Bölgede ihtiyacın ço unlukla tekstil ve metal sanayi sektörlerine yönelik oldu u görülmektedir. Bölgede verilmi olan mobilya sektörü ile ilgili

kursların ihtiyacı kar ıladı ı ilk be meslekte görülmemekte, ancak ilk on mesle e bakıldı ında ise ihtiyacı kar ıladı ı söylenebilir. Her iki ara tırmada da ön plana çıkan Diki Makinesi Operatörlü ü ve Ütücü mesleklerinde ise belirtilen yıllar arasında hiçbir kurs verilmemi tir. Ayakkabı malatçılı ı, Cam Oymacılı ı, Mozaik Mermer leme ve Otomotiv Montaj çili i kurslarının ise ihtiyaçlara cevap verememektedir. Genel olarak bakıldı ında ise ihtiyaç duyulan ve temininde güçlük çekilen meslekler ile açılan kurslar arasında nispi olarak paralellik bulunmaktadır.

4.7 KARADENİZ BÖLGESİ

4.7.1 KUR Tarafından Sanayideki Mesleklere Yönelik Düzenlenen Kurslar

Karadeniz Bölgesi'ndeki illerde KUR tarafından 2005, 2006 ve 2007 yıllarında sanayiye yönelik düzenli olarak verilmi olan *i gücü yeti tirme kurslarının ve bu kurslara katılımların Bölge düzeyinde mesleklere göre dağılımı* a a rdaki tablolarda yer almaktadır.

Tablo 51: KUR Tarafından Sanayideki Mesleklere Yönelik Düzenlenen Kurslar - 2005 (Karadeniz)

Kursun Adı	Kurs Sayısı	Katılımcı
Diki Makinesi Operatörlü ü	15	280
Konfeksiyon çili i	4	130
Sandalye Tamiri Kursu	1	40
Elektrik Tesisatçılı ı	3	37
Halı-Kilim Dokuma	1	13
Mobilyacılık	1	12
Overlok ve Düz Diki Kursu	1	12
Rize Bezi Dokumacılı ı	1	12
Tekstil Sanayi Makine Operatörlü ü	1	12
A aç Oyma çili i	1	10
Toplam	29	558

Karadeniz Bölgesinde; KUR tarafından 2005 yılında sanayideki mesleklere yönelik olarak toplam 29 kurs açılmı ken, bu kurslara katılımcı sayısı 558'dir. Katılımcı sayısının en fazla oldu u ilk 5 kurs; “*Diki Makinesi Operatörlü ü (280), Konfeksiyon çili i (130), Sandalye Tamiri Kursu (40), Elektrik Tesisatçılı ı (37) ve Halı-Kilim Dokuma (13)*” kurslarıdır. Bu dönemde, Bölgede KUR tarafından sanayi mesleklerine yönelik olarak verilmi olan kurslar, yukarıdaki Tablo'da ayrıntılı olarak görülebilir.

Tablo 52: KUR Tarafından Sanayideki Mesleklere Yönelik Düzenlenen Kurslar - 2006 (Karadeniz)

Kursun Adı	Kurs Sayısı	Katılımcı
Konfeksiyon çili i	6	258
Diki Makinesi Operatörü	5	78
Halı-Kilim Dokuma	2	30
Kaynakçı (Genel)	2	26
Ayakkabı malat	2	21
Mobilya Dö emecili i	1	20
Ark Kaynakçılı ı	1	17
Elektrikli Ev Aletleri Bakım Onarım	1	15
Trabzon i Fanila Üretimi	1	15
Rize Bezi Dokumacılı ı (Feritiko)	1	14
Makine Diki çisi	1	10
Metal Levha çisi	1	10
Tekstil Baskısı	1	10
Do algaz Sıhhi Tesisat Politen Kaynakçılı ı	1	8
Toplam	26	532

Karadeniz Bölgesinde; KUR tarafından 2006 yılında sanayideki mesleklere yönelik olarak toplam 26 kurs açılmıştır, bu kurslara katılımcı sayısı 532'dir. Katılımcı sayısının en fazla olduğu ilk 5 kurs; "Konfeksiyon çisi (258), Diki Makinesi Operatörü (78), Halı-Kilim Dokuma (30), Kaynakçı (Genel) (26) ve Ayakkabı malat (21)" kurslarıdır. Bu dönemde, Bölge genelinde KUR tarafından sanayi mesleklerine yönelik olarak verilmiş olan kurslar, yukarıdaki Tablo'da ayrıntılı olarak görülebilir.

Tablo 53: KUR Tarafından Sanayideki Mesleklere Yönelik Düzenlenen Kurslar - 2007 (Karadeniz)

Kursun Adı	Kurs Sayısı	Katılımcı
Konfeksiyon çili i	8	173
Rize Bezi Dokumacılı ı	2	60
Diki Makinesi Operatörü	2	50
Elektrik Tesisatçılı ı	3	50
Ayakkabı malatı	2	49
Mobilya Dö eme	2	36
Elektrik Elektronik Ev Aletleri Bakım Onarım	2	30
Overlokçu	2	30
Halı-Kilim Dokuma	1	22
A aç leri	1	20
Gazaltı Kaynakçılı ı	1	14
Çini ve Ah ap Boyama	1	12
Dökümcülük	1	12
Kaynakçı (Genel)	1	12
Toplam	29	570

Karadeniz Bölgesinde; KUR tarafından 2007 yılında (30 Kasım itibarıyla) sanayideki mesleklere yönelik olarak toplam 29 kurs açılmıştır, bu kurslara katılımcı sayısı 570'dir. Katılımcı sayısının en fazla olduğu ilk 5 kurs; "Konfeksiyon çisi (173),

Rize Bezi Dokumacılığı (60), Diki Makinesi Operatörü (50), Elektrik Tesisatçılığı (50) ve Ayakkabı malatı (49)” kurslarıdır. Bu dönemde, Bölge genelinde KUR tarafından sanayi mesleklerine yönelik olarak verilmiş olan kurslar, yukarıdaki Tablo’da ayrıntılı olarak görülebilir.

4.7.2 Kursların ihtiyaca uygunluğunun Değerlendirilmesi

Karadeniz Bölgesi’ndeki illerde KUR tarafından 2005, 2006 ve 2007 yıllarında düzenli olarak verilmiş olan *i gücü yeti tirme kurslarının*, MEGEP tarafından yapılmış olan “2005 gücü Piyasası Ve Beceri ihtiyaçları ncelemesi” ile KUR tarafından uygulanmış olan “2006 Yılı gücü Piyasası Bilgileri Anketi” sonuçlarına göre ortaya çıkan, *en çok ihtiyaç duyulan sanayi meslekleri* ve *temininde en çok güçlük çekilen sanayi meslekleri* açısından ihtiyacı karılama durumu değerlendirildiğinde şu sonuçlara ulaşılmaktadır:

- a) Bölgede KUR tarafından sanayiye yönelik olarak açılan kurs sayısı 2005’ten 2007’ye sırasıyla; 29, 26 ve 29’dur. 2005’ten 2007’ye KUR tarafından Türkiye genelinde düzenlenmiş olan sanayi kurslarının toplamına bakıldığında sırasıyla; 98, 343, 367’dir. Belirtilen yıllar arasında Bölgede sanayiye yönelik açılan kursların Türkiye genelinde düzenlenmiş olan sanayi kursları içindeki payı sırasıyla; %29,6, %7,6, %7,9’dur.
- b) Bölgede sanayiye yönelik kurslara katılımcı sayılarına bakıldığında ise, 2005’ten 2007’ye sırasıyla; 558, 532 ve 570’tir. 2005’ten 2007’ye KUR tarafından Türkiye genelinde düzenlenmiş olan sanayi kurslarına katılanların toplamına bakıldığında, sırasıyla; 1674, 6777, 10470’tir. Belirtilen yıllar arasında Bölgede sanayiye yönelik kurslara katılanların Türkiye genelindeki sanayi kursları katılımcı sayısı içindeki payı sırasıyla; %33,3, %7,9, %5,4’tür.
- c) MEGEP ve KUR çalışmaları sonuçlarına göre en çok ihtiyaç duyulan sanayi meslekleri birlikte sıralandığında (her iki çalışmadaki ilk beş meslek alınmıştır), şu meslekler ön plana çıkmaktadır; “*Mobilya malatçısı, Oto Elektrikçi, Makine Teknisyeni (Motor Ve Makine), Diğer Elektrik Teknisyenleri, Diğer Plastik Mamuller malatçıları, Diğer Kesiciler, Sayacılar, Diki çiler ve ilgili çiler, Diki Makinesi Operatörü (Kuma)*”,

Elektronik Teknisyeni (Genel), Makineci (Diki) ve Torna Tezgahu Operatörü (Tornacı)”

- d) MEGEP ve KUR çalı maları sonuçlarına göre temininde en çok güçlük çekilen sanayi meslekleri birlikte sıralandı nda (her iki çalı madaki ilk be meslek alınmı tır), u meslekler ön plana çıkmaktadır; *“Oto Bakım-Onarımcısı, Makine Teknisyeni (Genel), Elektrikçi (Genel), Tamirci-Makinist (Pedallı Araçlar) ve Elektrik Teknisyeni (Genel)”* *“Makineci (Diki), Overlok Makinesi Operatörü, Di er Kesiciler, Sayacılar, Diki çiler ve İgili çiler ile El ve Makine Diki çisi (Genel)”*
- e) KUR tarafından düzenlenen ve katılımcı sayısının en çok oldu u kurslar 2005 – 2007 döneminde birlikte sıralandı nda (her yıla ait ilk be kurs alınmı tır), u kurslar ön plana çıkmaktadır; *“Diki Makinesi Operatörlü ü, Konfeksiyon çili i, Kaynakçı (Genel), Halı-Kilim Dokuma, Sandalye Tamiri Kursu, Ayakkabı malat, Rize Bezi Dokumacılı ı, Elektrik Tesisatçılı ı”*
- f) Bölgede ihtiyacın ço unlukla mobilya, tekstil ve oto sanayi sektörlerine yönelik oldu u söylenebilir. Tekstil sanayiine yönelik olarak açılan kurslar ihtiyaç duyulan ve kar ılanmasında güçlük çekilen mesleklerle paralellik gösterdi i ve ihtiyaca uygun oldu u görülmektedir. Mobilya sektörüne yönelik açılan kurslar ilk be kurs arasında görülmemekle birlikte düzenlenmi olan di er kurslara bakıldı nda mobilyacılık ile ilgili kursların açılmı oldu u görülmektedir. Ayrıca bölgede oto sanayiine yönelik mesleklere ihtiyaç duyuldu u, ancak açılan kurslara bakıldı nda oto sanayiine yönelik olarak düzenlenmi olan bir kursun olmadı ı dikkat çeken önemli bir husustur.

4.8 GÜNEYDO U ANADOLU BÖLGES

4.8.1 KUR Tarafından Sanayideki Mesleklere Yönelik Düzenlenen Kurslar

Güneydo u Anadolu Bölgesi’ndeki illerde KUR tarafından 2005, 2006 ve 2007 yıllarında sanayiye yönelik düzenli olarak verilmi olan *i gücü yeti türme kurslarının ve bu kurslara katılımların Bölge düzeyinde mesleklere göre da ılımı* a a ıdaki tablolarda yer almaktadır.

Tablo 54: KUR Tarafından Sanayideki Mesleklere Yönelik Düzenlenen Kurslar - 2005 (Güneydo u Anadolu)

Kursun Adı	Kurs Sayısı	Katılımcı
Elektrik Tesisatçılı ı	3	35
Fantezi plik Üretimi	2	42
Konfeksiyon çili i	2	35
Kutnukuma Dokuma Kursu	2	28
Endüstriyel Bakım Onarım Kursu	1	20
Endüstriyel Otomasyon	1	16
PVC Do rama Kursu	1	16
Biçi Diki Kursu	1	15
Mobilyacılık	1	15
Toplam	14	222

Güneydo u Anadolu Bölgesinde; KUR tarafından 2005 yılında sanayideki mesleklere yönelik olarak toplam 14 kurs açılmışken, bu kurslara katılımcı sayısı 222'dir. Katılımcı sayısının en fazla olduğu ilk 5 kurs; “*Elektrik Tesisatçılı ı (35), Fantezi plik Üretimi (42), Konfeksiyon çili i (35), Kutnukuma Dokuma Kursu (28) ve Endüstriyel Bakım Onarım Kursu (20)*” kurslarıdır. Bu dönemde, Bölge genelinde

KUR tarafından sanayi mesleklerine yönelik olarak verilen olan kurslar, yukarıdaki Tablo'da ayrıntılı olarak görülebilir.

Tablo 55: KUR Tarafından Sanayideki Mesleklere Yönelik Düzenlenen Kurslar - 2006 (Güneydo u Anadolu)

Kursun Adı	Kurs Sayısı	Katılımcı
Elektrik Tesisatçılı ı	2	32
Konfeksiyon çisi	2	28
plikçi	2	22
Diki Makinesi Operatörü	1	20
Halı-Kilim Dokuma	1	20
Biçi-Diki	1	19
Kaynakçı (Genel)	1	15
Mobilyacı	1	12
Çuval Dokuma	1	8
Toplam	12	176

Güneydo u Anadolu Bölgesinde; KUR tarafından 2006 yılında sanayideki mesleklere yönelik olarak toplam 12 kurs açılmışken, bu kurslara katılımcı sayısı 176'dır. Katılımcı sayısının en fazla olduğu ilk 5 kurs; “*Elektrik Tesisatçılı ı (32), Konfeksiyon çisi (28), plikçi (22), Diki Makinesi Operatörü (20) ve Halı-Kilim Dokuma (20)*” kurslarıdır. Bu dönemde, Bölge genelinde KUR tarafından sanayi mesleklerine yönelik olarak verilen olan kurslar, yukarıdaki Tablo'da ayrıntılı olarak görülebilir.

Tablo 56: KUR Tarafından Sanayideki Mesleklere Yönelik Düzenlenen Kurslar - 2007 (Güneydo u Anadolu)

Kursun Adı	Kurs Sayısı	Katılımcı
Konfeksiyon çisi	4	251
Nakı çı	8	166
Biçki-Diki	7	147
Elektrik Tesisatçılı ı	3	50
Akrilik plik E itimi	3	48
Kaynakçı (Genel)	3	39
Çuval Dokuma	2	36
Mobilyacı	2	30
plikçi	1	20
Auto-Cad	1	15
Diki Makinesi Operatörü	1	15
Gazaltı Kaynakçısı	1	15
Metal Levha çisi	1	15
Oto Bakım Onarımı	1	15
Desinatör	1	12
Elektronik	1	12
Halı-Kilim Dokuma	1	12
PVC	1	12
Sabun Üretimi	1	10
Toplam	43	920

Güneydo u Anadolu Bölgesinde; KUR tarafından 2007 yılında (30 Kasım itibariyle) sanayideki mesleklere yönelik olarak toplam 43 kurs açılmı ken, bu kurslara katılımcı sayısı 920'dir. Katılımcı sayısının en fazla oldu u ilk 5 kurs; “*Konfeksiyon çisi (251), Nakı çı (166), Biçki-Diki (147), Elektrik Tesisatçılı ı (50) ve Akrilik plik E itimi (48)*” kurslarıdır. Bu dönemde, Bölge genelinde KUR tarafından sanayi mesleklerine yönelik olarak verilmi olan kurslar, yukarıdaki Tablo'da ayrıntılı olarak görülebilir.

4.8.2 Kursların İhtiyaca Uygunlu unun De erlendirilmesi

Güneydo u Anadolu Bölgesi'ndeki illerde KUR tarafından 2005, 2006 ve 2007 yıllarında düzenli olarak verilmi olan *i gücü yeti tirme kurslarının*, MEGEP tarafından yapılmı olan “2005 gücü Piyasası Ve Beceri İhtiyaçları ncelemesi” ile KUR tarafından uygulanmı olan “2006 Yılı gücü Piyasası Bilgileri Anketi” sonuçlarına göre ortaya çıkan, *en çok ihtiyaç duyulan sanayi meslekleri ve temininde en çok güçlük çekilen sanayi meslekleri* açısından ihtiyacı kar ılama durumu de erlendirildi inde u sonuçlara ula ılmaktadır:

- a) Bölgede KUR tarafından sanayiye yönelik olarak açılan kurs sayısı 2005'ten 2007'ye sırasıyla; 14, 12 ve 43'dür. 2005'ten 2007'ye KUR

tarafından Türkiye genelinde düzenlenmi olan sanayi kurslarının toplamına bakıldı ında sırasıyla; 98, 343, 367'dir. Belirtilen yıllar arasında Bölgede sanayiye yönelik açılan kursların Türkiye genelinde düzenlenmi olan sanayi kursları içindeki payı sırasıyla; %14,3, %3,5, %11,7'dir.

- b) Bölgede sanayiye yönelik kurslara katılımcı sayılarına bakıldı ında ise, 2005'ten 2007'ye sırasıyla; 222, 176 ve 920'dir. 2005'ten 2007'ye KUR tarafından Türkiye genelinde düzenlenmi olan sanayi kurslarına katılanların toplamına bakıldı ında, sırasıyla; 1674, 6777, 10470'tir. Belirtilen yıllar arasında Bölgede sanayiye yönelik kurslara katılanların Türkiye genelindeki sanayi kursları katılımcı sayısı içindeki payı sırasıyla; %13,3, %2,6, %8,8'dir.
- c) MEGEP ve KUR çalı maları sonuçlarına göre en çok ihtiyaç duyulan sanayi meslekleri birlikte sıralandı ında (her iki çalı madaki ilk be meslek alınımı tır), u meslekler ön plana çıkmaktadır; “*Makine Teknikeri, Dokumacı (Dokuma Makineleri Operatörü), Halı Dokuyucu (Otomatik Tezgah), plikçi (Ring/Vater/Vargel) ve Elektrik Teknisyeni (Genel), Makineci (Diki), Di er Kesiciler, Sayacılar, Diki çiler ve lgili çiler, Bobin-Katlama-Büküm Makine Operatörü*”
- d) MEGEP ve KUR çalı maları sonuçlarına göre temininde en çok güçlük çekilen sanayi meslekleri birlikte sıralandı ında (her iki çalı madaki ilk be meslek alınımı tır), u meslekler ön plana çıkmaktadır; “*Oksijen Ve Elektrik Kaynakçısı (Genel), Halı Onarıcı (Makine le), Elektrik Teknikeri, Oto Kaportacı ve Oto Elektrikçi, Di er Kesiciler, Sayacılar, Diki çiler ve lgili çiler, plikçi (Ring/Vater/Vargel), Makineci (Diki), Metal Levha çisi (Genel) ve El ve Makine Diki çisi (Genel)*”
- e) KUR tarafından düzenlenen ve katılımcı sayısının en çok oldu u kurslar 2005 – 2007 döneminde birlikte sıralandı ında (her yıla ait ilk be kurs alınımı tır), u kurslar ön plana çıkmaktadır; “*Elektrik Tesisatçılı ı, Fantezi plik Üretimi, Konfeksiyon çili i, Kutnukuma Dokuma Kursu, Endüstriyel Bakım Onarım Kursu, Elektrik Tesisatçılı ı, plikçi, Diki Makinesi Operatörü, Halı-Kilim Dokuma, Konfeksiyon çisi, Nakı çı, Biçki-Diki , Akrilik plik E itimi*”
- f) Bölgede ihtiyacın ço unlukla tekstil ve metal sanayi sektörlerine yönelik oldu u, ayrıca oto sanayiine yönelik ihtiyacında ortaya çıktı ı

görülmektedir. 2005–2007’de KUR tarafından verilen kursların tekstil sanayiinde ki mesleklerle paralel oldu u, metal ve oto sanayiinde ki mesleklere yönelik kursların ise verilen ilk be kurs arasında olmadığı, ancak diğer verilen kurslar arasında yer aldığı görülmektedir. Genel olarak bakıldığında ise bölgede ihtiyaç duyulan ve temininde güçlük çekilen sanayi meslekleri ile açılan kurslar arasında ciddi bir paralellik bulunmaktadır.

4.9 DO U ANADOLU BÖLGESİ

4.9.1 KUR Tarafından Sanayideki Mesleklere Yönelik Düzenlenen Kurslar

Do u Anadolu Bölgesi’ndeki illerde KUR tarafından 2005, 2006 ve 2007 yıllarında sanayiye yönelik düzenli olarak verilmi olan *i gücü yeti tirme kurslarının ve bu kurslara katılımların Bölge düzeyinde mesleklere göre dağılımı* aşağıdaki tablolarda yer almaktadır.

Tablo 57: KUR Tarafından Sanayideki Mesleklere Yönelik Düzenlenen Kurslar - 2005 (Do u Anadolu)

Kursun Adı	Kurs Sayısı	Katılımcı
Elektrik Tesisatçılığı	2	40
Halı-Kilim Dokuma	2	34
Konfeksiyon Kuru Temizleme	1	20
Mobilya çili i	1	20
Mermer lemecili i	1	10
Mobilya Dekorasyon Kursu	1	10
Toplam	8	134

Do u Anadolu Bölgesinde; KUR tarafından 2005 yılında sanayideki mesleklere yönelik olarak toplam 8 kurs açılmışken, bu kurslara katılımcı sayısı 134’dür. Katılımcı sayısının en fazla olduğu ilk 5 kurs; “*Elektrik Tesisatçılığı (40), Halı-Kilim Dokuma (34), Konfeksiyon Kuru Temizleme (20), Mobilya çili i (20) ve Mermer lemecili i (10)*” kurslarıdır. Bu dönemde, Bölge genelinde KUR tarafından sanayi mesleklerine yönelik olarak verilmi olan kurslar, yukarıdaki Tablo’da ayrıntılı olarak görülebilir.

Tablo 58: KUR Tarafından Sanayideki Mesleklere Yönelik Düzenlenen Kurslar - 2006 (Do u Anadolu)

Kursun Adı	Kurs Sayısı	Katılımcı
Konfeksiyon çisi	1	40
Halı-Kilim Dokuma	2	36
Elektronik	1	30
Ayakkabı malatı	1	20
Argon Kaynakçı	1	15
Elektrik Tesisatçılı ı	1	15
Makineci Kursu	1	15
Oto Bakım-Onarım	1	15
Overlokçuluk	1	15
Çifti ne	1	14
Bilgisayar Destekli Tasarım	1	12
Denim Kuma	1	12
Mermer lemecili i	1	9
Toplam	14	248

Do u Anadolu Bölgesinde; KUR tarafından 2006 yılında sanayideki mesleklere yönelik olarak toplam 14 kurs açılmışken, bu kurslara katılımcı sayısı 248'dir. Katılımcı sayısının en fazla olduğu ilk 5 kurs; “*Konfeksiyon çisi (40), Halı-Kilim Dokuma (36), Elektronik (30), Ayakkabı malatı (20) ve Argon Kaynakçı (15)*” kurslarıdır. Bu dönemde, Bölge genelinde KUR tarafından sanayi mesleklerine yönelik olarak verilmiş olan kurslar, yukarıdaki Tablo’da ayrıntılı olarak görülebilir.

Tablo 59: KUR Tarafından Sanayideki Mesleklere Yönelik Düzenlenen Kurslar - 2007 (Do u Anadolu)

Kursun Adı	Kurs Sayısı	Katılımcı
Halı-Kilim Dokuma	9	187
Elektrik Tesisatçılı ı	6	84
Konfeksiyon çisi	4	53
Cam Mozaik çili i	3	45
Çuval Dokuma	1	45
Trikotaj	2	35
Kaynakçı (Genel)	2	30
Nakı çı	1	25
Ark Kaynakçılı ı	2	24
Do al Boya Kök Boya Hazırlama	1	16
Trikotaj Çorap Örne	1	15
Mobilyacı	1	10
Toplam	33	569

Do u Anadolu Bölgesinde; KUR tarafından 2007 yılında (30 Kasım itibariyle) sanayideki mesleklere yönelik olarak toplam 33 kurs açılmışken, bu kurslara katılımcı sayısı 569’dur. Katılımcı sayısının en fazla olduğu ilk 5 kurs; “*Halı-Kilim Dokuma (187), Elektrik Tesisatçılı ı (84), Konfeksiyon çisi (53), Cam Mozaik çili i (45) ve Çuval Dokuma (45)*” kurslarıdır. Bu dönemde, Bölge genelinde KUR

tarafından sanayi mesleklerine yönelik olarak verilmi olan kurslar, yukarıdaki Tablo'da ayrıntılı olarak görülebilir.

4.9.2 Kursların ihtiyaca Uygunlu unun De erlendirilmesi

Do u Anadolu Bölgesi'ndeki illerde KUR tarafından 2005, 2006 ve 2007 yıllarında düzenli olarak verilmi olan *i gücü yeti tirme kurslarının*, KUR tarafından uygulanmı olan "2006 Yılı gücü Piyasası Bilgileri Anketi" sonuçlarına göre ortaya çıkan, *en çok ihtiyaç duyulan sanayi meslekleri* ve *temininde en çok güçlük çekilen sanayi meslekleri* açısından ihtiyacı kar ılama durumu de erlendirildi inde u sonuçlara ula ılmaktadır:

- a) Bölgede KUR tarafından sanayiye yönelik olarak açılan kurs sayısı 2005'ten 2007'ye sırasıyla; 8, 14 ve 33'tür. 2005'ten 2007'ye KUR tarafından Türkiye genelinde düzenlenmi olan sanayi kurslarının toplamına bakıldı ında sırasıyla; 98, 343, 367'dir. Belirtilen yıllar arasında Bölgede sanayiye yönelik açılan kursların Türkiye genelinde düzenlenmi olan sanayi kursları içindeki payı sırasıyla; %8,2, %4,1, %9'dur.
- b) Bölgede sanayiye yönelik kurslara katılımcı sayılarına bakıldı ında ise, 2005'ten 2007'ye sırasıyla; 134, 248 ve 569'dur. 2005'ten 2007'ye KUR tarafından Türkiye genelinde düzenlenmi olan sanayi kurslarına katılanların toplamına bakıldı ında, sırasıyla; 1674, 6777, 10470'tir. Belirtilen yıllar arasında Bölgede sanayiye yönelik kurslara katılanların Türkiye genelindeki sanayi kursları katılımcı sayısı içindeki payı sırasıyla; %8, %3,7, %5,4'tür.
- c) KUR anketi sonuçlarına göre en çok ihtiyaç duyulan sanayi mesleklerine bakıldı ında u meslekler ön plana çıkmaktadır; "*El ve Makine Diki çisi (Genel), Mermerci ve Süsleme Ta çısı, Elektrik Operatörü (Enerji Merkezi), Ütücü ve Elektrikçi (Genel)*"
- d) KUR anketi sonuçlarına göre temininde en çok güçlük çekilen sanayi mesleklerine bakıldı ında u meslekler ön plana çıkmaktadır; "*El ve Makine Diki çisi (Genel), Ütücü, Di er Kesiciler, Sayacılar, Diki çiler ve lgili çiler, Oksijen ve Elektrik Kaynakçısı (Genel) ve Elektrik Teknisyeni (Genel)*"
- e) KUR tarafından düzenlenen ve katılımcı sayısının en çok oldu u kurslar 2005 – 2007 döneminde birlikte sıralandı ında (her yıla ait ilk be kurs

alınmıştır), bu kurslar ön plana çıkmaktadır; “*Elektrik Tesisatçılığı, Halı-Kilim Dokuma, Konfeksiyon Kuru Temizleme, Mobilya Çilisi, Mermer Lemecili, Konfeksiyon Çisi, Elektronik, Ayakkabı Malatçılığı, Argon Kaynakçılığı, Cam Mozaik Çilisi, Çuval Dokuma*”

- f) Bölgede ihtiyacın çoklukla tekstil sanayi sektörlerine yönelik olduğu, mermer çilisi ve elektrik-elektronik ile ilgili mesleklerin de ön plana çıktığı görülmektedir. 2005–2007’de KUR tarafından verilen tekstil sanayiine yönelik kursların ihtiyaçlar ile paralellik gösterdiği, ancak öne çıkan El ve Makine Diki çisi’ne yönelik hiç kurs açılmadığı görülmektedir. Öne çıkan mermer çilisi ve elektrik-elektronik ile ilgili kurslar ise verilmiş olup ihtiyaca yöneliktir. İhtiyaç duyulan ve temininde güçlük çekilen sanayi meslekleri ile açılan kurslar arasında paralellik bulunmaktadır. Ancak, her iki ara tırma sonucunda ortaya çıkan öncelikli mesleklerden olmamasına rağmen verilen Ayakkabı malatçılığı kursunun ihtiyaca uygunluğundan söz etmek güçtür.

4.10 TÜRK YE GENEL

4.10.1 KUR Tarafından Sanayideki Mesleklere Yönelik Düzenlenen Kurslar

Türkiye genelinde KUR tarafından 2005, 2006 ve 2007 yıllarında sanayiye yönelik düzenli olarak verilmiş olan *i gücü yeti tirme kurslarının ve bu kurslara katılımların Türkiye genelinde mesleklere göre dağılımı* aşağıdaki tablolarda yer almaktadır.

Tablo 60: KUR Tarafından Sanayideki Mesleklere Yönelik Düzenlenen Kurslar - 2005 (Türkiye Geneli)

Kursun Adı	Kurs Sayısı	Katılımcı
Diki Makinesi Operatörlü ü	15	280
Konfeksiyon çilisi	7	185
Kablo A 1 Montaj Operatörü	9	178
Elektrik Tesisatçılığı	9	127
CNC Operatörlü ü	4	54
Halı-Kilim Dokuma	3	49
Mobilya Ve A aç leri Kursu	3	47
Ayakkabı malatçılığı	3	45
Fantezi plik Üretimi	2	42
Çinicilik	2	40
Konfeksiyon Makinesi Diki Operatörü Kursu	2	40
Mobilya çilisi	2	40

<i>Tablo 60'ın Devamı</i>		
Kursun Adı	Kurs Sayısı	Katılımcı
Metal çili i	2	30
Vaterci	2	30
Kutnukuma Dokuma Kursu	2	28
Oto Bakım Onarım	1	28
Dö emecilik	2	26
Auto Cad	2	20
Endüstriyel Bakım Onarım Kursu	1	20
Gazaltı Kaynakçılı ı	1	20
Konfeksiyon Kuru Temizleme	1	20
Kuma Kesim Ve Diki Kursu	1	20
Mobilya Dekorasyon Kursu	2	20
Ütücü Ve Makineci	1	19
Tel Yay Mekanik çili i	1	18
So uk Demir Kaynakçılı ı	1	17
Endüstriyel Otomasyon	1	16
PVC Do rama Kursu	1	16
Biçki Diki Kursu	1	15
El le Halı Dokuma Kursu	1	13
El Ve Makine Diki çili i	1	12
Mobilya Cilacılı ı Kursu	1	12
Overlok ve Düz Diki Kursu	1	12
Rize Bezi Dokumacılı ı	1	12
Tekstil Sanayi Makine Operatörlü ü	1	12
Makine Diki çili i	1	11
A aç Oyma çili i	1	10
Demir Do rama Kursu	1	10
Kaynakçılık	1	10
Kuma Onarım Kursu	1	10
Mermer lemecili i	1	10
Mobilya Dö eme Kursu	1	10
Toplam	98	1674

Türkiye genelinde; KUR tarafından 2005 yılında sanayideki mesleklere yönelik olarak toplam 98 kurs açılmışken, bu kurslara katılımcı sayısı 1674'tür. Katılımcı sayısının en fazla olduğu ilk 10 kurs; “Diki Makinesi Operatörlü ü(280), Konfeksiyon çili i (185), Kablo A ı Montaj Operatörü (178), Elektrik Tesisatçılı ı (127) ve CNC Operatörlü ü (54), Halı-Kilim Dokuma (49), Mobilya ve A aç leri (47), Ayakkabı malatçısı (45), Fantezi plik Üretimi (42), Çinicilik (40).” kurslarıdır. Bu dönemde, Türkiye genelinde KUR tarafından sanayi mesleklerine yönelik olarak verilmiş olan kurslar, yukarıdaki Tablo’da ayrıntılı olarak görülebilir.

Tablo 61: KUR Tarafından Sanayideki Mesleklere Yönelik Düzenlenen Kurslar - 2006 (Türkiye Geneli)

Kursun Adı	Kurs Sayısı	Katılımcı
Kablo A 1 Montaj Operatörü	136	2989
Punta Kaynak ve Makine Montaj	45	878
Konfeksiyon çisi	14	478
Diki Makinesi Operatörü.	12	197
Halı-Kilim Dokuma	10	179
El ve Makine Diki çisi	7	143
Overlokçu	2	143
Kaynakçı (Genel)	8	123
Mobilya Dö emecili i	6	105
Gazaltı Kaynakçısı	5	86
Elektrik Tesisatçılı 1	4	85
Mekatronik Operatörü	3	70
Kalite Kontrol	4	63
Ayakkabı malatı	4	60
Argon Kaynakçılı 1	4	56
Makineci	3	54
CNC Tezgah Operatörü	3	42
Mobilya Terzili i	3	42
plikçi	4	38
Alüminyum Kaplama	2	35
Elektrikli Ev Aletleri Bakım Onarım	2	34
Desinatör	2	33
Forklift Operatörü	2	33
Bilgisayar Destekli Tasarım	2	32
Mobilyacı	2	32
Makine Montaj	2	31
Plastik Pres	2	31
Elektronik	1	30
Kesme Operatörü (Kuma)	2	30
Mozaik Mermer Süs.Ta .	1	30
Konfeksiyon Makineleri Kullanımı	2	29
Ayakkabı Sayacılı 1	2	27
Mobilya Kaplamacılı 1	1	20
PVC Mamül çili i	1	20
Trikotaj Çorap Örne	1	20
Ütücü	1	20
Biçki-Diki	1	19
Kenefe Bezi Dokuma	1	19
Trikotaj	2	18
Vater Takımcı	1	18
Ark Kaynakçılı 1	1	17
Ah ap Boyama	1	15
Auto-Cad	1	15
Cam Oymacılı 1	1	15
Çifti ne	1	15
Oto Bakım-Onarım	1	15
Otomotiv Montaj çili i	1	15
Plastik Kalıp Ve Tezgah Bakım Onarım	1	15
Pres Tezgahı Operatörü	1	15
Trabzon i Fanila Üretimi	1	15
Nakı çı	1	14
Rize Bezi Dokumacılı 1 (Feritiko)	1	14
Katlama çisi (Kuma)	1	13

<i>Tablo 61'in Devamı</i>		
Kursun Adı	Kurs Sayısı	Katılımcı
Oksi-Asetilen Kaynak Operatörü	1	13
Bakır Levha leme	1	12
Denim Kuma	1	12
So uk Demirci	1	12
A aç leri	1	10
Bilgisayarlı Nakı Desen Hazırlama	1	10
Çini Desinatörlü ü	1	10
Demir Do rama Ve Çelik E ya	1	10
pek Kuma Dokuma Ve Boyama	1	10
Makine Diki çisi	1	10
Marangozluk	2	10
Metal Levha çisi	1	10
Plastik Mamulleri çisi	1	10
PVC Do rama ve malatı	1	10
Tekstil Baskısı	1	10
Mermer lemecili i	1	9
Çuval Dokuma	1	8
Do algaz Sıhhi Tesisat Politen Kaynakçılı ı	1	8
Dokuma Makinesi Operatörü	1	8
Toplam	343	6777

Türkiye genelinde; KUR tarafından 2006 yılında sanayideki mesleklere yönelik olarak toplam 343 kurs açılmışken, bu kurslara katılımcı sayısı 6777'dir.

Katılımcı sayısının en fazla olduğu ilk 10 kurs; “Kablo A ı Montaj Operatörü(2989), Punta Kaynak Ve Makine Montaj(878), Konfeksiyon çisi(478), Diki Makinesi Operatörü(197) ve Halı-Kilim Dokuma (179) El ve Makine Diki çisi (143), Overlokçu (143), Kaynakçı(Genel) (123), Mobilya Dö emecili i (105), Gazaltı Kaynakçılı ı (86)” kurslarıdır.

Bu dönemde, Türkiye genelinde KUR tarafından sanayi mesleklerine yönelik olarak verilmiş olan kurslar, yukarıdaki Tablo'da ayrıntılı olarak görülebilir.

Tablo 62: KUR Tarafından Sanayideki Mesleklere Yönelik Düzenlenen Kurslar - 2007 (Türkiye Geneli)

Kursun Adı	Kurs Sayısı	Katılımcı
Kablo A 1 Montaj Operatörü	80	3758
Punta Kaynak ve Makine Montaj	11	1815
Kaynakçı (Genel)	38	666
Konfeksiyon çisi	24	607
Halı-Kilim Dokuma	16	301
Elektrik Tesisatçılı 1	18	299
Oto Montaj çisi	11	230
Nakı çı	11	213
Diki Makinesi Operatörü	11	178
Biçki-Diki	8	166
Oto Boyacılı 1	8	159
Mobilya Dö eme	6	146
Gazaltı Kaynakçısı	7	107
Auto-Cad	6	92
Ark Kaynakçılı 1	8	91
Çuval Dokuma	3	81
Mobilya çili i	6	80
CNC Tezgah Operatörü	4	72
Kalite Kontrol	3	70
Ayakkabı malatı	4	67
Rize Bezi Dokumacılı 1	2	60
Konfeksiyon Makinesi Kullanımı	4	54
Elektrik Elektronik Ev Aletleri Bakım Onarım	4	49
Akrilik plik E itimi	3	48
Trikotaj Çorap Örne	3	47
Cam Mozaik Dö emecili i	3	45
Çini Ve Seramik Süsleyicisi	3	45
plikçi	2	40
Mermer Mozaik Dizgi	2	36
Trikotaj	2	35
Ayakkabı Sayacılık	1	30
Bilgisayar Destekli Tasarım	2	30
Mermer leme Ve Ta Süs.	1	30
Overlokçu	2	30
So uk Demircilik	2	30
Di er Cam Ve Seramik Fırın çisi	2	29
Forklift Operatörü	2	29
Freze Tezgah Operatörlü ü	2	29
Mekatronik	2	28
Desinatörlük	2	27
Dokuma Makinesi Operatörü	1	25
Sabun Üretimi	2	24
A aç leri	1	20
Makineci	1	20
Mekanikçi(Hidrolik)	1	20
Plastik Enjeksiyon Operatörü	1	20
Plastik malat çili i	1	20
Torna Tezgah Operatörlü ü	1	20
Vater Takımcı	1	20
El ve Makine Diki çisi	1	17
Elektronik	2	17
Do al Boya Kök Boya Hazır.	1	16
Ah ap Boyama	1	15

Tablo 62'nin Devamı		
Kursun Adı	Kurs Sayısı	Katılımcı
Çelik Montaj çisi	1	15
Makine Bakımcı	1	15
Makine Montajcı	1	15
Metal leme Tezgah Operatörü	1	15
Metal Levha çisi	1	15
Oto Bakım Onarımı	1	15
Pnömatik Bakım Onarımcısı	1	15
Oto Elektrikçili i	1	14
Çini ve Ah ap Boyama	1	12
Do algaz Kaynakçılı ı	1	12
Dökümcülük	1	12
Kuma Boyama, Desenleme	1	12
Mozaik çili i	1	12
PVC	1	12
Cam Oymacılı ı	1	10
Deri Çanta Ve Kemer Üretimi	1	10
Di er Diki çiler Ve Nakı çılar	1	10
Dokumacı	1	10
Marangozluk	1	10
Seramik	1	10
Tamirci Makinist(Pedallı)	1	8
Hidrolik Pnömatik	1	5
Mobilya Boyamacı	1	3
Toplam	367	10470

Türkiye genelinde; KUR tarafından 2007 yılında (30 Kasım itibariyle) sanayideki mesleklere yönelik olarak toplam 170 kurs açılmışken, bu kurslara katılımcı sayısı 6184'tür. Katılımcı sayısının en fazla olduğu ilk 10 kurs; “Kablo A ı Montaj Operatörü (3758), Punta Kaynak Ve Makine Montajı(1815), Kaynakçı (Genel) (666), Konfeksiyon çisi (607) ve Halı-Kilim Dokuma (301), Elektrik Tesisatçılı ı (299), Oto Montaj çili i (230), Nakı çı (213), Diki Makinesi Operatörü (178), Biçki-Diki (166)” kurslarıdır. Bu dönemde, Türkiye genelinde KUR tarafından sanayi mesleklerine yönelik olarak verilmiş olan kurslar, yukarıdaki Tablo'da ayrıntılı olarak görülebilir.

4.10.2 Kursların İhtiyaca Uygunluğunun Değerlendirilmesi

Türkiye genelinde KUR tarafından 2005, 2006 ve 2007 yıllarında düzenli olarak verilmiş olan *gücü yeti tirme kurslarının*, MEGEP tarafından yapılmış olan “2005 gücü Piyasası Ve Beceri İhtiyaçları İncelemesi” ile KUR tarafından uygulanmış olan “2006 Yılı gücü Piyasası Bilgileri Anketi” sonuçlarına göre ortaya çıkan, *en çok ihtiyaç duyulan sanayi meslekleri* ve *temininde en çok güçlük çekilen*

sanayi meslekleri açısından ihtiyacı karılama durumu de erlendirildi inde u sonuçlara ula ılmaktadır:

- a) Türkiye genelinde KUR tarafından sanayiye yönelik olarak açılan kurs sayısı 2005'ten 2007'ye sırasıyla; 98, 343 ve 367'tür. 2005'ten 2007'ye KUR tarafından Türkiye genelinde düzenlenmi olan kursların toplamına bakıldı nda sırasıyla; 278, 622, 857'dir. Belirtilen yıllar arasında Türkiye genelinde sanayiye yönelik açılan kursların Türkiye genelinde düzenlenmi olan kurslar içindeki payı sırasıyla; %35,3, %55,1, %42,8'dur.
- b) Türkiye genelinde sanayiye yönelik kursların katılımcı sayılarına bakıldı nda ise, 2005'ten 2007'ye sırasıyla; 1674, 6777 ve 10470'dur. 2005'ten 2007'ye KUR tarafından Türkiye genelinde düzenlenmi olan kursların katılımcı sayıları toplamına bakıldı nda, sırasıyla; 5518, 12426, 23224'tir. Belirtilen yıllar arasında Türkiye genelinde sanayiye yönelik kurslara katılanların Türkiye genelindeki kurslara katılanlar içindeki payı sırasıyla; %30,3, %54,5, %45,1'tür.
- c) MEGEP ve KUR çalı maları sonuçlarına göre en çok ihtiyaç duyulan sanayi meslekleri birlikte sıralandı nda (her iki çalı madaki ilk on meslek alınmı tır), u meslekler ön plana çıkmaktadır; “*Diki Makinesi Operatörü (Kuma), Makine Montajcısı (Genel), Metal Mamuller Montaj çisi, Torna Tezgahı Operatörü (Tornacı), Oto Kaportacı, Di er Kesiciler, Sayacılar, Diki çiler ve lgili çiler, El ve Makine Diki çisi (Genel), Makineci (Diki), Kalite Kontrolcü, Elektrik Teknisyeni (Genel), Makine Teknisyeni (Genel), CNC Tezgah Operatörü, Elektrikçi (Genel), Dokumacı (Dokuma Makinesi Operatörü), Oksijen ve Elektrik Kaynakçısı (Genel), Elektrik Operatörü (Enerji Merkezi)*”.
- d) MEGEP ve KUR çalı maları sonuçlarına göre temininde en çok güçlük çekilen sanayi meslekleri birlikte sıralandı nda (her iki çalı madaki ilk on meslek alınmı tır), u meslekler ön plana çıkmaktadır; “*Diki Makinesi Operatörü (Kuma), Di er Makine Teknisyenleri, Mekanik Bakım-Onarımcı, Deri Giyim Diki çisi, Kaynak Teknikeri, Di er Kesiciler, Sayacılar, Diki çiler ve lgili çiler, Oksijen ve Elektrik Kaynakçısı (Genel), Di er Mobilya çileri, Gıda Teknolojisi Teknisyeni ve Elektrikçi (Genel), Ütücü, Kalite Kontrolcü, Oto Boyacı, Gaz Altı Kaynakçısı, CNC Tezgah Operatörü,*

Torna Tezgahı Operatörü, Overlok Makinesi Operatörü, El ve Makine Diki çisi, Di er Bükücüler, Dokuyucular, Trikotajcılar, Boyacılar ve lgili çiler”.

- e) KUR tarafından düzenlenen ve katılımcı sayısının en çok oldu u kurslar 2005 – 2007 döneminde birlikte sıralandı nda (her yıla ait ilk on kurs alınmı tır), u kurslar ön plana çıkmaktadır; “*Kablo A ı Montaj Operatörü, Diki Makinesi Operatörlü ü, Konfeksiyon çili i, Elektrik Tesisatçılı ı, CNC Operatörlü ü, Punta Kaynak Ve Makine Montaj, Halı-Kilim Dokuma, Kaynakçı (Genel), Mobilya ve A aç leri, Ayakkabı malatçılı ı, Fantezi plik Üretimi, Çinicilik, El ve Makine Diki çisi, Overlokçu, Mekatronik Operatörlü ü, Oto Montaj çisi, Nakı çı, Biçki-Diki ”*
- f) 2005–2007’de KUR tarafından verilen kursların, MEGEP ve KUR tarafından yapılan çalı malar sonucunda ortaya çıkan, ihtiyaç duyulan ve temininde güçlük çekilen sanayi meslekleri ile paralellik gösterdi i görülmektedir. Ancak spesifik olarak ihtiyaç duyulan ve temininde güçlük çekilen mesleklere bakıldı nda KUR tarafından açılan kursların ihtiyaçlarla tam anlamıyla örtü medi i söylenebilir. Ayrıca 2005-2007 dönemde açılmı olan Kablo A ı Montaj Operatörü, Diki Makinesi Operatörü, Punta Kaynak ve Makine Montaj, Konfeksiyon çisi, Halı-Kilim Dokuma, Kaynakçı (Genel), Elektrik Tesisatçılı ı, Oto Montaj çili i, Nakı çı, Biçki-Diki kurslarının ve katılımcı sayılarının, Türkiye genelinde sanayiye yönelik düzenlenen di er kurslara ve katılımcı sayılarına oranla hayli yüksek bir de ere sahip oldu u, di er kursların sayısı ve katılımcı sayıları ise bir hayli dü ük oldu u söylenebilir.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Organize Sanayi Bölgeleri ve Küçük Sanayi Siteleri'nde ihtiyaç duyulan ve kar ılanmasında güçlük çekilen mesleklerin belirlenmesini ve KUR'un düzenli olarak vermi olduğu gücü Yeti tirme Kursları'nın, ortaya çıkan ihtiyacı kar ılamadaki rolünü ortaya koymak amacıyla yapılan bu çalı manın birinci bölümünde; OSB ve KSS'lerin tanımı ve kavramı, tarihsel geli imi, özellikleri, amaçları ve türleri ortaya konmu tur. Bu kapsamda OSB ve KSS uygulamalarının birbiri ile paralellik gösterdi i, ancak ölçek bakımından birbirinden ayrıld ı görülmü tür. OSB ve KSS'lerin içinde bulunan i letmelere sa ladı ı yararlarından, kentle me ve çevre üzerinde ki olumlu etkilerden, bölgesel kalkınma ve ekonomi üzerindeki etkilerden bahsedilmi tir.

Çalı manın ikinci bölümünde, Türkiye'de sanayile me sürecine de inilmi ; Osmanlı döneminde ço unlukla el eme ine dayalı olarak ba layan sanayile me hareketleri, Cumhuriyet dönemi ve daha sonra devletçi politika ile hız kazanmı Devlet eliyle kurulan fabrikaların sayısı hızla artmı tür. 1980'lere kadar devam eden "ithal ikameci sanayile me stratejisi", 1980'den sonra yerini "ihracata dayalı sanayi stratejisine" bırakmı tür. Türkiye'de özelli ki yatırım bölgeleri incelenirken, Teknoloji Geli tirme Bölgeleri ve Endüstri Bölgeleri'ne kısaca de inilmi , Türkiye'de OSB ve KSS'ler detaylı olarak incelenmi tir. Planlı kalkınmanın en önemli araçlarından biri olan ve Kalkınma Planları'nın hepsinde yer alan OSB'lerin co rafi da ılımına bakıldı ında dengeli bölgesel kalkınma amacını gerçe kle tiremedi i görülmektedir. OSB ve KSS'lerde giri mcili i te vik etmek, bölgede bulunan i letmeleri desteklemek ve dolayısıyla milli geliri arttırmak, istihdam sa lamak, verimlili i arttırmak amacıyla çe itli kurum ve kurulu ların sa ladı ı destek ve te vikler ortaya konmu tur.

Üçüncü bölümde ise; OSB ve KSS'lerde ihtiyaç duyulan ve kar ılanmasında güçlük çekilen sanayi mesleklerinin tespitine ık tutabilecek nitelikte iki farklı çalı maya ula ılmı tür. Bu çalı malardan ilki, MEGEP tarafından yapılmı olan "2005 gücü Piyasası Ve Beceri htiaçları ncelemesi"; ikincisi ise, KUR tarafından uygulanmı olan "2006 Yılı gücü Piyasası Bilgileri Anketi"dir. Çalı maların ortak bir paydasının bulunması amacıyla, çalı maların yapıldı ı iller kendi içinde 7 co rafi

bölgede toplanmı tır. Çalı mamızın kapsamını sadece sanayiye yönelik olan, belirli bir vasıf gerektiren meslekler olu turmu tur. Bu bölümde her iki çalı mada da ihtiyaç duyulan ve kar ılanmasında güçlük çekilen mesleklerin tespiti yapılmı ve bunlar Türkiye geneli ile Bölge düzeyinde tasnif edilerek, ilk on sanayi mesle ine yer verilmi tir.

Çalı mamızın dördüncü bölümünde; ilk üç bölümde elde edilen veriler ile KUR tarafından 2005-2007 döneminde düzenli olarak verilmi olan “ gücü Yeti tirme Kursları” birlikte de erlendirilmi tir. Bu çerçevede; KUR tarafından, Türkiye genelinde belirtilen dönemde açılmı olan kursların ve katılımcı sayılarının yıllar itibariyle büyük bir artı göstermekte oldu u, yine aynı dönem içerisinde sanayiye yönelik açılan kurslar ve katılımcı sayılarının ise, toplam kurslar içinde yüksek bir orana sahip oldu u belirlenmi tir.

Bununla birlikte KUR tarafından, sanayi mesleklerine yönelik olarak verilmi olan kursların bölgesel da ılımına bakıldı nda; 2005 yılında en yüksek orana sahip Karadeniz Bölgesi’ni sırasıyla ç Anadolu ve Marmara Bölgelerinin izledi i, 2006 yılında en yüksek orana sahip Marmara Bölgesini ç Anadolu ve Ege Bölgelerinin izledi i, 2007 yılında ise en yüksek orana sahip Marmara Bölgesini Güneydo u Anadolu ve ç Anadolu Bölgelerinin izledi i görülmektedir.

Düzenlenen gücü Yeti tirme Kursları de erlendirildi inde, açılan kursların bölgelerde öne çıkan sektörlere yönelik meslekler bazında düzenlendi i, ancak bazı ihtiyaç duyulan ve kar ılanmasında güçlük çekilen mesleklere yönelik kurs düzenlenmedi i, ya da ihtiyaç duyulan ve kar ılanmasında güçlük çekilen meslekler grubunda yer almayan bazı mesleklere yönelik kursların yo un olarak verildi i tespit edilmi tir.

Bu genel de erlendirmeler dı nda, kursların ihtiyaca uygunlu una yönelik ayrıntılı de erlendirmeler, dördüncü bölümde, Türkiye geneli ve bölgesel düzeyde olmak üzere yapılmı tır.

KUR tarafından verilen i gücü yeti tirme kurslarının etkinli inin artırılmasına yönelik alınabilecek tedbirlere ili kin bazı öneriler a a ıda sıralanmaktadır:

- gücü piyasası analizleri her yıl uzman personel tarafından düzenli olarak yapılmalı, yine uzman personel tarafından de erlendirilmeli ve yorumlanmalı, ayrıca yıl içinde ortaya çıkabilecek de i ikliklere yönelik güncellemeler yapılmalıdır.
- E itim hizmeti satın alınarak veya i birli i yapılarak açılan kursların, yapılan i gücü piyasası analiz sonuçları dikkate alınarak ve gerçekten ortaya çıkan i gücü talebine uygun olarak verilmesi sa lanmalıdır.
- Kursiyerlerin bilgi, beceri ve yetenekleri uzman personel tarafından ölçme ve de erlendirmeye tabi tutularak, birey en uygun e itim programına yönlendirilmelidir. Ayrıca kursiyerlerin gerçekten istihdam edilmek isteyenlerden oluşması sa lanmalıdır.
- Kurslara katılan ve ba arıyla bitiren kursiyerlerin istihdamına yardımcı olunmalı, bu çerçevede sanayi odaları, ticaret odaları ve di er kurum ve kuruluşlarla sıkı bir i birli i içinde olunmalıdır.
- Kursları tamamlayan ve istihdam edilen kursiyerlerin, istihdam durumları takip edilmelidir. Bu nedenle kursiyerlerin bilgilerinin yer aldığı etkin bir bilgi sistemi oluşturulmalıdır.
- İstihdam Kurullarının etkinli i artırılmalı, bu çerçevede;
  - Bu Kurulların üye sayısı azaltılmalı,
  - Kurulların mutlaka Vali başkanlığında toplanması sa lanmalı,
  - KUR ve di er kurumlar tarafından verilecek i gücü yeti tirme programları Kurulun onayından geçmeli,
  - İllerde uygulanacak mesleki e itim programlarının hazırlanmasında kurulun i gücü ihtiyaç analizlerine dayalı tavsiye kararları dikkate alınmalı,
  - Toplantı dönemleri 1 yıldan daha kısa olmalı (6 ayda bir gibi),
  - Yürütme Kurulları etkinleştirilmeli,
  - Kursların denetimine yönelik, di er kurum ve sosyal tarafların temsilcilerinin de bulunduğu denetim kurulları oluşturulmalı ve bu denetim kurullarının aktif olarak çalışması sa lanabilmeli,
  - Kurulların performansının ölçülmesine yönelik merkezi denetim sa lanmalı,
  - Üyelerin aktif katılımının sa lanması amacıyla, üyeler için ödenek

tahsisi yapılmalı,

- Kurulun görevlerinin artırılmasının yanı sıra, yönetim, denetim görevleri ile ara tırma ve analiz çalı maları için mali kaynak sa lanmalıdır.

Son olarak; insan kaynaklarının geli tirilmesi ile i olanaklarının geli tirilmesi bir bütündür. 1 Mesleki E itim Kurulları ve 1 stihdam Kurulları, daha fazla sayıda ve daha nitelikli istihdam sa lanmasına; mesleki e itimin kapsam ve nitelik açısından geli tirilmesine ve i gücü piyasası ile e itim kurumları koordinasyonunun güçlendirilmesine hizmet etmesi gereken yerel kurullar olarak etkin çalı malı ve sonuç üretmeye odaklı yapılara dönü türülmelidir.

KAYNAKÇA

4562 Sayılı Organize Sanayi Bölgeleri Kanunu, RG. 15.04.2000-24021.

4904 Sayılı Türkiye Kurumu Kanunu, RG. 05.07.2003-25159.

Aksoy, Ya ar; **Kalpahlı Kalkınma (Atatürk'ün Ekonomi Devrimi)**, Ümit Yayıncılık, Ankara 1998.

Ardo an, Leman vd.; **Türkiye'de ve Dünyada Sanayi Bölgeleri Uygulamaları**, T.O.B.B. Yayını, Ankara 1983.

Asuman, Yücel; **Türkiye'de Organize Sanayi Bölgeleri Uygulaması**, DPT Yayınları, Ankara 1986.

Aydemir, evket Süreyya; **kinici Adam**, C. 1, Remzi Kitapevi, stanbul 1973.

Aysan, Mustafa A; **Atatürk'ün Ekonomi Politikası**, Toplumsal Dönü üm Yayınları, (6. Baskı), stanbul 2000.

“Bakanlık Kredisi”; <http://www.sanayi.gov.tr/webedit/gozlem.aspx?sayfaNo=3143>

Ba ol, Koray; **Türkiye Ekonomisi**, Anadolu Matbaası, 7. Baskı, zmir 2001.

Bayazıt, Murat Han; **Türkiye'de Küçük Sanayi Sileri: Mevcut Durum, Sorunlar, Öneriler**, Türkiye Esnaf - Sanatkar ve Küçük Sanayi Ara tırma Enstitüsü (TES-AR), TES-AR Yayınları No: 17, Ankara 1995.

Berbero lu, Güne N.; “Eski ehir Organize Sanayi Bölgesinin ehriin Ekonomisine ve Sanayiine Katkısı”, **Anadolu Üniversitesi .B.F. Dergisi**, C:3, S: 2, Kasım 1985.

Boratav, Korkut; “ ktisat Tarihi (1908-1980)”, (Haz.: Sina Ak in), **Yakınça Türkiye Tarihi**. C. 1, Milliyet Yayınları, stanbul 2005.

Boratav, Korkut; **Türkiye ktisat Tarihi 1908-2002**, mge Kitapevi Yayınları, Ankara 2003.

Carlo M. Cipolla; **Dünya Nüfusunun ktisat Tarihi**, Çev.: Mehmet S. Gezgin, Ötüken Ne riyat, stanbul 1992.

Çezik, Asuman-Ayda Eraydın; **Türkiye'de Organize Sanayi Bölgeleri (1961-1981)**, DPT Yayınları, Ankara 1982.

Dinler, Zeynel; **Bölgesel ktisat**, Ekin Kitapevi Yayınları, 6. Baskı, Bursa 2001.

Dinler; a.g.e., s.61.- Ersungur, . Mustafa; **Bölgesel ktisat**, Atatürk Üniversitesi BF Yayını, Erzurum, 3. Baskı, 2005.

DPT, **Türkiye Sanayi Politikası (AB Üyeli ine Do ru)**, DPT Müste arlı 1, Ankara A ustos 2003.

- DPT; **Devlet Yardımlarını De erlendirme Özel İhtisas Komisyonu Raporu**, DPT Müste arlı ı ktisadi Sektörler ve Koordinasyon Genel Müdürlü ü, Yayın No:2681, Mayıs 2004.
- DPT; **Dokuzuncu Be Yıllık Kalkınma Planı 2007-2013**, DPT Müste arlı ı, Ankara 2006.
- DPT; **KOB Stratejisi ve Eylem Planı**, DPT Yayınları, Ocak 2004.
- DPT; **Organize Sanayi Bölgeleri Özel İhtisas Komisyonu Raporu**, T.C. Ba bakanlık Devlet Planlama Te kilatı, Yayın No: DPT: 1504, Ankara 1976.
- DPT; **Sekizinci Be Yıllık Kalkınma Planı Sanayi Politikaları Özel İhtisas Komisyonu Raporu**.
- DPT; **Uzun Vadeli Strateji ve Sekizinci Be Yıllık Kalkınma Planı 2001-2005**, DPT Müste arlı ı, Haziran 2000.
- DPT; **Yedinci Be Yıllık Kalkınma Planı (1996-2000)**, DPT Yayını, Ankara 1996.
- “Endüstri Bölgeleri”, <http://www.sanayi.gov.tr/webedit/gozlem.aspx?sayfano=1256>
- Ertin, Gaye; “Türkiye’de Sanayi”, <http://www.aof.edu.tr/kitap/IOLTP/2291/unite10.pdf> s.165
- Ertürk, M.; **İletme Biliminin Temel İlkeleri**, Beta Yayınları, İstanbul 2001.
- Eyübo lu, Dilek; “2000’li Yıllarda Organize Sanayi Bölgelerimiz”, **MPM Yayınları**.
- Güran, Tefik; **İktisat Tarihi**, Acar Matbaacılık, İstanbul 1999.
- <http://www.aof.edu.tr/kitap/IOLTP/2291/unite10.pdf>
- <http://www.geocities.com/emrah2007/sanayi.doc>
- <http://www.osbuk.org/docs/Kanun/3624KOSGEBKanunu.doc>
- <http://www.sanayi.gov.tr/webEdit/gozlem.aspx?menuSec=202&sayfaNo=872&navigate=var>
- <http://www.sanayi.gov.tr/webedit/gozlem.aspx?sayfaNo=3161>
- http://www.treasury.gov.tr/mevzuat/enerji_tebligi.pdf
- <http://www.treasury.gov.tr/mevzuat/tm100.htm>
- KUR; **IV. Genel Kurul Çalışma Raporu**, KUR Yayını, Ankara 2007.
- KUR; **İlemler El Kitabı**.
- Kara Kuvvetleri Komutanlığı; **Atatürk’ün Ekonomi Görüşü**, Kara Kuvvetleri Komutanlığı Yayınları No: 3, Ankara 1982.
- Kazgan, Gülten; **Tanzimat’tan 21. Yüzyıla Türkiye Ekonomisi**, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2002.

- Kepek, Yakup - Nurhan Yentürk; **Türkiye Ekonomisi**, Remzi Kitapevi, 13. Basım.
- Keten, M.; **Sanayile me Hareketinde Küçük Sanayinin Yeri ve Önemi**, Ankara Ticaret Odası Yayınları No:2, Ankara 1974.
- Kirmanolu, Hasan; “Türk malat Sanayi hracatı: Güney Kore ile Bir Kar ıla tırma (1975Q1-1997Q4)”, **stanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları**, stanbul 2004.
- “KSS Tanımı ve Kurulu Hedefleri”,
<http://www.sanayi.gov.tr/webedit/gozlem.aspx?sayfano=1429>
- “KSS Tüzel Ki ili ine Bakanlık Kredisi”,
<http://www.sanayi.gov.tr/webedit/gozlem.aspx?sayfaNo=3158>
- Kuyucuklu, Nazif; **Türkiye ktisadı**, Filiz Kitapevi, stanbul 1993.
- Küçükömer, dris; **Düzenin Yabancıla ması**, Ant Yayınları, stanbul 1969.
- Onal, G.; **Organize Sanayi Bölgeleri ve Uygulamadaki Durum**, Eski ehir Sanayi Odası Yayınları, Yay. No:12, Eski ehir, Kasım 1974.
- Onal, Güngör; **Organize Sanayi Bölgeleri ve Uygulamadaki Durum**, ESO Yayınları, No:12, Eski ehir 1974.
- Onat, Esen; **Organize Sanayi Bölgeleri (Fiziki Planlama Esasları)**, T. O.B.B. Yayını, Ankara: 1969.
- Onat, Esen; **Organize Sanayi Bölgeleri, Fiziki Planlama Esasları**, TOBB yayınları, Ankara 1969.
- Organize Sanayi Bölgeleri Uygulama Yönetmeli i**, RG. 01.04.2002-24713.
- “Ortak Kullanım Amaçlı Makine Teçhizat Deste i”, <http://www.kobifinans.com.tr>.
- OSBUK, “Türkiye’de Organize Sanayi Bölgeleri’nin Kurulu u ve Geli imi”,
<http://www.osbuk.org/doc/OSBUKuygulamalar.doc>
- OSBUK; <http://www.osbuk.org/doc/OSBUKuygulamalar.doc>
- Özbay, Erdo an - Mahmut Özdemir; **Organize Sanayi Bölgelerinin Durum Tespit Raporu**, DPT, Ankara 1990.
- Özbey, Funda Rana; “Türk Sanayile me Sürecinde Bütünle tirilmi Strateji”, **Afyon Kocatepe Üniversitesi BF Dergisi (hakemli)**, C.: II, S.: 1, Temmuz 2000.
- Özdemir, Mahmut; **Türkiye’de Organize Sanayi Bölgeleri**, TOBB 40. Yıl Yayınları, Ankara 1990.
- Özgüç, nci; “Türkiye’de Sanayile me Hareketinde Organize Sanayi Bölgeleri’nin Rolü ve Adana Organize Sanayi Bölgesi Sorunları, Gelece i”, **Adana Ekonomisinin Geli mesi Organize Sanayi Bölgelerinin Geli medeki Yeri ve Önemi**, Adana Sanayi Odası ve ktisadi Ara tırmalar Vakfı, stanbul 1995.

- Sanayi ve Ticaret Bakanlığı; **Organize Sanayi Bölgeleri ve Küçük Sanayi Siteleri Sempozyumu**, Ankara 1996.
- Sanayi ve Ticaret Bakanlığı; **Türkiye’de Küçük Sanayi Sitesi Projesi**, Ankara 1986.
- Sanayi ve Ticaret Bakanlığı; **Türkiye’deki Organize Sanayi Bölgeleri ve Küçük Sanayi Siteleri**, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı Yayını, Ankara 1996.
- Saner, Deniz Can; **Zenginler, Yoksullar ve Robotlar**, 1993.
- Suraiya Faroqhi.; **İktisat Tarihi (17. ve 18. Yüzyıllar)**, Haz.: Sina Akın, Zirveden Çökü e Osmanlı Tarihi, C. 2, Milliyet Yayınları, İstanbul 2005.
- Tekeli, İhan - Selim İkin; **Cumhuriyetin Harcı (İkinci Kitap) (Köktenci Modernitenin Ekonomik Politikasının Gelişimi)**, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul 2004.
- “Teknoloji Geliştirme Bölgeleri”
<http://www.sanayi.gov.tr/webEdit/gozlem.aspx?menuSec=202&sayfaNo=2535&>
- TOBB; **Türkiye’de ve Dünyada Sanayi Bölgeleri ve Uygulamaları**, TOBB Sanayi Dairesi Sanayi Bölgeleri Müdürlüğü, Yayın No: 311/1983-1, Ankara 1983.
- TOBB; **Organize Sanayi Bölgeleri’nde Çevre Sorunları ve Çözümleri Projesi Tanıtım Toplantısı**, TÜB TAK ve TOBB Birlikli İyile, Ankara 18 Kasım 1994.
- Tokgöz, Erdiñç; **Türkiye’nin İktisadi Gelişme Tarihi (1914-1999)**, maj Yayıncılık, 5. Baskı, 1999.
- Tonus, Özgür; “Gümrük Birliği Sonrasında Türkiye’de Dış Açıklık Ve Sanayileşme”, **Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, S: 17, Nisan 2007.
- Toptaş, Ülker; **Özel ve Devlet Destekli Küçük Sanayi Siteleri Sorunları ve Gelişme Perspektifleri**, Türkiye Esnaf-Sanatkar ve Küçük Sanayi Araştırma Enstitüsü (TES-AR) Yayını, TES-AR Araştırma Notları, No: 6, Ankara 1996.
- TÜB TAK; **Organize Sanayi Bölgelerinde Çevre Sorunları ve Çözüm Projeleri Tanıtım Toplantısı**, Ankara 1994.
- Türkiye Kurumu İstihdam Kurulları Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik**, RG. 16.09.2006-26291
- Türkiye Kurumu Gücü Yetiştirme ve Uyum Hizmetleri Yönetmeliği**, RG. 21.08.2004-25560
- Türkiye Yatırım Danışma Konseyi; **İlerleme Raporu**, T.C. Bakanlık Hazine Müsteşarlığı, Yabancı Sermaye Genel Müdürlüğü, Ankara Ocak 2005.
- Uzunolu, Sadi – Kerem Alkin; **Dünyada ve Türkiye’de Özel Sanayi Bölgeleri**, İstanbul Ticaret Odası Yayınları, Yayın No: 2003-7, İstanbul 2003.
- World Bank. Glossary; <http://www.worldbank.org/depweb/english/beyond/global/glossary.html>

Ya ar, Okan; “Sanayide Kurulu Yeri Faktörlerinden Sermaye, Devlet, iklim ve Ulaşım Konularının Hedefleri ve Ö retim Teknikleri”, **Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi**, Bahar 2005, C: 3 S: 12.

Yüzer, Ay e .- Cengiz Giritlio lu; “Sanayi Alanları Yeni Düzenleme Stratejileri - İstanbul Örne i”, **TÜ Dergisi/a Mimarlık, Planlama, Tasarım**, C:2, S:1, Mart 2003.

Zarakolu, Avni; **ktisat İminin Temel İlkeleri**, C. 1, Sevinç Matbaası, 3. baskı. Ankara 1975.

ÖZGEÇM

Emrullah ASLAN

18.08.1980 tarihinde Ankara'da do du. İlk ve orta öğrenimini Ankara'da tamamladı. 1999'da girdi i Kırıkkale Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İletme Bölümünden 2003 yılında mezun oldu.

Mezuniyetinden sonra, 2004 yılı Aralık ayında Türkiye Kurumu Genel Müdürlü ü'nde stihdam ve Meslek Uzman Yardımcısı olarak göreve ba ladı. Halen Türkiye Kurumu Genel Müdürlü ü'nde gücü Uyum Dairesi Ba kanlı ı'nda stihdam ve Meslek Uzman Yardımcısı olarak görevine devam etmektedir.